د قرآن پلوشې

د یوسف سوره

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

پلورل شوی صحرايي زلمی!

څنګه له زندانه قصر ته ورسېدو

او د نړۍ تر ټولو د ستر او متمدن ملك پاچا شو؟

راشئ د يوسف له سورې ئې زده کړو!

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

سريزه

كه تاريخي پېښنو ته په عاميانه سترگه وكتل شي نو دا گمان په انسان كي راولاړوي چي اقتدار به تل په واكمني طبقې كي له يوه نه بل ته انتقالېږي او له واكمنانو به د دوى اولاد ته په ميراث پاته كېږي، دا ورته گران او حتى محال برېښي چي په لاندي طبقې كي چا ته اقتدار په لاس ورشي، د عاميانه ذهن خاوندان دا د تاريخ پرېكنده حكم گڼي چي واكمنه طبقه به تل حكومت كوي او محكومه طيقه به تل د دوى واكمنۍ ته غاړه ږدي، د پيغمبرانو عليهم السلام او د مصلح دعوتگرانو او انقلابيونو يوه لويه ستونزه تل دا وه چي څنگه خلك په دې قانع كړي چي دا يو غلط ذهنيت دى، دا ذهنيت د ټولني روان وضعيت په دوى كي راپيدا كړى، دوى كولى شي دا حالت بدل كړي، د ظالمو واكمنانو تخت او تاج رانسكور كړي او اقتدار ئې پاى ته ورسوي، عام ولس يوازي په استدلال سره په دې خبري نه شو قانع كولى چي په دوى كي د دې حالت د بدلولو او د يوه انقلاب راوستو توان شته، كه دوى همت وكړي، ملا وتړي، د ظلم په خلاف پاڅي نو الله تعالى به ئې مرسته كوى، په دې وينا د باور كولو لپاره بايد داسي تاريخي واقعيتونه د دوى مخي ته كېښودل شي چي دا حقيقت ثابتوي، دلته ده چي په مخكنيو تاريخي پېښنو د استناد ضرورت مخي ته راځي او همدا سبب دئ چي

(c) ketabton.com: The Digital Library

قرآن د تېرو امتونو قصې زموږ مخې ته ږدي، قرآن د همدې لپاره د یوسف علیه السلام او موسی علیه السلام قصه په ډېر تفصیل سره رااخلي او په ترڅ کې ئې همدا حقیقت موږ ته ثابتوي، موږ ته وايي: وګورئ څنګه یو پلورل شوی صحرايي زلمی له زندانه قصر ته ورسېدو او د نړۍ تر ټولو د ستر او متمدن ملك پاچا شو؟ وګورئ د فرعون د غلامانو له ډلې نه څنګه یو فراري زلمی په دې موفق شو چې مظلومان د ظالمانو په ضد متحد او پاڅون ته چمتو کړي، بري ته ورسېږي او فرعون او لښکري ئې د سیند په څپو کې غرق شي؟!!

د یوسف سوره په مکه مکرمه کې هغه وخت نازله شوې چې پیغمبر علیه السلام د قریشو له سخت مخالفت سره مخامخ وو، د دغو مخالفتونو لاربنوونه د قریشو هغو مذهبي او قومي مشرانو کوله چې پیغمبر علیه السلام او د هغه دعوت ئې د خپل زعامت لپاره ستر ګواښ بالو، هغوی د رسول الله صلي الله علیه وسلم د فکري او اخلاقي عظمت په وړاندې ځان وړوکی احساساوو او داسې ئې انګېرله چې د ده سپېڅلی شخصیت، لوړ اخلاق، اوچت افکار، عدالت غوښتنه، د مظلومانو ملګرتیا او له ظلم، فساد او بې عدالتۍ سره ئې نه پخلا کېدونکې مبارزه به د دې سبب شي چې د قریشو مذهبي او قبیلوي زعما او مشران له زعامته خلع شي او ټول خلك به پیغمبر علیه السلام د زعیم او مشر په توګه غوره کړي، د همدې لپاره ئې د پیغمبر علیه السلام په ضد مخالفتونو ته لمن وهله او د لازیاتولو لپاره ئې هلې ځلې کولې

دغو مخالفتونو هغه وخت زور واخیست چې د قریشو مشرانو ولیدل چې د قوم ځوانان او د ټولنې صالح او نېك شخصیتونه د پیغمبرعلیه السلام دعوت ته په پراخه پیمانه لبیك وايي، د غورځنګ لمنه په چټکۍ سره پراختیا مومي او د مؤمنو ځوانانو ګواښل، تعذیب او فشار هم د دغه دعوت د مخ په زیاتېدونکې خپرېدو مخه نه شي نیولی، له همدې امله د دوی یوې ډلې هڅه کوله چې رسول الله صلي الله علیه وسلم له مکې نه تبعید کړي، بله ډله ئې د ده په وژلو پسې وه او نورو د ده په بندي کولو ټینګار کاوو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې مبارکې سورې کې د انسان څو اساسي پوښتنو ته ځواب ویل شوی:

- په فکري او سیاسي مبارزاتو کې وروستۍ بریا د چا په برخه کېږي؟ هغه چې په وسلو سمبال وي، تر خپل حریف او رقیب ئې مادي او مالي امکانات زیات او وسایل ئې مخکې تللي؟ او که هغه چې له فکري او اخلاقي پلوه پر خپل حریف برلاسی وي؟
- آیا صالح او نېك شخصیتونه به هیڅکله له کړاوونو سره نه مخامخ کېږي، تل او د ژوند په هر پړاو کې به بریالي وي؟ د دوی ملګري او د دوی په لار تلونکي به هم له ستونزو سره نه مخامخ کېږي، څوك به ئې مخالفت نه کوي، د دوی د دښمنۍ لپاره به ملا نه تړي؟ او که څوك د دوی دښمنۍ ته ملا وتړي نو تل به ناکام او نامراده وي؟
- آیا له کړاوونو، ستونزو او آزمېښتونو سره مخامخېدل د یوه شخصیت یا یوې ډلې د اشتباهاتو، غلطیو، تېروتنو او ناسموالي نښه وګڼو؟ او داسې وانګېرو چې د الله تعالی له لوري په عذاب اخته شوي، د خپلو ګناهونو سزا ورکړی شوې او د الله تعالی له تأیید او حمایت نه محروم شوي؟
- که داسې نه وي نو له مصیبتونو سره د دوی د مخامخېدو لپاره څه توجیه لرو؟ آیا دا یو طبیعي بهیر دئ؟ د الله تعالی سنت داسې دئ چې هم نېکان له آزمېښتونو سره مخامخ کوي او هم بدان؟ آیا د چا لپاره ستونزې او کړاوونه د بدو عملونو سزا وي او چا ته د درجو د لوړولو، کمال ته د رسولو او د فکري او عملي ودې ورکولو ذریعه؟

دې پوښتنو ته د سم او دقیق ځواب نه موندل او په دې اړه ناسم او غلط قضاوت د دې باعث شي چې انسان د پېښنو په اړه په خپلو قضاوتونو کې اشتباه وکړي، غلط دریځ غوره کړي، ناکام ته د کامیاب په سترګه او بریالي ته د نامراد په سترګه وګوري!!

دا یوازې قرآن نه دئ چې دې اساسي پوښتنو ته ئې دقیق او علمي ځوابونه ورکړي، بایبل د نړیوالو بل ستر مذهبي کتاب هم د دې هڅه کړې چې دغو پوښتنو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته ځواب ووايي، خو داسي ناقص ځواب چي خپل هيڅ مخاطب نه شي قانع کولی، بايبل د ايوب عليه السلام د قصې په ترڅ کي دې پوښتنو ته د ځواب ويلو هڅه کړې، خو ناکامه هڅه. که څه هم په بايبل کي تر ټولو غوره برخه چي په ويلو ارزي همدا د ايوب عليه السلام قصه ده. بايبل د يوسف عليه السلام قصه هم په ډېر تفصيل سره رااخيستې، خو داسي لکه څوك چي د يوه قوم شجره بيانوي، يا د پېښنو تاريخ ليکي، نه مخاطب ته کوم پند او نصيحت په کي نغښتی. نه د ادب مينه وال خوند ترې اخلي او نه د عقل او پوهي خاوندانو زړه ته لار مومي، خو په مقابل کي ئې قرآن له يوې خوا د بايبل غلطې تاريخي خبرېني تصحيح کوي، د پېښنو حقيقي انځور وړاندي کوي، له بلې خوا دا قصه د څو ډېرو اساسي او مهمو پوښتنو په ځواب کي وړاندي کوي او د قصې په هري برخي کي يوې پوښتنې ته ځواب وايي او د يوه ستر حقيقت تاريخي بېلګه زموږ مخي ته ږدي. له يله پلوه ئې بيان هومره جالب او زړه راښکونکی چي په يو ځل اورېدو سره د انسان د زړه تل ته رسي او په حافظې کي ځای نيسي، د قصو په اړه د بايبل او قرآن تر منځ نه يوازي له دې پلوه ژور توپيرونه شته چي د قرآن وينا ، د بيان اسلوب، الفاظ او جوړښت ئې ډېر دقيق، خوندور او اغېزناك دي، هر لفظ ئې په ډېر دقت سره غوره شوی او په خپل مناسب او ښايسته ځای کي کارول شوی او هر يو خاص مطلب افاده کوي، خو د بايبل داسي چي يوه برخه ئې د بلې برخي متناقض. الفاظ او د جملو ترکيب ئې له رکاکتونو ډك. نه ئې عقلمن انسان منلی شي او نه د ادبي سليقې خاوند ترې خوند اخيستی شي، بلکي له دې پلوه به هم د دواړو ترمنځ ژور توپير وګورئ چي د قرآن قصې ځانګړې موخې او اهداف تعقيبوي، هره قصه د يوه ستر مطلب د ښه توضيح لپاره وړاندي کوي، په هري قصې کي لارښووني او درسونه لري، خو د بايبل قصې فقط قصې او شجرې دي، د يوسف عليه السلام قصه ئې يوه ښه بېلګه ده. دا قصه په قرآن کي په دومره ښايسته او خوندورې بڼې کي راغلې چي د قرآن هر مينه وال ئې په ډېرې آسانۍ سره حفظ کولی شي، په عربي هېوادونو کي خو وضعيت داسي دئ چي اکثر امامان په دې خاطر په لمانځه

(c) ketabton.com: The Digital Library

کې د دې سورې له قرائته ډډه کوي چې که احیاناً په کې غلط شي نو له ډېرو خواوو به فتحه ورکول کېږي. په همدغې خوندورې او آسانې سورې کې د الله د لارې مجاهدینو ته هومره ژورې او پراخې توصیې او لارښوونې شوې چې هر مجاهد ته ئې یادول ضروري برېښي.

دا هم د قرآن یو ستر اعجاز دئ چې د نزول له نېټې تر ننه په ملیونهاوو خلکو هغه حفظ کړی، تاسو به په ټولې نړۍ او ټول بشري تاریخ کې هیڅ داسې مذهبي او غیر مذهبي، د شعر یا د نثر کوم کتاب ونه مومئ چې د قرآن په اندازه حافظان ولري!! د بایبل له منونکو پوښتنه کوو: دا ولې تاسو په خپل اوږده تاریخ کې د بایبل محدود شمېر حافظان هم نه لرئ؟!! ځواب ئې څرګند دئ؛ انسان هغه کلام ژر حفظ کولی شي چې د زړه دړه ئې ورته پرانیستلې شي، له عقل سره ئې اړخ ولګوي، محتوی ئې لوړه او د الفاظو ترکیب ئې خوندور وي، باور وکړئ چې ما په ټول بایبل کې یوازې د داؤد مزامیر داسې وموندل چې څه نا څه د انسان د زړه دروازه ورته خلاصه شي او په هغه کې معنوي او ادبي خوند او ښکلا احساس کړې، له دغو څو پاڼو پرته نور په ټول بایبل کې څوك دا خوند او ښکلا نه شي موندلی.

د نړۍ د یوه داسې ستر او متمدن ملك پاچایي چې سیال ئې نه درلود، د یوه داسې صحرایي زلمي په لاس کې پرېوتل چې خپلو ورونړو په څا کې وغورځاوو، د یوه مریي په توګه په لږه بیه خرخ شو، د پاك لمنۍ په جرم زندان ته ولاړ او نږدې لس کاله ئې د زندان په تورو خونو کې تېر کړل، له هر چا سره دا پوښتنه راولاړوي چې آیا دا یو تصادف وو؟ او که د الله تعالی یو ثابت او نه بدلېدونکی سنت؟ څوك چې په خدای او په دنیا او آخرت کې په الهي مکافات او مجازات باور لري نه داسې پېښنو ته د یوه تصادف په سترګه ګوري او نه د نړۍ نورو پېښنو او حوادثو ته، که دا په عالم کې طبیعي پېښې دي او که د انسان په ژوند کې لوړې ژورې، که دا د ښه او نېك انسان له ستونزو او کړاوونو سره مخامخېدل دي او که د شریر او بد انسان سوکاله، مرفه او آرام ژوند، که دا د مستحق ماتې ده او که د

(c) ketabton.com: The Digital Library

نامستحق بریا ، خو هغه چې په الله تعالی باور لري او هغه د عالم او د عالم د ټولو پېښنو پالونکی او سمبالوونکی ګڼي، د پېښنو په اړه نه داسې باور ساتلی شي او نه داسې قضاوت کولی شي، هغه د ښه، نېك عمله او صالح انسان د مکافات او د بد عمله او طالح انسان د مجازات کېدو لپاره خو مضبوط دلیل لري او دا د عادل الله تعالی له لوري مکافات او مجازات ګڼي او همدا د الله تعالی د شته والي په اړه د دلیل په توګه وړاندي کوي، خو د دې عکس حالت او هلته چې نېکان له کړاوونو سره مخامخ وي، زندانونو ته ځي، له هېواده شړل کېږي او پر له پسې ستونزي ګالي او مفسدین او ظالمان د اقتدار پر ګدۍ ناست او مرفه او سوکاله ژوند لري، ناچار باید د دې لپاره د منلو وړ توجیه وړاندي کړي چې هم خپل تشویشونه او اندېښنې رفعه کړي او هم د مخالفینو پوښتنو ته ځواب ووایي.

د پیغمبرانو علیهم السلام په شمول د ټولو مصلحینو په اړه د دوی مخالفینو ویلي چې که دوی په حقه وی نو د ولس له مخالفت سره به نه مخامخ کېدل او په هر ګام کي به له کړاوونو او ستونزو سره لاس او ګرېوان نه ول، هغو خلکو چې د پیغمبر علیه السلام او د ده له دعوت سره مخالفت ته ئي ملا تړلې وه، خپل ټول وسایل او امکانات ئې د دې الهي نهضت د مقابلې لپاره کارول او د پیغمبر علیه السلام یاران ئې د مکې په مبارکې وادي، دا د الله د کور حرم کې، ترشدید تعذیب لاندي نیولي وو، ویل به ئي: په دې خبري څنګه باور وکړو چې محمدعلیه السلام د خدای پیغمبر دئ، د ټولو ملائکو مطاع جبرئیل د الله له لوري ده ته د الهي وحي قاصد دئ، دا ادعا کوي چې لار ئې حقه او الله ئې مل دئ!! په داسي حال کي چې دی او یاران ئې له دغو سختو کړاوونو او ستونزو سره مخامخ دي، په هرګام کي مصیبتونه او ابتلاءات ورته منتظر، تعذیب کېږي، له ملك نه شړل کېږي او وژل کېږي!! دا ولې د ده خدای د ده مرسته نه کوي؟ ولې ملائکي د ده مرستي ته نه راځي؟ ولې د ده مخالفین د الله په عذاب نه اخته کېږي؟ قرآن د یوسف په سورې کي دې پوښتنو ته ځواب ورکوي او وایي: له کړاوونو او ستونزو سره مخامخېدل یو داسي الهي سنت دئ چې پیغمبران هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورسره مخامخ شوي. الله تعالی انسان داسي پیدا کړی چي خامخا به د راز راز محنتونو او مشقتونو له کړلېچونو نه تېرېږي، لوړې ژورې به گوري او کړاوونه به گالي، له مصیبتونو سره د چا د مخامخ کېدو معنی دا نه ده چي هغه د الله له تأیید نه محروم او لاره ئې ناسمه ده!! تاسو سخته اشتباه کړې چي دا انگېرنه مو د خپلو قضاوتونو لپاره ملاك او معیار گرځولی، مگر یوسف علیه السلام هم د خپلو ورونو په وړاندي او هم د عزیز مصر او د ده د مېرمني په وړاندي په حقه نه وو؟ آیا خپلو جفاکارو ورونو په دې خاطر په کوهي کي وانه چاوو چي پر پلار گران وو؟ مگر د مصر واکمنانو د پاك لمنی په جرم زنداني نه کړ؟ خو پا بله څه وه؟ د ده او د ده د ورونو؟ آیا دغه مظلوم انسان، دا پلورل شوی، صحرایي زلمی! د زندان له تورې خوني د پاچایی قصر ته ونه ورسېدو او د نړۍ د هغه مهال ترټولو د ستر او متمدن ملك پاچا نه شو؟

د هر انسان د ژوند بهیر ته پام وکړئ، د هرچا ژوند له لوړو ژورو ډك، کمزوری، ضعیف او محتاج دنیا ته راشي، بل ته په هرڅه کي اړ، لاس پښې وهي، له یوه نه بل اړخ ته نه شي اوښتی، بل څوك باید د ده مرسته وکړي، خپله غذا په اوښکو، ژړا او چیغو ترلاسه کوي، چي له ځمکي د پورته کېدو شي نو هرگام په ډېر زحمت پورته کوي، په هر قدم کي پر مخ لوېږي، له راز راز بیماریو سره د دوامدارې مقابلې لړۍ ئې په مخ کې، دردونه او رنځونه، تر څو ځوان شي، د ژوند بهیر ئې نوی پړاو پیل کړي او ستونزي ئې نوې بڼه او پېچلي ابعاد، له یوې نزاع لا نه وي فارغ شوی چي په بلې سر شي، یو مشکل ئې لا نه وي حل چي له بل سره مخامخ شي، له یوې بیمارۍ روغ شي په بلې اخته، دغه دئ د انسان د ژوند حقیقي انځور، له ستونزو سره مخامخ کېدل ئې د ژوند طبیعي بهیر، د الهي سننو مطابق او د ژوند لازمه. خدای جل شأنه انسان داسي نه دئ پیدا کړی چي تل به د گلانو د پاڼو په بستر خملي، الله د گلانو ترڅنگ اغزي پیدا کړي، د خندا تر څنگ ژړا، د خوشحالۍ ترڅنگ غم، د سوکالۍ ترڅنگ ستونزي.

قرآن فرمایي چي الله تعالی د ځمکي اقتدار صالحانو ته سپاري نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګناهګارانو ته، که چېرې ګناهګاران اقتدار ترلاسه کړي نو دا د الله تعالی د مرضي خلاف حالت دئ، دا حالت د انسانانو د خپلو غلطو تصرفاتو او ګناهونو نتیجه ده، الله تعالی انسان آزاد او د اختیار خاوند پیدا کړی، ده له خپل اختیار نه غلطه استفاده کړې او دا حالت ئې راپیدا کړی، یوه د ظلم لار غوره کړې او بل ظلم ته تسلیم شوی، الله تعالی نه په دې راضي کېږي چې څوك ظلم وکړي او نه په دې چې څوك ظلم ته تسلیم شي او د ظالم ملګرتیا وکړي. الله تعالی په دې نه راضي کېږي چې څوك په مصیبتونو اخته شي، برعکس له مصیبتونو نه د انسان ژغورل خوښوي او خپلو صالح بندګانو ته امر کوي چې په مصیبتونو د اخته انسانانو مرسته وکړي، دوی ته فرمایي: وږې، تږې او لوڅ ته خوراك، څښاك او جامه ورکول داسي وګڼئ لکه چې ما ته مو راکړي وي، د مظلوم ملګرتیا داسي وشمېرئ لکه چې زما مرسته مو کړې وي، قاضي ته د عدالت کولو امر کوي، د ده بې عدالتي د دې لپاره نه ده چې خدای غواړي همداسي وشي، یوه مظلوم ته د ظالم قاضي په لاس سزا ورکړي او په دې سزا خوشحاله کېږي، ظالم قاضي د الله تعالی د حکم او رضا خلاف عمل کړی، له هغه اختیاره ئې غلطه استفاده کړې چې الله تعالی هغه ته د نورو انسانانو په څېر ورکړی، که له ظالم او مظلوم نه دا اختیار سلب شي بیا خو انسان د تیږې او ونې په څېر په یوه محکوم او مجبور مخلوق بدلېږي!! څوك چې د انسان د بدو کارونو په وجه په هغه خدای اعتراض کوي چې انسان ئې پیدا کړی!! او هغه ته ئې اختیار او د ښه او بد له منځه د یوه د غوره کولو واك ورکړی، هغه د سطحي نظر خاوند دئ، د قضیې یوه اړخ ته ئې کتلي او بل اړخ ئې له پامه غورځولی، دې ته ئې پام نه دئ کړی چې دا د انسان د هغه اختیار نتیجه ده چې په سبب ئې انسان ته پر ټولو مخلوقاتو شرف او غوره والی ورپه برخه شوی، د همدې اختیار په سبب هغه ترملائکو هم غوره ګڼل شوی. چا چې یو ډېر حساس کمپیوټر، داسي چې ببلګه ئې نه موندل کېږي او تر نورو زیات کارونه کولی شي، په دې موخه جوړ کړی چې د انسان کارونه ورته آسانه کړي، که اوس اتیا په سلو کي خلك له دې حساس کمپیوټر نه د نېکو مقاصدو

(c) ketabton.com: The Digital Library

لپاره استفاده کوي او شل ئې د غلطو مقاصد لپاره کاروي، آیا سمه ده چې د کمپیوټر جوړوونکی ملامت کړو او د اعتراض وړ ئې وګڼو؟!!

کله چې د یوسف سوره نازلېده نو پیغمبر علیه السلام او د ده یاران او ملګري له داسي سختو ستونزو سره مخامخ ول چې له لږو کسانو پرته نه چا دا ګمان کولو چي دوی به مقاومت ته دوام ورکړی شي او پر خپلو زورورو دښمنانو به غالب شي او نه ئې دا جرأت کولو چې د دوی په څنګ کي ودرېږي او د هغو ملاماتوونکو کړاوونو زغملو ته چمتو شي چې دوی ورسره مخامخ ول.

د ابو لهب په څېر د رسول الله صلي الله علیه وسلم نږدې خپلوان هم د دې په ځای چې د ده ملګرتیا او ملاتړ وکړي، د ده د خورا بدو دښمنانو په کتار کي ودرېدل؛ د همدغو مخالفتونو او دښمنیو په طوفان کي د یوسف سوره نازلېږي او د یوسف علیه السلام د قصې په ترڅ کي له یوې خوا د ده مخالفینو ته وایي چې ستاسو برخلیك به هم د یوسف علیه السلام د مخالفینو په څېر وي، هغوی هم د یوسف علیه السلام پرضد درخې او کینې لاره ونیوله او د هغه په حق کي ئې له هیڅ ډول ظلم او جفا نه ډډه ونه کړه، د هغه د وژلو او شړلو توطیه ئې جوړه کړه، کوهي ته ئې واچاوو، پرې ئې ښود چې د مریي په شان په لږه بیه وپلورل شي، زندان ته ئې کش کړ او پرله پسې کلونه ئې په زندان کي وساتو؛ مګر په دې بریالي نه شول چې الهي مقدرات بدل کړي او هغه مقام ته د یوسف علیه السلام د رسېدو مخه ونیسي چې له ده سره وړ وو.

د یوسف سوره هغه وخت ښه جاجولای شو او د هر آیت په مفهوم او د مضامینو په پراخو ابعادو ئې هغه وخت ښه پوهېدلی شو چې د دې سورې د نزول په وخت کي د مکې حاکمه فضا او هغه پیغام چې د غوږنځنګ موافقینو او مخالفینو د دې سورې له هر آیت نه اخیستلی، په نظر کي ولرو.

دا مبارکه سوره د هغو کسانو پوښتنو ته دقیق ځوابونه ورکوي چې غواړي پوه شي له مصلح او زړه سواندو دعوتګرانو سره د شدید مخالفت وجه څه وي؟ څوك ئې مخالفت کوي او ولې؟ او د دې مخالفت پایله به څه وي؟ هغه چې غواړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوه شي صالح قيادتونه کوم او مواصفات ئې څه دي او د ناصالح سياسي او اجتماعي زعامتونو ځانګړتياوې کومي دي؟ د دې مبارکې سورې په ترڅ کي د جاهلي ټولني د سياسي او اجتماعي زعامت اخلاقي ځانګړتياوې په ډېره دقيقه او حکيمانه توګه انځور شوې، خدای خبر چي د قريشو مفسد مشران به د دې سورې په اورېدو سره څومره غصه شوي وي؟ دوی ته د دې سورې په هغې برخي کي چي د عزيز مصر او د مصر د نورو مشرانو د کورنيو اخلاقي حالت په کي انځور شوی، د خپلو کورنيو بد حالت ترسترګو کېدو او له همدې سورې نه پيغمبر عليه السلام دا درس اخيستی وو چي کله د يوه سرلوړي فاتح په توګه مکې ته داخل شو، ټول قريش د ده د سختو کينه کښو دښمنانو په شمول د کعبې خوا ته راغونډ وو او دې ته منتظر چي وګوري پيغمبر عليه السلام به د دوی د تېرو دښمنيو څه سزا ورکوي، سرونه ئې له شرمه ټيټ او وېرې اخيستي، کله چي پيغمبر عليه السلام ترې پوښتنه وکړه: له ما څه انتظار لرئ؟ له عذر، خجالت، عجز او انکسار نه په ډک غږ ئې ځواب ورکړ: هماغه انتظار چي له يوه مهربان او کريم مشر وروره کېدی شي!! او هغه په ځواب کي ورته وويل: زما ځواب همغه دئ چي زما ورور يوسف عليه السلام خپلو ورونو ته ورکړی وو، اذهبوا و انتم الطلقاء: ځئ تاسو آزاد يئ!!

د دې سورې روښانه او مدلل آيتونه د هغو ډېرو کسانو پوښتنو ته دقيق ځوابونه ورکوي چي دسياسي ډلبنديو او رقابتونو په فضا کي ژوند کوي او د خلکو د قيادت او زعامت ترلاسه کولو لپاره د سياسي مشرانو او زعامتونو ترمنځ د ټکر او رقابتونو شاهد دي او غواړي چي د دې شخړو او رقابتونو لاملونه، محرکات، پايلي او عواقب وپېژني.

حکمتيار

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

راشئ چې د يوسف له سورې ئې زده کړو!

د سورې معرفي:
د يوسف سوره ۱۱۱ آيتونه لري چې د سريزي له دريو او د سورې د تتمې له اتو آيتونو پرته نور ټول ئې د يوسف عليه السلام هغې قصې ته ځانګړي شوي چې له بې شمېره ژورو لارښوونو او پراخو او اغېزناکو عبرتونو ډکه ده، د سر او پای آيتونه هم د قصې لپاره د مقدمې او تتمې حيثيت لري، ټول آيتونه ئې د لومړيو دوو آيتونو په څېر يا (مبين) ته په ورته صيغو پای ته رسېدلي او يا (تعقلون) ته په ورته صيغو، خو دې ته مو پام وي چې په (ن) او (م) پای ته رسېدلې ورته صيغې د وزن له پلوه شبيه او يو شان ګڼل کېږي، لکه (مبين) او (حکيم)، د همدې لپاره په ټول قرآن کي دا صيغې د هموزنو صيغو په توګه راوړل شوې، نه دېرشم او يو څلوېښتم آيتونه په داسي صيغو پای ته رسېدلی چي د غږ وزن ئې له دغو دواړو اوزانو سره توپير لري، يو ئې د (تستفتيان) بل ئې د قهار په صيغې پای ته رسېدلی. خو دا دواړه آيتونه داسي دي چي له ورپسې آيتونو سره تړلي دي او د وروستي آيت په پای کي بايد توقف وشي. همداراز پنځه شپېتم او شپږشپېتم آيتونه په يسير او وکيل سره پای ته رسېدلي، چي د مبين هموزنه ګڼل شوي.
لکه څرنګه چي دغه سوره په دريو تورو (ا. ل. ر) سره پيل شوې، همدا رنګه د

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې سورې محوري مضامين چي ټول آيتونه ئې پر مدار څرخي، هم درې دي، په بل عبارت دا درې حروف دې ته اشاره کوي چي په دې سورې کي درې اساسي موضوعات څېړل شوي، که تاسو د سورې ټول مطالب په غور سره له نظره تېر کړئ نو ډېر ژر به متوجه شئ چي دلته د لاندي دريو مطالبو لپاره تاريخي بېلگې او مثالونه وړاندي شوي او د يوې ښکلې او زړه راښکونکې قصې په ترڅ کي د مخاطب مخې ته ايښودل شوې:

الف: خداى پالونکي او د الله د لارې لاروي، حتماً له سختو آزمېښتونو او کړاوونو سره مخامخ کېږي، دا آزمېښتونه کله هومره سخت وي چي د پيغمبرانو عليهم السلام په څېر اولواالعزمه شخصيتونه هم د يأس او ناهيلۍ پړاو ته رسېږي او داسي انگېري چي د الهي حتمي مرستي او پر دښمن باندي د حتمي بري او برلاسي په اړه د دوى هيلي، انتظارات او باورونه بې ځايه وو، هسي ئې گمان کړى وو چي د خپلي مبارزې د عاجل او حتمي بريا شاهد به وي او د دښمن ماتې به په خپلو سترگو وگوري. خو دا دئ له اوږدې مبارزې وروسته نه يوازي د دې انتظار د تحقق هيڅ نښې نه تر سترگو کېږي بلکي برعکس له داسي پرله پسې کړاوونو سره مخامخ يو چي ترې وتل محال برېښي!

ب:- خو د همدغو سختو آزمېښتونو په پاى کي او هغه مهال چي دوى له خپلي حتمي بريا او پر دښمن له برلاسۍ ناهيلي او مأيوس شوي، ناڅاپه ئې الهي مرسته په برخه شوې، له کړاوونو ژغورل شوي او بري ته رسېدلي.

ج:- د شر او فساد هغه ځواکونه چي د پيغمبرانو د دعوت او بلني په وړاندي درېدلي له خداى پالونکو سره د پرله پسې ټکرونو په پاى کې، د دوى د انگېرنو، انتظاراتو او باورونو په خلاف او ناڅاپي د الله تعالى له کلکي مواخذې سره مخامخ شوي او په شديد او دردوونکي الهي عذاب اخته شوي، نه خپلو پراخو وسايلو او امکاناتو له دې عذابه ژغورلي او نه خپلو پلويانو او مرستندويانو.

دا درې مهم مبحثونه د سورې له وروستي آيت نه مخکي په ايجاز او لنډيز سره داسي راغلي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

$RŽçÇ R ÛMèdä$_ #(qçÉà2 %ô% Nåå& #(þzßr @ß'9$ § «ø÷Ö$ #Œ) ÓLm

ÇÊÈ ûüÏBÌôfßJø9$# ÏQöqs)ø9$# Çã $uZß™ù't/ –Štãƒ Ÿwur âä!$t±®S ` BÓÉdfãYsù

تر هغه چي پيغمبران نهيلي شول او گومان ئې وکړ چي کاذب (انتظار او هيلي) تېر ايستي دي، نابېره زموږ مرسته ئې په برخه شوې او هغه څوك ژغورل شوی چي موږ غوښتلي او زموږ عذاب به له مجرمانو نه دفعه نه کړی شي "په هيڅ ځواك او هيڅ تدبير سره الهي عذاب له ظالمانو نه شي دفعه کيدی"

او د سورې په وروستي آيت کي راغلي:

قرآن چي کومي تاريخي قصې زموږ مخي ته ايښې دي، د تاريخ په لوړو ژورو کي د حق او باطل ترمنځ د تصادم او نښتو کومي پېښې ئې بيان کړې دي، په دې کي د عقل خاوندانو ته عبرتناك درسونه دي، دا د نورو کتابونو د هغو قصو په څېر مه گڼئ چي قصه خوښو له ځانه جوړې کړې، قرآن د تاريخ د ټولو دردمنو، زړه سواندو او صالحو بلونکو او دعوتگرانو او د دوی د رښتوني الهي دعوت تصديق کوي، هر څه ئې په ډېر دقت او تفصيل سره بيان کړي، څوك چي د حق په لټه کي وي او پر حقايقو د ايمان راوړلو تلوسه او اراده لري، دا کتاب به ئې لارښود وي او د ده لپاره د الله تعالی د رحمت او پېرزوينې ډالۍ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

Nã-è©$ŠÎ•ã $Rºäè ŲY8R& $R]Î ÇÌÈ ÈûÎ7ß9$# É=»GÅ3ø9$# M»tƒ#uä 7ù ÏÛ •9#

7øÎ] $Zøm#&$JÎ ÄÈ Á)ø9$#` ¡ôm& 7øã •È à)R ßtøU ÇËÈ šc qè=É)÷è?

ÇÌÈ šú üÎ=Ïÿ»óóø9$# `ÏJ9 ¾Ï&Î#ö7s% `B |MYà2 bÎ)r b#uäöà)ø9$# «»d

ا. ل. ر دا د دې روښانوونکي او څرګند کتاب آیتونه دي.

موږ هغه د عربي قرآن په توګه نازل کړی (په عربي ژبه د لوستلو لپاره آسان کتاب)، ترڅو تاسو په ښه شان پرې پوه شئ.

او ستا په لور د دې قرآن په وحي سره، موږ ډېري غوره کیسې درته کوو، په داسي حال کي چي تر دې مخکي (د نورو په شان له هغو) بې خبره وې

د دې مبارکو آیتونو په اړه څو مهمو خبرو ته ستاسو پام رااړوم:

له اسلام نه مخکي (په جاهلي) ادبیاتو کي وینو چي ډېرو لیکوالانو خپلي لیکني په مقطعاتو تورو پیل کړې دي، په لیکنو کي دغه کړنلاره، د جاهلیت په زمانه کي مروج اومعمول دود وو او ټول پرې پوهېدل؛ (داسي لکه نن چي په انګلیسي او نورو ډېرو ژبو کي د کلماتو د سر توري د مخفف په توګه کاروي)، نو ځکه د قر آن د ځینو سورتونو په سر کي د دې تورو راتلل له هیچا سره کومه پوښتنه راولاړه نه کړه او په صحابه وو کي هیچا هم د دغو تورو په اړه له رسول

(c) ketabton.com: The Digital Library

الله صلي الله عليه وسلم ځخه پوښتنه ونه کړه، همدا وجه ده چي په دې اړه هيڅ روايت نه لرو ، د وخت په تېرېدو سره دا ليك دود ورو ورو پرېښودل شوی او خبره هغه ځای ته رسېدلې چي خلك هغه رمز هېر کړي چي په دغو تورو سره افاده کېدو ، د نوموړو تورو په باب د مفسرينو اختلافات له همدغه ځايه را پورته کېږي.

که چېري هغه سورتونه چي په دغه ډول حروفو پيل شوي په غور سره مطالعه کړئ، په واضحه توگه به درته څرگند شي چي نوموړي توري د سورې له محوري مضامينو سره خورا نږدې اړيکي لري: هغه سوره چي په يوه حرف پيل شوې، وينو چي د يوې مهمي او محوري موضوع په ارتباط ئې بحث کړی او که په دوه، درې يا له دې نه په زياتو تورو پيل شوې، نو د هماغو تورو له شمير سره سمي موضوعگاني په کي تر بحث او څيړني لاندي نيول شوې.

د دې سورې په دغو دريو لومړيو آيتونو کي د قرآن کريم شپږو مهمو صفتونو ته اشاره شوې:

الف_ قرآن "مبين" کتاب دئ، خپل مطالب په روښانه ډول وړاندي کوي؛ داسي چي په هغو کي اغماض، ابهام، پيچلتوب او کږکېچ له سره نشته او ټول آيتونه ئې روښانه او واضح دي، دا کتاب بيانوونکی او روښانوونکی دئ، پټ حقايق ښکاره کوي، د انسان له نظره پټي او تروږمې زاويې ورته روښانه کوي او هر هغه څه ورته بيانوي او حقيقت ئې ورته واضح کوي چي په هغه پوهېدل او د حقيقت درك کول ئې انسان ته ضروري دي.

ب_ دا کتاب د الله تعالی له لوري يو داسي پيغام دئ چي له آسمانه نازل شوی‌او زموږ مستوی ته چي د ځمکي اوسېدونکي يو راښکته شوی، هغه حدته چي اخيستونکی او حامل ئې يو "امي" او لومړنی مخاطب ئې هم يو "امي قوم" وو، وگورئ چي د الله جلت عظمته لطف او عنايت څومره عام، لوی او پراخ دئ چي موږ ته ئې زموږ په خپله ژبه پيغام رالېږلی، د خلکو په ژبه، هغوی ئې په مروجو کلماتو او لغاتو مخاطب گرځولي، داسي پيغام چي ټولو ته د فهم وړ دئ،

(c) ketabton.com: The Digital Library

روښانه او واضحه.

د تاسف خبره دا ده چې ځيني حرفوي ديندارانو، دا آسان، واضح او ټولو ته د فهم وړ قرآن پيچلی او گران معرفي کوي، په داسي حال کي چې قرآن له "آسمانه" ځمکي ته راغلی دئ او لارښووني ئې د ځمکي پر مخ د انسانانو دچارو د تنظيم لپاره ځانگړې دي؛ مگر هغوی په خپلو پيچلو تعبيرونو او تفسيرونو سره، دغه کتاب له ځمکي نه آسمان ته پورته کوي، هغه ځای ته چې د چا لاس ور ونه رسيږي او د پيغامونو پوهه او درك ئې هيچا ته ممکن ونه برېښي.

ج_ د دې کتاب په نامه کي د "لوست او په لوستلو کي د آسانتيا" صفت پټ دئ، کولای شئ چي د هغه ښکاره پيغامونه د هغه په روښانو الفاظو او کلماتو کي په ښه شان ولولئ او مفاهيم ئې درك کړئ، د هغه په الفاظو کي اغماض، پيچلتوب او تعقيد له سره نشته.

د_ د هغه قوم په ژبه نازل شوی دئ چي د دې کتاب لومړني مخاطب وو؛ په عربي ژبه.

هـ_ قرآن د انسان عقل مخاطبوي، هغه ويښوي، فکر او تعقل ته ئې اړباسي، هيڅ داسي څيز چي د انسان له عقل نه پورته وي او يا ئې له عقل سره مغاير وي په کي نشته.

و- د قرآن قصې د پخوانيو خلکو کيسې (اساطير الاولين) مه گڼئ، دا تر ټولو غوره قصې "احسن القصص" دي چي په هغو کي ستر حقايق، پراخ او ژور مفاهيم راغونډ شوي او د تاريخي پېښو په ترځ کي د دغو حقايقو عملي ببلگي ننداري ته اېښودل شوي او په دي سره مهمو فکري اساساتو ته عيني تجسم ورکړی شوی. دا قصې د خلکو په منځ کي د مروجو تاريخي قصو په شان مه گڼئ؛ بلکي د غيب د نړۍ اسرار ئې وگڼئ، هغه اسرار چي يوازي د وحي له لاري پرې پوهېدی شو، عام خلك خو پر ځای پرېږدئ حتی پيغمبران عليهم السلام هم د وحي له نزول نه مخکي له دې غيبي اسرارونه بې خبره وو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

•J)ø$tƒ §ôt±9$# $Y.ö. Ž|³ ã %n&ŠMr&‘ ’Îþ ÎM/'r ïn‹Ï‰(ß#ß™qãƒA$%

7Ïïq÷z Î #¤ã 8$ƒ ö‰ã ŒÈ Ÿ‹Ã‹Ï? ÿ ó_ç ƒ A$% ÇÍÈ šú ïÏ‰É »™ ’Í Nåk:‹

ÇÎÈ Ñú üÎ7B A‰ã Ç»¡ $Mïj `»Üø‹±9$# b Î #%‹ã 7 9‹ rß‹‹Å ‰Šù

۴- کله چي یوسف خپل پلار ته وویل: پلار جانه! یوولس ستوري او لمر او سپوږمۍ (مي په خوب کي) ځان ته د سجدې په حالت کي ولیدل.
۵- وئې ویل: زویکه! خپل خوب دي ورونو ته مه تېروه، داسي نه چي ستا په ضد کوم پټ تدبیر ونیسي، یقیناً چي شیطان د انسان ښکاره دښمن دئ.

دلته ځو خبري په پام کي ولرئ:

بایبل هم د یوسف علیه السلام قصه په ډېر تفصیل سره رااخیستې ده، په ځینو برخو کي ئې وینا قرآن ته ورته ده، خو هغه ئې د یوې بې محتوی او بې مقصده قصې په توګه وړاندي کړې، په داسي حال کي چي قرآن دا د یوې ډېري عبرتناکې او روزونکې قصې په ضمن کي بیانوي او په هري برخي کي ئې په لسهاوو درسونه مخاطب ته ورکوي، قرآن د دغې قصې په ترڅ کي د حق د لارې مبارزینو ته دا ډاډینه ورکوي چي الله تعالی د حقپالو مل او د دوی د بریا ذمه وار دئ. دا قصه په حقیقت کي د داسي چا حالت انځوروي چي د زندان له یوې تیارې خوني پاچایۍ ته رسېدلی، هغه ځوك چي خپلو ورونو ورسره مخالفت ته ملاوتړله، په کوهي کي ئې واچاوو، د یوه غلام په توګه په ارزانه بیه خرڅ شو، د پاك لمنۍ په جرم زندان ته ولاړ ... خو لا ځو کاله نه وو تېر شوي چي له همدې زندانه قصر ته ورسېدو او د هغه وخت تر ټولو د ستر هېواد د پاچایۍ پر تخت کښېناستو!! په دې قصې کي د دې حقیقت لپاره تاریخي ښېلګې وړاندي شوې چي د باطل په مقابل کي حق، د دروغو، چل او دوکې په خلاف رښتونولي او صداقت

(c) ketabton.com: The Digital Library

او د اخلاقي فساد په وړاندې پاك لمنې خامخا غلبه مومي.

بايبل ليكي چې يوسف عليه السلام خوب وليد او ورونو ته ئې تېر كړ او په همدې سره د هغوی حسادت راوپارېدو!! خو قرآن د بايبل خبره تصحيح كوي او فرمايي چې ده خپل خوب ورونو ته نه بلكې خپل پلار ته تېر كړ او ورته ئې وويل: پلار جانه! په خوب كې يولس ستوري او لمر او سپوږمۍ گورم چې راته سجده وكړي! پلار ورته وويل: گرانه زويه! خوب دې ورونو ته مه تېروه، داسې نه چې شيطان ئې ستا خلاف كوم خطرناك تدبير ته وهڅوي، د خوب تعبير دې دا دئ چې الله تعالى به تا غوره كړي، د خبرو په حقيقت او د خوبونو په تعبير د پوهېدو علم به دركړي او خپل نعمتونه به پر تا او د يعقوب په كورنۍ بشپړ كړي، هغسې لكه چې ستا پرپلار او نيكه، ابراهيم او اسحاق ئې بشپړ كړي وو. د قرآن له وينا معلومېږي چې له يوسف عليه السلام سره د ده د ورونو د مخالفت سبب د ده خوب نه بلكې د ده هغه لوړ شخصيت وو چې پلار د همدې په وجه په درنه سترگه ورته كتل او د ده راتلونكې ورته روښانه او ځلانده معلومېده.

دا آيتونه څو اساسي مطالب زموږ مخې ته ږدي:

الف: د يوسف عليه السلام په "رؤيا" كې يوولس ستوري د هغه د يوولسو ورونو لپاره او لمر او سپوږمۍ د ده د پلار او مور لپاره د رمز په توگه راغلي او دا ښيي چې د "رؤيا" او خوب ژبه رمزي ده، ځانگړې قاموس لري، ټول شيان په كې د رموزو او سمبولونو په بڼه ننداري ته ايښودل كېږي.

ب: يوسف عليه السلام ته د ستورو، لمر او سپوږمۍ انقياد چې د ده په وړاندې د هغوی د سجدې په لفظ سره تعبير شوی دئ، هغه ته د ورونو انقياد او د هغه پر لويوالي او اوچتوالي د كورنۍ د ټولو غړو اعتراف افاده كوي.

ج: كله داسې وي چې په يوه صالح انسان كې ښېگڼې او لوړ لوړ نېك صفات د كينه گرو او حسودو انسانانو كينه راپاروي او همدغه كينه او حسد ئې د لوړو شخصيتونو دښمنۍ ته هڅوي. تل به گورئ چې فاسق او مفسد انسانان له صالح او نېكو انسانانو سره دښمني كوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د: داسې مه انګېرئ چې په انسان کې حسادت يو طبيعي او فطري خصلت دئ، نه داسې نه ده؛ بلکې دا شيطان دئ چې په انسان کې د دې ناروغۍ سبب ګرځي، که چېرې په نورو کې ښېګړې او اوچت خصلتونه، په تا کې هم دغو ارزښتونو ته د رسېدو تلوسه راولاړه کړي او تا هم ښېګړو او لوړو خصلتونو ته وهڅوي او په تا کې نوې ولولې، شوق او ارزوګانې راوپاروي، دا يو طبيعي امر دئ؛ مګر که د دې پر عکس تا د فضل او ښېګړې له خاوندانو سره عداوت، دښمنۍ او کينې ته وهڅوي او د دې بد کړچار سبب شي، نو پام کوه چې شيطان ستا پر زړه او دماغ سيورې غوړولې او دغه منفي احساسات ئې در کې راپارولې دي.

هـ: خپل رازونه او اسرار له ځان سره وساته او له افشاء کولو ئې، په خاصه توګه نږدې ملګرو، سيالانو او هغو کسانو ته چې له تاسره د تنافس او رقابت قصد لري، ډډه وکړه.

و: يعقوب عليه السلام چې يو حساس او پوه شخصيت او د درايت خاوند دئ له يوه پلوه د خپل زوی خوب په دقيقه توګه تعبيروي او له بله پلوه ورته توصيه کوي چې خپلو ورونو ته ئې افشا نکړي، داسې نه چې شيطان د دوی کينه راوپاروي او د ده په خلاف ئې کوم ناوړه پټ تدبير ته ونه هڅوي.

¼qFJèk OÏãr Ï] ƒŠ‰nF[$È@ƒrÛ `Ë 7Œèãr 7ƒ‘ š• ŠÎFø 7Ïº‹.r

Lìd°•ô @6% `Ë 7ƒq/& #?ã $gB@& $J. >qàèƒ É#ä #?ãr š• øã

ÇÏÈ ÒŠÅm DŠÎæ 7ƒ‘ Ìb] ,»tãÎr

او همداسې به ستا پالونکی رب تا غوره کړي او د احاديثو (خبرو) تأويل (ښه او دقيق تعبير) به درزده کړي او خپلې پېرزوينې به پر تا او د يعقوب پر کورنۍ داسې بشپړې کړي لکه چې پخوا ئې ستا پر نيکونو ابراهيم او

(c) ketabton.com: The Digital Library

اسحاق بشپړې کړې، بې شکه چې ستا رب باحکمته پوه دئ.

د یعقوب علیه السلام په دې دقیق تعبیر کې یوولس ستورې د ده د یوولسو ورونو، لمر او سپوږمۍ د ده د پلار او مور رؤیائي رموز ګڼل شوي او سجده ئې د ده په وړاندې د دوی انقیاد او د دې ننبه ښودل شوې چې الله تعالی به ده ته ستر او لوړ مقام ورپه برخه کړي، هغه ته به پر نورو فضیلت وروبخښي او د یعقوب علیه السلام د کورنۍ قیادت او مشري به ئې په برخه شي. د تأویل الاحادیث (د خبرو په کنه او حقیقت د پوهېدو) او د خوبونو د سم او دقیق تعبیر پوهه به ئې په برخه شي، یعنې له یوه پلوه به د خوبونو د تعبیر علم ورکړی شي او له بله پلوه به د هرې خبرې تل ته د رسېدو استعداد او توانمندي ترلاسه کړي او دا د یوه انسان د پوهې او علم تر ټولو لوړ پوړ دئ. یعقوب علیه السلام له دې "رؤیا" نه پوه شو چې دی او اولاده ئې د خپل وخت د ځلاندو ستورو په شان دي. له همدې امله یوسف علیه السلام ته فرمایي چې الله تعالی به پر تا او د یعقوب پر کورنۍ باندې خپله پېرزوینه بشپړه کړي، هغسې لکه چې ستا پر نیکونو ابراهیم او اسحاق علیهما السلام باندې ئې بشپړه کړې وه، لکه څنګه چې هغوي د الهي انعام مستحق وګرځېدل او د خلکو د هدایت وسیله شول، تاسې به هم د خلکو د لارې د ځلاندو مشالونو حیثیت غوره کوئ او له تربیمیو څخه به د هغوی د ایستلو باعث وګرځئ. یعقوب علیه السلام ته له دې خوبه معلومه شوه چې په تأویل الاحادیث کې به یوسف علیه السلام تر ده هم مخکې وي، د ده په وړاندې خپله سجده ئې همداسې تعبیر کړه، نو ځکه ئې هغه ته وویل: الله تعالی به د تأویل الاحادیث علم درکړي.

د آیت له دې برخې په ښه توګه ښرګندیږي چې د یعقوب علیه السلام نور زامن سره له دې چې د خپل ورور یوسف علیه السلام په حق کې ئې ستره جفا وکړه، د الهي بخښنې وړ ګرځېدلي او د معنویت لوړو پوړو ته رسېدلي.

د یوسف علیه السلام د قصې په ترڅ کې به وګورئ چې د یعقوب علیه السلام تعبیر صحیح ثابت شو او ټولې برخې ئې یوه په بلې پسې ترسره شوې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

باید و گورو چې "رؤیا" څه دئ او حقیقت ئې څه؟ څنگه موږ د زمان او مکان له قیده باسي، راتلونکو زمانو ته مو بیایي او له راتلونکو حوادثو او پیښنو مو خبروي؟ په "رؤیا" کې کوم څیز د دې باعث کېږي چې موږ د مکان او زمان له حجاب نه آخوا پر هغو حقایقو پوه شو چې په خپلو پنځگونو حواسو ئې نه شو درك کولی؟ آیا موږ شپږم حس هم لرو؟ چې د خوب په حالت کې راویښیږي؟ آیا دا حس کولی شي چې د زمان او مکان له محدودې پښنه آخوا کېږدي، له حجابونو تېر شي او د پردو تر شا وقایع او حقایق درك کړي؟ او یا دا چې "رؤیا" د یوه بل حقیقت نښه ده؛ د یوه داسي ذات له شته والي مو خبروي چې د انسان د "رؤیا" او خوبونو د الهام سرچینه ده؟ که چېري د "رؤیا" په باب دا تعبیرونه او توجیهات ونه منو، نو څنگه کولی شو د دې لپاره کومه بله توجیه وړاندي کړو؟ څوك چې د الله تعالی له شته والي انکار کوي او انسان محض یو مادي توکی گڼي او د روح په نامه کوم څه نه مني، د دغو خوبونو لپاره څه توجیه لري؟ د ټولو په ژوند کې، لږ تر لږه د یو شمیر انسانانو په ژوند کې زیری ورکوونکي خوبونه ترسترگو کېږي، د ټولو داسي خوبونه خو پرېږدئ آیا فقط یو ئې کافي نه دی چې حساس محققین او منصف پوهان وهڅوي چې د دغو خوبونو په اړه خلکو ته دقیق او د منلو وړ ځواب ورکړي او سرچینه ئې په گوته کړي؟ زه به د خپلو خوبونو له منځه دوه د دغو محققینو مخې ته کېږدم او ځواب به ترې وغواړم، زه د دغه ډول "خوبونو" له پلوه ډېر غني وم، که ټول ئې ولیکم نو یو کتاب ترې جوړیږي ، دلته ئې دوه ببلگې د مثال په توگه رااخلم:

هغه مهال چې د ظاهر شاه د واکمنۍ په دوران کې بندي او په توقیف کې د محکمې د حکم منتظر وم، یوه شپه مې خوب ولید چې زما مشر ورور ختر محمد (چې د کمونستانو د د اقتدار په لومړیو کې زما له پلار او کوچني ورور نورالدین سره په شهادت ورسېدو) زما د توقیف خوني ته راننوت او له روغبړ نه وروسته زما د زندان د ملگري شهید ډاکټر عمر پر اوسپنیز کټ کښېناست، د سرو زرو گوتې ئې چې د فیروزې غمی په کې لگېدلی وو په گوته وه، له څو دقیقو

(c) ketabton.com: The Digital Library

خبروآترو نه وروسته ئې دا گوتې راوايستله او ماته ئې راکړه، د ملاقات په پاي کې کله چې روانېدو، جيب ته ئې لاس کړ او درې سليز افغاني نوټونه ئې له جيبه راوايستل او ماته ئې راکړل، خوب مې په دغه ځای کې پای ته ورسېد، د هغې شپې په سبا، زما همدا مشر ورور ناڅاپي او پرته له دې چې کابل ته د ده له راتگ نه خبر وم، زموږ ليدو ته راغی، پوليسو هماغه اطاق ته راووست، په هماغه کټ کښېنستو، هماغه گوتې ئې په گوته، له څو شېبو خبرو آترو وروسته ئې خپله گوتې راوايستله او ماته ئې راکړه، د تلو په وخت کې ئې جيب ته لاس کړ او هماغه درې نوټونه ئې راوايستل او ماته ئې راکړل. ما تر لاس ونيو او ورته ومې ويل: په خدای قسم چې ستا دغه راتگ او د هغه ټولې صحنې مې تېره شپه په خوب کې ليدلې وې، دې ته منتظر وم چې دا آخري برخه ئې هم وگورم او بيا ئې تا ته ووايم.

زما د "رؤيا" بله بېلگه د يوسف عليه السلام صادقه "رؤيا" ته ورته ده:

(ما ته خپل شهيد پلار په نوې ځوانۍ کې واده وکړ، په لسم ټولگي کې زه د واده خاوند وم، د واده په شپه مې فقط څو شېبې د سحر له لمانځه نه مخکې خوب کړی، چې سترگې مې سره ورغلې په خوب کې گورم چې: د تره له يوه زوی سره مې چې سپين ږيری وو او محمد نذير نومېدو، يوځای د آسمان په لوری اوچت ولاړو، د ستورو ځای ته ورسېدو، ستوري راکد وو، خو زما په رسېدو سره وخوځېدل، له شرق نه د غرب په لوري روان شول، ناڅاپي داسې زرينه ټوټه ترې جوړه شوه چې د اوږدو او سارو تارونه ئې ټول ستوري ول، دا زرينه تکه په خپله په زرينو خوليو بدله شوه، له مانه څو گامه آخوا د دغه زرينو خوليو يوه وړه کوټه جوړه شوه، هغې خوا ته ورروان شوم چې وگورم دا څنگه خولۍ دي، ناڅاپي څه نور ناپيژانده کسان چې شمير ئې تر څلورو پنځو زيات نه وو، را پيدا او له يوې بلې خوا د خوليو په لور راروان شول، هر يوه لدې کوټې نه يوه خولۍ په لاس کې واخيسته پرته لدې چې په خپل سر ئې کښېږدي، ما هم يوه خولۍ را واخيسته او په خپل سر مې کېښوده او په همدې سره له خوبه راويښ شوم. په ابتداء کې مې

(c) ketabton.com: The Digital Library

گمان کولو چې د دې خوب به زما له واده سره ارتباط وی، ښایي الله تعالی به ما ته نېك اولاد راکړی چې سر مي ورباندی لوړ وي، د دې خوب له لیدلو دوه کاله وروسته په پوهنتون کي شامل شوم او په پوهنتون کي زما له شمول سره جوخت اسلامي خوځښت پیل شو، د الله تعالی لطف او مهرباني وه چې د یو شمېر محصلینو ورونو په ملگرتیا د اسلامي نهضت په تأسیس کي لږ یا ډېره ونډه را په برخه شوه، د سردار داؤد د واکمنۍ په مهال او هغه وخت چې زموږ ډېر ورونه د رژیم له لوري د پاڅون په تور ونیول شول، ما له یو شمېر نورو ورونو سره پاکستان ته هجرت وکړ، لنډه موده وروسته مو له همغه ځایه د نهضت د بیا منظمولو لړۍ پیل کړه، د غړو په روزنه او تنظیم مو لاس پوري کړ، چا چي به له موږ سره یوه رووزنیزه دوره پای ته رسوله، بېرته به خپلو سیمو ته ستنیدل، له لوړو غرونو او ژورو درو اوښتل او له کږو وږو ستونزمنو لارو به ټاکلیو سیمو ته تلل او له رسېدو سره سم به ئې د افرادو په روزني او انسجام لاس پوري کاوو، په همدغه دوران کي وو چې ټول مشران ورونه راغونډ شول او د یوې غونډې په ترڅ کي ئې د اسلامي نهضت مشري ماته تفویض کړه، گمان مي وکړ چي زما د هغه خوب تأویل همدا وو.

خو ډېر وروسته کله چې د جهاد لمن خوره شوه، ډېر خلك حتی هغه هم د مجاهدینو له لیکو سره یو ځای شول چي له فکري او اخلاقي پلوه ئې د دې صف وړتیا نه درلوده خو شرایطو په نهضت تحمیل کړل، په پاکستان او ایران کي گڼ شمېر ډلي جوړي شوې، ډېر کسان د مشرتابه لپاره کاندید شول او غوښتل ئې د قیادت پگړۍ په سر وتړی، په دې وخت کي پوه شوم چې زما د هغه خوب تعبیر څه وو.

که دېرش کاله مخکي مي دغه "رویا" له چا سره مطرح کړې وی؛ نو له تعبیره به ئې حتماً ځان عاجز گڼلو خو که نن همدغه "خوب" د هر هغه چا په وړاندي تېر کړم چي د افغانستان له جریاناتو او د نهضت د تأسیس له څرنگوالي او د ډلو او گوندونو د جوړېدو له بهیر نه خبر دي، نو په آسانۍ سره کولی شي د دې خوب

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټولي برخي تعبير کړي.

زه د داسي خوبونو پراخه تجربه لرم، همدغو تجربو دې نتيجې ته رسولی يم چې باور وکړم د انسان د روحي جوړښت او د دماغ هغه برخي چي په ويښه کي ډېر ځله د زمان او مکان له قيد نه وځي، وړاندوينه کوي، ابتکار کوي، د راتلونکې په هکله حدس وهي او ډېر ځله ئې حدسونه دقيق او صحيح ثابتېږي، له مقدماتو نه نتائجو ته ځان رسوي او د پېښو پايلي او پېلامې په گوته کوي، دا برخي د "خوب" په حالت کي هم فعاله وي. داسي نه ده چې د خوب په حالت کي د انسان د روحي جوړښت ټولي حساسي برخي خپل فعاليت متوقف کوي. په خوب کي د دماغ ځيني برخي له فعاليت نه لاس واخلي، ځيني نيمه فعاله شي، ځيني د انتظار حالت غوره کړي، خو ځيني نوري برخي ئې داسي دي چي د خوب حالت هغوی ته د ښه فعاليت کولو موقع په لاس ورکړي. د خوب په حالت کي د انسان دماغ د ورځنيو پراخو مصروفيتونو نه فارغ وي، د ده پنځگوني حواس چي هريو ئې د ورځي له لوري پراخ فعاليتونه لري او د دماغ لويه برخه مصروفوي، د خوب په وخت کي خپل کار متوقف کړي، دماغ آرام پرېږدي او هغه ته دا موقع ورکړي چي په پوره انهماك سره په هغو قضاياوو غور وکړي چې ده ته مهمي برېښي، هغه چي د ورځي له لوري، د پراخو مصروفيتونو په وجه نه توانيدو ورباندي غور وکړي. دا داسي وگڼئ لکه متفکر، عالم، شاعر، ليکوال چې د يوې مهمي څېړني، ليکني او شعر لپاره له خلکو گوښه شي او ځانته د ښه فکر کولو او په خپل کار د ښه ترکيز لپاره مناسب شرايط برابر کړي. خوب همدا شرايط د دماغ لپاره برابروي.

انسان د خپل پيچلي دماغ د پراخو فعاليتونو يوه وړوکې برخه په خپل واك کي لري، داسي چې د ده له ارادې سره سم کار کوي، دا برخه په خوب کي خپل فعاليت متوقف کړي، خو د دماغ هغه لويه برخه چې د انسان تر واك لاندي عمل نه کوي بلکي خپلواکه ده او خپل ټول فعاليتونه په اتوماتيکه توگه ترسره کوي، دا برخه تل فعاله وي او د يوې شېبې لپاره خپل فعاليت نه متوقف کوي. د خوب

(c) ketabton.com: The Digital Library

په حالت کې د انسان د دماغ دا برخه د لا ښه فعالیت فرصت ترلاسه کوي. که انسان په ویښه کې وړاندوینه کولی شي، د راتلونکې په هکله حدس وهي، اختراعات کوي، نوي نوي ابتکارات کوي، څو مقدماتی خبري یوه د بلي خواته کېږدي او له همدې نه د راتلونکو نتائجو په هکله قضاوت کوي. هیڅ دلیل نه لرو چې همدا کار دي د خوب په حالت کې ونه شي کولی، د اکثرو انسانانو ذاتي تجربو دا خبره ثابته کړې.

له باانصافه محققینو او له حساسو څېړونکو نه پوښتنه کوم: که د نړۍ د ټولو خلکو داسي خوبونه یوې خوا ته پرېږدو، یوه دوه ښېلګي ئې راواخلو او وغواړو چې د خوب منشأ او حقیقت معلوم کړو، نو ځواب به مو څه وي؟ زه څنګه له راتلونکو پېښو خبر شوم؟ چا خبر کړم؟ دا اطلاع چا راکړه؟ د دې الهام سرچینه چېري ده؟

دغه "خوبونه" سر ببره پر دې چې د انسان د روحي ابعادو څرګندوونکي او مظاهر دي د الهام د سر چینې وجود چې د مادې له محدودې بهر دی هم په اثبات رسوي او یو بل حقیقت د "تقدیر او برخلیك" په نامه منعکس کوي، ته په خپله رویاء کې د یوې داسي پېښې په جریان کې لوېږې چې ډېره موده وروسته ترسره کېږي او مصداق ئې په ویښه کې وینې؛ او د دې معنی دا ده چې انسان د هغې تګلوري لاروی دئ چې لوړي ژوري ئې پخوا ټاکل شوې دي او خامخا دئ ترې تېرېږي. دتګلوري غوره کول د ده کار دئ؛ خو هغه لوړي ژوري چې دی د لاري په اوږدو کې باید ترې تېر شي له پخوا مقدر شوې دي، واك او اختیار ئې د انسان په لاس کې نه دئ، دا موضوع د د دیني مباحثو یوه ډېره مهمه قضیه ده، هغه کسان چې په دې موضوع د ښه پوهېدو تلوسه او شوق لري بلنه ورکوم چې (په قضا او قدر ایمان او مقتضیات ئې) او د التکویر دسورې د وروستي آیت تفسیر دي په "د قرآن پلوشې) کې مطالعه کړي.

قرآن د یوسف علیه السلام د ورونو منفي احساسات، له خپل ورور سره ناروا سیالي او رقابت او د ده د وژلو او له منځه وړلو لپاره د دوی غلطه اراده د

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې لپاره زموږ مخې ته ږدي چې له داسې کارونو ځان وساتو، د دوی احساسات په دې توګه انځوروي:

ß# ßqã9 (q8$% 6ó) ÇÐÈ û,#ÎhÏ$¡ =j M»f#ä ÿ¼ÏmÏq÷z)r # ßqã’Î b%. ô‰s)©9 *

ÇÑÈ AûüÎB 9@»n=|Ê ’Å9 R/& b) p7óÁã ßtøUr $YÎB $Y¿Î& #’<) =m& ßqä9 &r

(۷) د يوسف او د ده د وروڼو په قصې کې، پوښتونکو ته روښانه نښې دي.
(۸) کله چې دوی وويل: يقيناً چې يوسف او ورور ئې زموږ پلار ته تر موږ ډېر ګران او محبوب دي، په داسې حال کې چې موږ (ډېر او پياوړې) ډله يو، په دې کې شك نشته چې پلار مو په ښکاره اشتباه کې دئ.

د يوسف عليه السلام او د هغه د وروڼو ترمنځ د نزاع او کړکېچ قصه ډېرو هغه پلټونکو او پوښتونکو ته چې د دغه ډول کړکېچونو د لاملونو په لټه کې دي او غواړي پوه شي چې عوامل او محرکات ئې څه دي او پايلې ئې څه، مدلل ځواب وايي او هره اندېښنه ئې په دقيقه توګه رفعه کوي، په دې آيتونو کې د يوسف عليه السلام د وروڼو داسې څو خبرې په ګوته شوې چې په ترخ کې ئې د کړکېچونو د ناسم او متجاوز لورې وينا او دريځ موږ ته توضيح کوي او هغه دا چې:

دی په ناحقه سره زموږ پر پلار تر موږ ډېر ګران دئ.

په داسې حال کې چې زموږ شمير زيات دئ او د پلار د حمايې، ساتنې او دفاع درووند پېټی زموږ پر اوږو دئ.

په دې کار سره يقيناً چې زموږ پلار لويه اشتباه کوي.

په دې ښکارندونو کې څو مهم ټکي د څېړنې وړ دي:

الف:- په داسې حال کې چې يعقوب عليه السلام له خپل زوی يوسف عليه السلام سره د هغه د ځانګړتياوو په خاطر مينه لري، په ده کې هغه څه ګوري چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

په نورو کې ئې نه لیدل، د ده لوړ استعدادونه، ښه اخلاق، او هوښیارې ئې خوښېده، د هغه په ځېرې او کړنو کې ئې د یوه لوی شخصیت نښې لیدې او د همدې لپاره ئې خاصه اعتنا ورته کوله، داسې نه وه چې د خپلو زامنو تر منځ غیرعادلانه توپیر وکړي او بې موجبه یوه ته په بل ترجیح ورکړي، د ده په څېر له یوه حساس او عادل پیغمبره داسې بې عدالتې ډېره لرې ده، خو نور زامن ئې چې د یوسف علیه السلام ځانګړتیاوو او لوړ شخصیت د دوی حسادت پارولی، یوسف ته د پلار خاصه پاملرنه بې عدالتې ګڼې او د تبعیض او توپیر په سترګه ورته ګوري.

له یوسف علیه السلام سره د ورونو د مخالفت اصلې وجه دا وه چې د ده د لوړ شخصیت په وړاندې ئې د حقارت احساس کاوو، د ده اخلاقې لوړتیا او عظمت ئې نه شو زغملی، د ده هغه صفتونه چې د پلار مینه، احترام او درناوی ئې راپارولو د ده د ورونو کینه او حسادت ئې هڅولو. له لوړو شخصیتونو سره تل او د زمانې په هر پړاو کې همداسې کېږي، د دوی لوړو ځانګړتیاوو ته پام سره د ټولنې صالح او هوښیار خلك د دوی درناوی کوي خو د پربوتې شخصیت خاوندان او مفسدین ئې د همدغو خصلتونو په وجه مخالفت ته ملا تړي.

هغه کسان چې د ذاتې مواصفاتو له مخې د لوړ تلو وړ نه دي، د لوړ الوت لپاره پیاوړې وزرونه نه لري، له لویو لویو شخصیتونو سره د سیالۍ اهلیت نه لري، خو حرص پرې غالب دئ، جاه طلبه دي، حقایقو ته د تسلیمېدو او د لوړو شخصیتونو پر عظمت د اعتراف پر ځای او له هغوی سره په ښکو کارونو کې د مرستې او ملګرتیا په ځای د ناروا رقابت لار غوره کوي، د ځان د غوره والي د ثابتولو لپاره د یوسف علیه السلام د ورونو په څېر غلطو توجیهاتو ته پناه وړي او وایي: مورږ په دې خاطر غوره او د احترام او توجه مستحق یو چې شمېر مو زیات دئ!! ځواکمن یو!! د دوی په څېر په عصبیتونو تکیه کوي او د تعصباتو اور ته لمن وهي. په واقعیت کې دغه وګړې د کمزورو شخصیتونو خاوندان دي، د زعامت او مشرۍ وړتیاوې او ځانګړتیاوې نه لري؛ مګر جاه طلبه او د قدرت وږي

(c) ketabton.com: The Digital Library

دي، غواړي دا حرص او اقتدار ته د رسېدو دا وژونکې تنده له نارواوو لارو اشباع کړي، د قومي او نژادي تعصباتو په پارولو سره غواړي قدرت ته ورسېږي او په دې توګه د قدرت په مسابقه کې پر خپلو رقيبانو برى ومومي. هغه چې د امت او ملت په شامله او پراخه مستوا کې د منل کېدو جوګه نه دئ او دا کفايت او اهليت په کې نه شته چې د يوه پراخ ملت په کچه د مشرۍ مقام ترلاسه کړي نو د دې هڅه کوي چې لږ تر لږه د قوم، قبيلې او عشيرې په سطح د زعامت مقام ته ځان ورسوي، خو دا مقام هم د حسادتونو او د نورو په ضد د کرکې او نفرت راپارولو له لارې ترلاسه کوي!!

قرآن په دې قصې کې موږ ته وايي: هغه کسان چې عصبيتونه عنوانوي، د ځان لپاره د قوم او قبيلې په نامه امتيازات غواړي او تل د قومونو تر منځ د امتيازاتو پر وېش اعتراض کوي، دوى د ځان او خپلو رقيبانو په اړه د خورا عادل مرجع قضاوت هم نه مني، داسي لکه چې د يوسف عليه السلام ورونو د خپل حکيم، پوه، حساس او عادل پلار قضاوت هم ناعادلانه ګاڼو او ويل ئې: موږ ته په پام نه کولو سره زموږ پلار ستره اشتباه کوي؛ ان ابانا لفي ضلال مبين!!

تاريخي تجربې ښيي چې د قومي عصبيت بيرغچيان سره له دې چې د هغوى قضاوت او دريځ د خلکو په ګڼه او شمېر باندې ولاړ وي او د هر قوم نفوس د ملاك او معيار په توګه مني، مګر تل داکثريت قضاوت ته غاړه نه ږدي او مخالفت ترې کوي، د اکثريت له لارې نه خپله لاره بېلوي، د امت په وړاندې ملت، د ملت په وړاندې مليت او قوم او د قوم او قبيلې په منځ کې کورني او عشيره ئې حدونه عنوانوي. قرآن فرمايي چې دا شعارونه شيطاني لاملونه لري او د شيطان په تحريك او لمسونه رامنځ ته کېږي، شيطان وو چې د لومړي ځل لپاره ئې نژادي توپير عنوان کړ او ويې ويل: انا خير منه، خلقتني من نار و خلقته من طين. زه تر ده غوره يم، زه دې له اوره پيدا کړى يم او هغه دې له خاورې پيدا کړى دئ.

که چېرې د يوسف عليه السلام په خبر له يوه ستر پيغمبر سره د خپلو ډېرو نږدې خپلوانو او دوستانو لخوا، له کومې ګناه پرته او بې موجبه، داسې جفا او

(c) ketabton.com: The Digital Library

ظلم کېږي، نو ته اې د الله د لارې مجاهده! باید د الله تعالی په لار کې او د پیغمبرانو د کړنلارو او تګلارو په تعقیب کې، د دغسې جفاګانو منتظر واوسې او په ځان کې د هغوی د زغملو ځواك او زغم راپیدا کړې، داسې نه چې د آزمېښتونو او ستونزو پروخت بې حوصلې شې، ناامېده شې او مبارزه په نیمه لاره کې ناتمامه پرېږدې او تا ته، اې د دغو صحنو تماشاچي! اې د عافیت پر غونډۍ ناست د مبارزو پایلو ته منتظره! تا ته ویل شوي: داسې و نه انګېرې چې دا د الله د لارې سرتېري مجاهدین په دې خاطر له کړاوونو سره مخامخ دي چې د الله تعالی د عنایت او رعایت وړ نه دي او له الهي عنایت او پېرزوینو محروم کړی شوي!! او په دې سبب له دې برخلیك سره مخامخ شوي چې غلطي او اشتباه ترې شوې!! داسې نه ده؛ دوی نه، بلکې تا اشتباه کړې، دا لوړې ژورې او دا آزمېښتونه د دې لارې طبیعت او د الله تعالی د نه بدلېدونکو سننو څخه یو سنت دئ. د خدای د لارې مجاهدین به د آزمېښت په دې لوړو ژورو او د کړاوونو او ستونزو په دې پېچومو او کږلېچونو کې روزل کېږي، د دوی صبر او استقامت به مضبوطېږي، د دوی استعدادونو ته به وده ورکول کېږي او د کمال او پوخوالي هغه پړاو ته به رسېږي چې د الله تعالی د نصرت وړ وګرځي او د بریا پرېکړه ئې وکړي.

بایبل لیکي چې د یوسف ورونه خپلې رمې شکیم ته د څرولو لپاره بوولې وې... پلار ئې یوسف پسې ورولېږو چې احوال ئې واخلي، ... کله چې هلته ورنږدې شو ، ورونه ئې وویل: دا دئ لوی خوب لیدونکی راغی، راځئ چې وئې وژنو او په یوه کوهي کې ئې واچوو ، پلار ته به ووایو چې کوم ځناور خوړلی دئ... یوه ئې وویل: د وژلو په ځای ئې ژوندی په څا کې واچوئ... په خپله به په کې مړ شي... له وررسېدو سره سم ئې برید پرې وکړ... جامې ئې ترې وایستلې او په څا کې ئې واچاوو ... ناڅاپه ئې یو کاروان ولید چې د دوی خوا ته راروان دئ... فیصله ئې وکړه چې پر دغه کاروان ئې وپلوري... له کوهي ئې راوایست او خرڅ ئې کړ... او کاروانیانو له ځان سره مصر ته روان کړ...)

(c) ketabton.com: The Digital Library

قرآن فرمايي چي د يوسف ورونو په خپلو کي مشوره وکړه چي يوسف په کوهي کي اچوو، پرېږدو ئې چي کوم کاروان ئې له ځان سره کوم لرې ملك ته بوځي او د مريي په توگه ئې وپلوري، په كار ده چي پلار موږ ته تر ده زيات په درنه سترگه كتلى، زموږ شمېر زيات دئ، هم دکور ټول کارونه کوو او هم ئې حفاظت کوو، خپل پلار ته راغلل او ورته ئې وويل: پرېږده چي يوسف له موږ سره د لوبو او مېوو خوړلو لپاره صحرا ته ولاړ شي، پلار ئې وويل: تاسو پوهېږئ چي زه ورپسې خفه کېږم او وېرېږم چي تاسو به ترې غافله شئ او لېوه به ئې وخوري، دوی بيا خپل شمېر ته گوته ونيوله او وئې ويل: كه لېوه ئې له موږ وخوړی شي په داسي حال کي چي موږ کافي ډېر يو نو موږ به بلا وهلي يو!!

.`B {qçqã?r bã‹Î& çô r bã9 @ø $Ê ö qçã•Ô$í& #ß'qã{qè$%$

’Î qçã)ãr #ß'qã{qèp? ÿw bÎ) B @í$% A$% Ç'È ûüÅ î» ¹ $Bqp ¾ìÎ/

R/'»7 {q8$% Ç'È û,Ï»ù ôÇä bÎ) ó'$ç¡ 9$ãÙ è/ çöÉ ù É ã 8$Ë M6»Š î

#%î $Y èB ãÅ ö Ç'È bqß Á»Y9 ¼ã $RÎr #ß'qã 4?ã $ZBû ÿw 7 9 $B

¾ìÎ {qçdõ? b& Ú ¡çã ‹9 ’Î) A$% Ç'È bq Ÿ» s 9 ¼ç9 $RÎr ó èù r ô?ë

ã#Ÿ2 & ûÈ {q8$% Ç'È šc qè» î ç-ã ôÈ&r Ü ö!$ã à2 Ü b& ß$ %{&r

Ç'È brçÅ» , 9#[Î $RÎ p7Á ã ßé Rr Ü ö!$

يوسف ووژنئ او يا ئې د ځمكي (له مخه) لرې كړئ، تر څو د خپل پلار پاملرنه درته وزگاره شي او تر دې وروسته صالح ټولی شئ، يوه ويونكي وويل: يوسف مه وژنئ، كه (د ده په ضد څه) كوونكي يئ نو د يوه كوهي په

(c) ketabton.com: The Digital Library

تياره تل كې ئې وغورځوئ، چې كوم كاروان ئې ترلاسه كړي، وئې ويل: پلاره! ولې د يوسف په اړه پر موږ باور نه كوې، حال دا چې موږ ئې خواخوږي يو. سبا ئې له موږ سره ولېږه چې (د مېوو په ونو كي) وڅري او لوبې وكړي او موږ ئې حتماً ښه ساتونكي يو، وئې ويل: كه ئې درسره بوځئ دا مي غمجن كوي او وېرېږم چې لېوه به ئې وخوري او تاسو به ترې غافله وئ، وئې ويل: كه لېوه ئې په داسي حال كي وخوري چې موږ يوه (پياوړې) ډله يو، نو موږ به په دې صورت كي تاواني (بلا وهلي) يو.

په دې مباركو آيتونو كې څو مهمې لارښووني ترسترگو كېږي:

په سياسي مبارزاتو كي تل كمزوری، خو متعصب حريف دئ چې د سالم او رغنده رقابت او سيالۍ پر ځای پر پټو توطيو لاس پوري كوي، ترڅو له دې لارې خپل رقيبان ترور كړي او د مبارزې له ډگره ئې وباسي.

ځيني بيا داسي دي چې كه څه هم هدف ته درسېدو لپاره ناروا لارې غوره كوي؛ مگر ادعا ئې داسي وي چې گواكې د دوی هدف نېك دئ او هدف ته له رسېدو وروسته به د خدمت مصدر گرځي او د صالحو افرادو په څېر به ښو عملونو ته ملا تړي، د دوی په نظر نېك هدف ته د رسېدو لپاره هره لاره غوره كول جايز دي، د هدف نېك والی نامشروع او ناروا تگلارو ته مشروعيت وركوي، په داسي حال كي چې نه د هدف تقدس كولای شي چې نامقدسه وسيله توجيه كړي او نه له هغه چا چې د كمزورۍ په پړاو كي په غلطو لارو درومي، د خپلو رقيبانو د پرځولو لپاره نارواوو وسېلو ته لاس كوي، دا توقع كېدی شي چې د ځواكمنۍ او قدرت پر مهال دې د صالح انسان په څېر عمل وكړي؛ بلكي د دې په خلاف، اقتدار به د ده د لا زيات انحراف سبب شي او د نورو په خلاف به د ده كړچار تر مخكي هم لازيات كركجن او د غندلو وړ كړي.

د يوسف عليه السلام د وروڼو دا وينا چې په تكرار سره ئې كړې: (نحن

(c) ketabton.com: The Digital Library

عصبة: مورِ خو یوه پیاوړې ډله یو)، ښیي چې دوی پر شمېر او عدد ترکیز کوي او په همدې سره غواړي ځان تر یوسف علیه السلام غوره او د خپل پلار د التفات او اعتنا مستحق ثابت کړي!! مخکې ئې وویل: مورِ د یوسف په نسبت غوره یو، ځکه چې هغه یوازې دئ او مورِ یوه ډله یو او بیا وایي: څنګه به ئې لېوه رانه وخوري په داسې حال کې چې زمورِ په څېر ځواکمنه ډله ئې په څنګ کې او ساتنه ئې کوي!! الله تعالی پر شمېر او "عده او عتاد" باندې د خپل بنده بروسه نه خوښوي، څوك چې پر ماسوی الله باندې تکیه او اعتماد وکړي یوازې ئې پرېږدي او له خپلې مرستې څخه ئې محروموي، له خپلو بندګانو څخه غواړي چې یوازې د ده عبادت وکړي، یوازې ده ته د دعا او احتیاج لاسونه اوچت کړي، یوازې له ده مرسته وغواړي او یوازې پر ده باندې تکیه او اعتماد وکړي.

که تاسو په دې هکله د بایبل وینا ته ځیر شئ نو وبه ګورئ چې بایبل دوکه، چل ول، غولول او په خپلو ژمنو نه ودرېدل د خپل داستان د اتل په څېره کې انځوروي خو قرآن کریم ئې د مجرمینو ځانګړتیاوې ګڼي، بایبل ئې یعقوب علیه السلام ته منسوبوي او کله چې د یوسف علیه السلام د ورونو وار رارسي د دوی هغې دوکې ته ګوته نه نیسي چې قرآن ورته اشاره کړې، ګمان نه کوم چې د بایبل لیکونکي دې دا کار اشتباهاً کړی وي، باور مې دا دئ چې دا کار ئې عمداً کړی، د ده له نظره خدعه او دوکه یو هنر او کمال دئ، باید اتلانو ته منسوب شي، نه عادي خلکو او مجرمینو ته!!

بایبل لیکي چې د یوسف ورونو د ده جامې د یوې وزې په وینو سرې کړې... پلار ته راغلل او وئې ویل: آیا دا د یوسف جامې نه دي؟ ... هغه جامې وپېژندې او وئې ویل: حتماً کوم ځناور خوړلی دئ... نو له ویره ئې خپلې جامې څیرې کړې، زړې جامې ئې واغوستې... ډېرې ورځې ئې په ماتم تېرې کړې... د کورنۍ غړو هڅه وکړه چې هغه ته تسلی ورکړي خو ګټه ئې ونه کړه... وئې ویل: ترمرګه به د یوسف غم هېر نه کړم!!

قرآن د بایبل دا وینا غلطه ګڼي او فرمایي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] يوسف: ۱۵-۱۸

نو کله چي ئې له ځان سره بوت او په دې سلا شول چي په کوهي کي ئې واچوي او ده ته مو وحي وکړه چي په داسي حال کي به ئې په خپل دې کار خبر کړې چي دوی به ئې احساس هم نه کوي. او ماښام په ژړا خپل پلار ته راغلل، وئې ويل: اې زموږ پلاره! موږ لاړو چي يو له بله د مخکې کېدو زغاسته وکړو او يوسف مو له خپلو شيانو سره پرېښود، نو لېوه وخوړ، او ته به راباندې باور کوونکی نه ئې که څه هم موږ رښتوني يو، او کميس ئې په دروغجنيويني لړلی راوړ، وئې ويل: داسي نه ده؛ خپلو نفسونو کوم کار درته ښايسته کړی، نو (زما دي) ښکلی صبر وي او په هغه څه کي خو له الله نه مرسته غوښتل کېږي چي تاسو ئې بيانوئ.

په دغو مبارکو آيتونو کي له يوې خوا د يوسف عليه السلام د ورونو حالت داسي انځور شوی چي د خپل تصميم د بدو پايلو او عواقبو له پوهېدو عاجز دي، نه پوهېدل چي په دې سره خپلو موخو ته نه شي رسېدی او داسې گومان ئې نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

کاوو چې یوه ورځ به بیا له یوسف علیه السلام سره مخامخ شي او دا ټوله ماجرا به د دوی مخې ته کېږدي، له بلې خوا ښیي چې په همدې سخت او نازك حالت کې یوسف علیه السلام ته الهام وشو چې اندېښنې مه کوه، په کوهي کې له لوېدو مه وېرېږه، ډاډه اوسه چې له دې ځایه به حتماً ژغورل کېږې.

د یوسف علیه السلام د ورونو طمع دا وه چې په دې سره به له خپلې مخې یو ستر خنډ لرې کړي او خپلو موخو ته د رسېدو لپاره به لار آواره کړي، خو نه پوهېدل چې د دې کار پایله به څه وي!! د خپل دغه شرمناك کار په عواقبو له پوهېدو عاجز وو او داسې گومان ئې نه کاوو چې یوه ورځ به بیا له یوسف علیه السلام سره مخامخ کېږي او دا ټوله ماجرا به د دوی مخې ته کېښودی شي!! همداراز فرمايي چې په کوهي کې د لوېدو په مهال یوسف علیه السلام ته الهام وشو چې پروا مه کوه، له دې ځایه به ووځې، داسې ورځ به راشي چې دوی به ستا مخې ته سرټیټي او شرمنده ولاړ وي او دا کار به ورپه یادوې!! او دا هغه څه دي چې د حق د لارې مبارزینو ته د ستونزو او کړاوونو په مهال الهام کېږي، الله تعالی ئې له ناهیلۍ ساتي او په زړونو کې ئې هیلې او امېدونه راپیدا کوي. د یوسف علیه السلام د قصې په بیانولو سره قرآن د دغو دریو اساسي موضوعگانو د اثبات لپاره تاریخي بېلگې زموږ مخې ته ږدي: د ورونو مخالفت او د دوی په لاس کوهې ته لوېدل، د نامعلوم برخلیك په لوري خوځېدل، په ارزانه بیه خرڅېدل، د ستونزو او کړاونو بېلگه، په څاه کې د لوېدو په وخت کې دا الهام چې له دې ځایه به حتماً ژغورل کېږې او له کوهي وتل د نجات بېلگه او په پای کې له خپلو ورونو سره په داسې حال کې مخامخېدل چې هغوی به په خپلو نادودو او جفاگانو شرمنده وي د برې او د دښمن د ماتې تاریخي بېلگه. تاسو به د بایبل په هیڅ برخې کې او د هیڅ قصې په ترځ کې ونه مومئ چې له کومې قصې ئې داسې کوم ستر مطلب ثابتول او یوه مهمه لارښوونه کول په نظر کې وي.

د یوسف علیه السلام ورونه ماخستن په اوښلنو سترگو خپل پلار ته ورغلل او وئې ویل: پلاره! موږ له یوه بله د مخکې کېدو لوبه کوله، یوسف مو د خپلو

(c) ketabton.com: The Digital Library

شیانو خوا ته پرېښود، په همدې کې لېوه راغی او هغه ئې وخوړلو، ته به حتماً زموږ په خبرې باور نه کوې که څه هم موږ په یقین سره رښتوني وو، هغه ورته وویل: داسې نه ده، خپلو نفسونو غولولي یئ او کوم غلط کار ئې درباندې کړی، زما لپاره له ښه صبره پرته بل څه نه دي پاتې، ستاسو د دې خبرو په وړاندې به له الله تعالی مرسته غواړم، یوازې الله تعالی هغه ذات دئ چې په داسې حالاتو کې ترې مرسته غوښتی شي!!

گورئ د بایبل او قرآن د ویناوو ترمنځ څومره ژور توپیر دئ، یو د قصې اتل صابر، حساس او په حالاتو پوه انځوروي، د خپلو زامنو له وینا، څېرې او حرکاتو پوهېږي چې دروغ ورته وایي، نه ئې په خبرو باور کوي، نه ئې په اوښلنو سترگو غولېږي او نه ئې د یوسف علیه السلام هغه جامې دوکه کولی شي چې په نورو وینو ئې سرې کړې. صبر کوي، په غمونو کې خپل رب ته پناه وړي. خو بل ئې د داسې بې صبره انسان په څېر انځوروي چې له ډېره ویره خپلې جامې څیري، زړې جامې پر تن کوي او ژمنه کوي چې تر مرگه به دا غم هېر نه کړي!!

قرآن د دې قصې په ترځ کې موږ ته څو مهمې لارښوونې کوي:

باید په خپلو قضاوتونو کې تلوار او عجله ونه کړو، باید محتاط واوسو، یوازې د متهم ظاهري بڼه، اوښلنې سترگې، غولوونکې ادعاگانې او هغه شواهد چې د خپلې ادعا د ثبوت لپاره ئې وړاندې کوي کافي ونه گڼو، د متهم سوابق باید په پام کې ولرو.

یعقوب علیه السلام حساس او پوه انسان وو، د یوسف علیه السلام د ورونو په تصنعي ژړا، د قضیې په باب د دوی د خبرو له څرنگوالي، د یوسف علیه السلام د کمیس له وضعې او له یوسف علیه السلام سره د ورونو مخکنیو حسادتونو ته په پام سره پوه شو چې زامنو ئې رښتیا نه دي ورته ویلي او اصله قضیه ئې ترې پټه کړې ده.

د مصیبتونو په وړاندې صبر کول د پیغمبرانو طریقه ده.

ښايي یعقوب علیه السلام ته د خپل زوی یوسف علیه السلام تر ورکېدو دا

(c) ketabton.com: The Digital Library

غم او اندېښنه لازياته درنه وه چي زامن ئې داسي دي، له ده او له خپل ورور سره ئې داسي څه کړي، بې شکه چي د يعقوب عليه السلام لپاره به د داسي زامنو زغمل او تحمل تر دې هم درونده پېښي او له زغم او حوصلې اوچت وو چي يو زوی ترې ورك شوی، د يوه شريف او بااحساسه انسان لپاره دا ډېر درونده پېښي وي چي خپل زامن د خپل اوچت انتظار خلاف گوري او له داسي كسانو سره په يو ځای ژوند كولو مجبور شوی وي!!

يعقوب عليه السلام چي په خپله جليل القدره پيغمبر او د يوه ستر او اولوالعزمه پيغمبر ابراهيم عليه السلام لمسی دئ او الله تعالی ته د نږدې توب او د معنوي مقام په لحاظ خورا اوچت مقام لري، خو سره له دې ستر او اوچت معنوي مقامه، له غيبه بې خبره دئ، له دې عاجز دئ چي پوه شې زامنو ئې له يوسف عليه السلام سره څه كړي دي؟!! څو كيلو متره لرې د ده نازولی او گران زوی په كوهي كي پروت دئ، خو دی ئې نه له حاله خبر دئ او نه ئې مرسته كولی شي!! خپل عجز او ناتواني په دې الفاظو بيانوي: يوازينی مستعان او مرستندوی الله تعالی دی، فقط له هماغه ذات نه بايد مرسته وغوښتلی شي. په دې بيان سره د هغو ناپوه خلكو خولو ته سخت گوزار وركړی شوی چي په غيب باندي له الله تعالی پرته د بل چا د پوهېدا دعوا كوي!! د قصې دغه برخه موږ ته د قرآن عظيم الشان له اساسي مطالبو نه يو مطلب په گوته كوي، هغه دا چي په ځمكه او آسمان كي له الله تعالی پرته نه څوك په غيبو علم لري او نه د چارو د سمبالولو واك او اختيار لري، هر څوك چي له خدايه پرته بل چا ته د غيبو د علم نسبت وكړي او هغه د چارو متصرف وگڼي نو يقيناً چي قرآن ئې تكذيب كړی دئ.

Ö=â #‹»d 3‘ Žôõ ƒ A$% ¼qç Š 4š'ù ÑèŠí#r (qè™ö'ù «‘$$™ Ñä!`r

<§ ¢ ¤Æ JV Î q=žŸr ÇÈ šc qèJè ƒ $JÎ ØŠîæ ª!$ r pè»Ö Î qrž &r

(c) ketabton.com: The Digital Library

ÇËÈ šú ïY‰bd"9$`B îïšÜ {qç}Y2 r9ŠrY‰èB Nbd°'Š یوسف:۱۹-۲۰

او یو کاروان راغی او خپل اوبه راوړونکی ئې ولېږو او هغه هم خپله بوکه (په څاکي) کښتته کړه، وئې ویل: اې! زېرى زېرى، دا دئ یو زلمی او هغه ئې د مال متاع په توگه پټ کړ، په داسي حال کي چي الله د دوی په کړو وړو ښه پوه دئ او په ناڅیزه بیه څو درهمو ئې وپلورو او د ده په اړه زاهدان ول.

ناڅاپه یو کاروان راغی، د کوهي خوا ته ئې واړول، یو کس ئې د اوبو راایستلو لپاره ولېږو، د بوکې راایستلو پر مهال متوجه شو چي یو تنکی زلمی ورسره راپورته شو، چیغې ئې کړې: زېرى زېرى دا دئ یو تنکی زلمی!! د کاروان مشر امر وکړ چي په یوه خوندي ځای کي ئې پټ کړي، ښه سلوك ئې ورسره کاوو، پرې مهربانه ول، مصر ته ئې له ځان سره بوت، هلته ئې په ارزانه بیه وپلورو

بایبل لیکي چي د یوسف علیه السلام وروڼو د کاروان له لیدو سره هغه بېرته له کوهي راوایست او په کاروانیانو ئې وپلورو، دا خبره هم قرآن ردوي او هم ئې عقل نه مني، که دوی په کاروانیانو د پلورلو اراده درلودی نو ولې به ئې په کوهي کي اچاوو؟ یوسف علیه السلام د پلورلو په وخت کي کاروانیانو ته ویلی شو چي زه مریي نه یم، دا مي وروڼه دي، پلار مي خبر نه دئ... هیڅوك نه غواړي په داسي لانجي کي ښکېل شي او آزاد انسان د مریي په نامه واخلي!! قرآن فرمایي چي یوسف علیه السلام په مصر کي وپلورلی شو.

قرآن د بایبل دا ادعا ردوي چي کاروانیانو یوسف علیه السلام له خپلو وروڼو وپېرېدو، د دې ادعا برعکس وایي چي کاروانیانو له څاه راوایست او د موندل شوې قیمتي متاع په څېر ئې پټ کړ، د قرآن په دغو مختصرو الفاظو کي هومره ژور مطالب پراته دي چي د هغه مهال د ټولني د دردونکي وضعیت د دقیق توضیح لپاره کفایت کوي، د کاروان د سالار یو غلام هغه ته د یوه تنکي ځوان د موندلو زېرى ورکوي، هغه ئې د قیمتي متاع په څېر پټ ساتي او دا ځکه چي دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

به څو ورځې وروسته د مصر په بازار کې په گرانه بيه پلورې، يعنې هغه مهال نه يوازې د غلامانو د پېر پلور بازار گرم وو بلکې دومره بې امنيتې خوره وه چې چا ته به کوم ماشوم او تنکی زلمی په لاس ورغی، که څه هم د کومې آزادې او عزتمنې کورنۍ غړی به وو، بس د غلامانو په ډلې کې به شامل شو، له خپلې کورنۍ سره به ئې روابط د تل لپاره وشلېدل، د بېرته ستنېدو مجال ئې نه شو ترلاسه کولی، د مجهول برخليك په لورې به يوړل شو، لاس په لاس به شو، په يوه بل به خرڅ شو، په دې سره قرآن حکيم د هغه مهال اجتماعي وضعيت په دقيقه توگه انځور کړی.

د قرآن له وينا معلومېږي چې يوسف عليه السلام د کاروان سردار ته د خپلو ورونو د جفا قصه اورولې، د هغه عاطفه او زړه سوی راپارېدلی او دې نتيجې ته رسېدلی چې يوسف عليه السلام خپلې کورنۍ ته له ستنېدو منع کړي، له ځان سره ئې بوځي، تر څو د خپلو ځواکمنو او حسودو ورونو لخوا ونه وژلی شي، دا ئې غوره گڼلې چې يو ښه ځای ورته پيدا کړي، د مصر په کوم معزز شخصيت باندې ئې په لړه بيه وپلورې، دا ئې هم نه دې غوښتې چې په گرانه بيه ئې وپلورې، د زياتو پيسو ترلاسه کولو په ځای ئې د دې ښکلې او بااستعداده زلمې راتلونکې ته زياته توجه کړې.

قرآن د قصې د دغې برخې په ترڅ کې مونږ ته لارښوونه کوي چې کله کله ستر ستر شخصيتونه په ډېره لږه بيه خرڅ کړی شي!! هو په خدای قسم همداسې دئ، ډېر ځله ستر ستر شخصيتونه، د خپلوانو په لاس او حتی د خپلو ضعيف النفسه ملگرو په لاس دښمنانو ته په لاس ورکړی شوي او وژل شوي!!

په نولسم آيت کې ويل شوي چې کاروانيانو يوسف عليه السلام لکه مال او متاع پټ کړ، له دې نه په څرگنده معلومېږي چې نه ئې ورونه له دې ماجرا خبر شوي او نه له کاروانيانو پرته بل څوك. عجيبه ده چې زموږ ځينې مفسرين هم د بايبل د دغې غلطې وينا تر اغېز لاندې راغلي او ادعا ئې کړې چې ورونو ئې هغه له څا راوايست او په دې کاروان ئې وپلورو!!

(c) ketabton.com: The Digital Library

$Yèÿ Yƒ b& ó ¤ã ç1q#B ’Ì ò2 & yìn î & Bw Žç Ç Ï `Ï ç1Ž l ô$ “ Ï%© A%r

`Ï ¼ çJ ìèãr Çú ó F $ ’Î # Ï q ã $YÏB 7 Ï ‹ Ÿ2 r #$!r ¼ ç‹ Ï, ÓR ‡ &

Ÿw Ä $Z9$ ŽY ò2 & £ Å 9r ¾ í Ì B& #?ã ë=Î %ñ ª ! $ Ï] ƒ $ m F $ è ƒ r Ü

“ Ì ø U 7 Ï ‹ . r $ Vù ãr $ V ßã m çŸ ?#ä ÿ ç £ è & ÷ / $ 9r ÇÈ šc q 3 =è ƒ

ÇËÈ ûüZ Å ó s ß$

يوسف: ۲۱-۲۲

او هغه چا چي دی ئې د مصر (له بازاره) وپېرلو خپلي مېرمني ته وويل: مېشت ځای ئې ورته عزتمن کړه (په عزت او درناوي سره ئې وساته)، يا به ګټه راورسوي او يا به ئې خپل زوی وګڼو، په دې توګه مو يوسف ته پر ځمکي تمکين ورکړ او چي تأويل الاحاديث ورزده کړو، او الله په خپل کار برلاسی دئ خو ډېری خلك نه پوهېږي او کله چي پوخوالي ته ورسېدو (حکم) او (علم) مو ورکړ او (ټولو) نېکانو ته همداسي بدله ورکوو..

د قرآن له وينا معلومېږي چي د مصر عزيز د يوسف عليه السلام له ليدو سره سم د هغه له څېرې، خبرو، ناستي ولاړې، هوښيارتيا او زيرکتيا نه پوه شوی چي هغه يو غلام نه، بلکي له يوې شريفې کورنۍ سره تعلق لري چي د حوادثو او پېښو طوفانونو له دې برخليك سره مخامخ کړی، نو ځکه ئې خپلي ښځي ته وويل: نه ښايي له هغه سره د مريي په څېر چارچلند وشي، بلکي په کار ده ښه ئې وپالې، هيله ده چي په دې کور کي د هغه شته والی موږ ته ګټور ثابت شي، که مو په هغه کي نورې ښېګړې او وړتياوې وموندې په زويولۍ به ئې ونيسو او د خپلو ټولو شتمنيو امين او وارث به ئې کړو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

قرآن دې کور ته د یوسف علیه السلام د راوستو دوه اساسي موخې په ګوته کوي، یو دا چې په دې توګه به ده ته پر ځمکې تمکین ورپه برخه شي او بل دا چې الله تعالی به ده ته د تأویل الاحادیث علم او پوهه ورکړي، له دې نه معلومېږي چې اقتدار ته د رسېدو لړۍ ئې له دې ځایه پیل شوې، د عزیز مصر په کور کې د ده ځای په ځای کېدا باعث شوه چې قدرت ته د رسېدو دروازې ئې پر مخ پرانیستی شي او همداراز دا ښیي چې دلته او د عزیز مصر په کور کې د پاتې کېدو له لارې هغه ته ډېرې خبرې معلومې شوې، دلته پوه شوی چې د مصر په ټولنې کې څه تېرېږي، اقتدار د څنګه خلکو په لاس کې دئ، د واکمنانو شخصي ژوند څنګه دی، په قصرونو کې څوك ناست دي او په زندانونو کې څوك پراته، د دې ټولنې قاضي د چا په ګټه او د چا په ضد پرېکړې کوي، ده په کنعان کې کوچیانی او صحرانی ژوند ولیدو او په مصر کې د ښاریانو حالت او د دوی ترمنځ ژور توپیرونه، ټول هغه څه چې د ټولنې د صالح مشرانو لپاره ئې زده کول ضروري دي په همدې توګه ده ته ورزده شول.

حکیم خدای غوښتل چې یوسف علیه السلام د مصر د ټولنې د مشرتابه لپاره تیار کړي، د سختو آزموینو په لړو ژورو کې وده ورکړي، هغه وړتیاوې، ځواکونه او استعدادونه ئې راویښ کړي او ځلا ورکړي چې یوازې په سختو شرایطو کې راویښېږي او ځلا مومي، د یوه حکیم، مدبر او زړه سواند قیادت وړتیاوې په کې راپیدا کړي، پوره فهم او بصیرت ئې په برخه کړي، د کنعان په نیمه بدوي ټولنې کې ممکن نه وه هغه استعدادونه په ده کې راپیدا شوي وی چې د مصر د واکمنۍ لپاره ضروري ول، کنعان د مصر له مدني ټولنې نه خورا زیات توپیرونه درلودل، څوك چې په هغه محیط کې ستر شوی په دې نه توانېدو چې د مصر د محیط غوښتنې درك کړي او د هغه ستر هېواد د خلکو د قیادت له عهدې څخه ووځي، د دې لپاره چې یوسف علیه السلام د مصر د ټولنې نبض ښه درك کړي، په ټولو اسرارو ئې دقیقاً پوه شي، د سیاسي او اجتماعي اړیکو او مناسباتو په ماهیت ئې ښه پوه شي او په هغه کې د مصر د متمدني ټولنې د

(c) ketabton.com: The Digital Library

زعامت وړتوب او لیاقت راپیدا شي، نو ښايي چې د کنعان د نیمه بدوي ټولني نه مصر ته لاړ شي او هلته تر یوې مودې د مصر د زمامدارانو د ډلي د یوې مرفه کورنۍ په غېږې کې پاتې شي، هماغسې لکه چې الله تعالی موسی علیه السلام د یوې اسرائیلي مظلومې کورنۍ له غېږې بیل کړ او د سیند د څپو پر اوږو ئې د فرعون کور ته ورساوو، د هغه جلاد له تیغه ئې وژغورو چې د بني اسرائیلو د بچیانو د وژلو او حلالولو لپاره گمارل شوی وو، د دښمن ماڼۍ ئې ورته مدرسه وگرځوله او په همدغې مدرسې کې ئې هغه علم او حکمت په برخه شو چې د دغې ټولني د لارښوونې او قیادت لپاره ئې ورته ضرورت درلود. له ده نه مخکې ئې یوسف علیه السلام هم له کنعانه مصر ته ورساوو، د مصر د عزیز کور ئې ورته مدرسه کړ، دلته ئې د تأویل الاحادیث علم په برخه شو، دلته د مصر د ټولني په نبض پوه شو او دلته د دې ټولني د زعامت وړتیاوې او ځانگړتیاوې په کې وپاللی شوې. ده دیانت او خدای لمانځنه د ابراهیمي کورنۍ په غېږ کې زده کړې وه، مینه، سادگي، مروت، زړورتیا، صداقت، صبر، قناعت او ټولي هغه ښېگړې چې د نیمه بدوي ژوند ځانگړتیاوې دي، دا ئې په کنعان کې ترلاسه کړل، هغه درایت او فراست چې د مصر د ټولني د مشرتابه لپاره ضروري وو دا ئې باید په خپله په مصر کې، د عزیز مصر په کور او په زندان کې ترلاسه کړې وی، د کنعان په چاپېریال کې دا زده کړه ورته ممکن نه وه، نو ځکه حکیم خدای په خپل خاص الهي تدبیر سره هغه مصر ته وروست او د مصر په یوې واکمنې او حکمرانې کورنۍ کې ئې مېشت کړ او په دې سره ئې په ده کې د دغو استعدادونو د ودې شرایط برابر کړل.

په دې قصې سره قرآن موږ ته دا ستر درس راکوي چې هیڅوك، که هر څومره ځواکمن وي، په هیڅ تدبیر او حیلې سره نه شي کولی د الله تعالی پرېکړې وځنډوي او د تحقق مخه ئې ونیسي، الله تعالی چې څوك د یوې ټولني او ملت د زعامت لپاره غوره کړی او هغه ته ئې د مشرتابه وړتیاوي ورکړې وي، کوم قدرت کولای شي د هغه په مخ کې خنډ شي؟! او دغه مقام ته د رسېدو مخه ئې ونیسي؟!

(c) ketabton.com: The Digital Library

مگر د یوسف علیه السلام له عبرت او پنده ډکه قصه دا نه ثابتوي چي خدای په خپل کار کي برلاسی او غالب دئ، خو ډېر خلك پرې نه پوهېږي.
قرآن فرمايي چي کله یوسف علیه السلام د پوخوالي او رشد مرحلې ته ورسېد، نو حکم او علم ورکړ شو، په قرآن کي اکثراً د پیغمبرانو د بعثت د بیانولو لپاره دا الفاظ کارول شوي چي حکم او علم ورکړی شو او په دې سره موږ ته لارښوونه کوي چي پیغمبرانو علیهم السلام ته هم علم ورکړی شوی او هم د حکم او فیصلې قوت، هغوی هم فکري امامان دي او هم سیاسي مشران او د پرېکړو او حکم کولو مرجع، دلته د یوسف علیه السلام په هکله ویل شوي چي (حکم) او (علم) ورکړی شو، له (علم) نه مخکي د (حکم) یادښت دا مطلب په گوته کوي چي یوسف علیه السلام لومړی قدرت ته رسېدلی او د مصر واکمن شوی او بیا په پیغمبری مبعوث شوی. خو دلته دا هم ویل شوي چي الله تعالی له ټولو محسنینو او نېکانو سره همداسي معامله کوي، دا الهي معامله یوازي پیغمبرانو ته نه ده مختصه شوې، بلکي ټول نېکان هم په کي شاملېږي، د هغوی هڅې به هم خامخا ثمر ته رسوي او نېکه بدله به ورکوي، د پېښو او حوادثو په لوړو ژورو او پېچومو کي به هغوی ته رشد او وده ورکوي او د دښمن د توطئو په وړاندي به ئې ساتنه او حفاظت کوي او د دوی د بریا او برلاسۍ لاره به آواروي.
بایبل تر دې عنوان لاندي (یوسف او د فوطیفار مېرمن) لیکي: په مصر کي د فرعون د ساتونکو مشر فوطیفار، یوسف په بیه واخیست... څه موده وروسته ئې دی د خپل کور او تجارت ناظر وټاکو... یوسف ښایسته ځوان وو، د فوطیفار مېرمني زړه پرې بایلو... له هغه ئې د مباشرت غوښتنه وکړه... هغه ونه منله او وئې ویل: بادار مي پر ما دومره اعتماد کړی، د خپلو ټولو شتمنیو اختیار ئې راسپارلی... څنگه به دا کرکجن کار کوم... دا د خدای په وړاندي لویه گناه ده... خو هغې لاس نه اخیست... یوه ورځ یوسف د کور په کارونو لگیا وو... له دوی دواړو پرته بل څوك په کور کي نه وو... هغې مېرمني لاس ورواچاوو چي له ما سره څمله... یوسف ترې وتښتېدو او له کوره ووت، خو جامه ئې د هغې ښځې په

(c) ketabton.com: The Digital Library

منګولو کې پاتې شوه... ښځې خدمتګارانو ته چیغې کړې او هغوی ته ئې وویل: خاوند مې یو عبراني نوکر کور ته راوستی، دا دئ ما ته ئې سپکاوی راواړولو... زما خونې ته راغی... لاس ئې راواچاوو... ما چیغې کړې او دی وتښتېدو او دا دئ جامه ئې زما په لاس کې پاتې شوه... کله چې فوطیفار د خپلې مېرمنې خبرې واورېدې ډېر په غصه شو او یوسف ئې په هغه زندان کې واچاوو چې د پاچا نور بندیان په کې اچول شوي وو!!!)

د بایبل له لیکونکي پوښتنه کوو: تا خو څو سطره مخکې لیکلې چې په کور کې بل څوك نه وو، نو د فوطیفار مېرمنې چا ته غږ کړ او دا خدمتګاران په یوې چیغې څنګه او له کومه راورسېدل؟!! راشه د قرآن وینا واوره چې څومره دقیقه او له ژورو لارښوونو ډکه ده:

قرآن د قصې دا برخه د یوسف علیه السلام د ابتلاء او آزموینې د یوه بل، خو ډېر حساس او خطرناك پړاو په توګه رااخلي، تر دې مخکې د وروڼو له مخالفت او حسادت سره مخامخ شو، په کوهي کې واچولی شو، په ارزانه بیه خرڅ شو، بل ملك ته یوړل شو، آزاد ژوند ئې د غلامۍ په ژوند بدل شو، په پای کې د یوې مفسدې مصري کورنۍ نوکرۍ ته اړ شو او دا د ده د ژوند تر ټولو حساسه مرحله او ترټولو خطرناکه آزموینه، اوس له یوه بل دښمن سره مخامخ دئ، مخکنی دښمن په زړه کې ورته کینه او حسادت درلود، خو دا دښمن په زړه کې ورته هوس او شهوت لري، هغه په کوهي کې وغورځاوو او دا ئې د ګناه په ډنډ کې غورځول غواړي، د دې دښمن دام ډېر غولونکی او جالب دئ او ځان ترې ساتل ډېر ګران.

قرآن نه د دې مصري نوم اخلي او نه ئې د مېرمنې، دا ځکه چې قرآن د تاریخ کتاب نه دئ، د نومونو یادول نه مفید دئ او نه ضروري، د عزیز مصر په نامه ئې یادوي او دا د دې لپاره چې وښیي د مصر ټول هغه شخصیتونه چې دا ئې یو وو، د ده په څېر ول، په خپلو کورونو کې ئې زلمې خدمتګاران او پېغلې خدمتګارانې ساتلې، د دې پروا ئې نه وه چې له دې څه فتنې راولاړېږي، داسې پېښو ته ئې د ګناه په سترګه نه کتل، خاص اهمیت ئې نه ورکاوو، دا اختلاط او حتی په جنسي

(c) ketabton.com: The Digital Library

روابطو کې آزادي د هغو کورنيو يوه عادي او عامه معامله وه او د هر اشرافي ژوند يوه لازمي ځانګړتيا ده.

قرآن فرمايي چې د عزيز مصر مېرمني يوسف خپلې خوني ته وروغوښت، دروازې ئې کلکې وتړلې، بيا ئې يوسف ته بلنه ورکړه، هغه انکار وکړ، وئې ويل: الله تعالى مې رب دئ، دغه ځاى ته ئې راورسولم، دومره پېرزوينې ئې راباندې وکړې، دا کار لوى ظلم دئ، ظالمان نه ژغورل کېږي او نه برياليي کېږي!! د قرآن الفاظ دا دي:

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

(c) ketabton.com: The Digital Library

يوسف: ۲۳-۲۹ ÇËÈ ûüÏÛ$ƒø$`Ë ÏMZà2 ÅRÎ) ÅÎR‹Ï9 “Ìyø$G%Ÿ$r

هغي مېرمني چې دى ئې په كور كي اوسېدو ، نفسي غوښتنه ئې ترې وكړه، دروازې ئې وتړلې او وئې ويل: ژر شه، درته تياره يم، هغه وويل: پناه خداى ته، هغه مي رب دئ، زما مېشت ځاى ئې راته ښه او ښايسته كړ، يقيناً چي ظالمان نه ژغورل كېږي، يقيناً چي هم هغې د ده تلوسه وكړه او كه ده د خپل رب برهان نه وى ليدلى حتماً ئې د هغې تلوسه كوله، په دې توگه مو فحشاء او بدكاري ترې وگرځوله، بې شكه چي هغه زموږ له مخلصو بندگانو څخه وو ، (هغې غوښتل لاس ورواچوي، دى ترې وتښتېدو)، دواړو د دروازې په لوري منډي كړې، له شا (ئې تر لمني ونيولو او د) كميس (لمنه ئې) وروشكوله، (له پرانستلو سره سم ئې) په دروازې كي د ښځې خاوند (په خپلي مخې كې) وموند ، (مېرمني ئې) وويل: د هغه چا سزا به له دې پرته بل څه وي چي بندي شي او يا دردناك عذاب (ئې په برخه شي) چي غوښتل ئې ستا مېرمني ته سپكاوى ورواړوي؟! ده وويل: دې له ما نفساني غوښتنه درلوده، د كورنۍ له غړو نه يوه شاهد داسي شهادت وركړ: كه ئې كميس له مخې غوڅ شوى وي، نو دې رښتيا ويلي او دى دروغجن دئ خو كه كميس ئې له شا غوڅ شوى وي نو بيا خو دې دروغ ويلي او دى رښتونى دئ، چي وئې ليدل كميس ئې له شا غوڅ شوى، نو خاوند ئې مېرمني ته وويل: دا ستاسو ښځو مكرونه دي، ستاسو مكرونه ډېر ستر ستر دي، يوسفه! له دې تېر شه او ته اې ښځې! د خپلي گناه معافي وغواړه، يقيناً چي خطا شوې يې!!

د قرآن دا برخه څو لارښووني او ظريف ټكي زموږ مخي ته ږدي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

الله تعالی یوسف علیه السلام د خورا ستر ماموریت او لویې دندې لپاره غوره کړی وو، د یوه ستر انقلاب لپاره، د یوه سیاسي، اجتماعي، فکري او اخلاقي انقلاب لپاره، د مصر په څېر په یوې داسې ټولني کي چي له مدني لحاظه ډېره مخکي تللې خو له فکري او اخلاقي لحاظه ډېره وروسته پاتې، ظلم، فساد او بې عدالتي خپل تور وزر پرې غوړولی، واکمنان ئې په فساد کي تر ستونې غرق، مظلومان له خپلو ټولو انساني حقوقو محروم، د واکمنانو د هوسونو قرباني، په نه ګناه زندان ته درومي او د اربابانو د مزاج خلاف په یوه معمولي کار په دار ځړول کېږي، دا ستر مأموریت سپېڅلی، مهذب، مدبر او د ډسپلین خاوند قیادت او زعامت ایجابوي، هغه کسان چي د اسلامي ټولني د جوړولو په لاره کي مبارزه کوي، هغه ټولنه چي پیغمبران علیهم السلام ئې پر جوړولو مأمور شوي، باید دغسي لوړ شخصیت ولري او د مبارزې په لوړو ژورو کي د دوی دا وړتیاوي راڅرګندي شي.

که چېري ظروف او شرایط په ګناه کي د انسان د پرېوتو مشوق وي او هغه ګناه ته وهڅوي، نو د ډېرو سترو شخصیتونو د لوېدو او سقوط احتمال هم شته، له هغو ظروفو او شرایطو نه چي انسان ګناه ته رابولي یا ئې ورته را کاږي باید ځان وساتو.

که چېري یوسف علیه السلام د خپل رب برهان نه وی لیدلی، د هغي مېرمني په لوري به ښوېېدلی وو، راشئ وګورو چي دا الهي برهان څه وو؟ د آیت له فحوی نه معلومېږي چي دا برهان د یوسف علیه السلام هغه احساس وو چي په دغو الفاظو سره ئې بیان کړ: الله تعالی مي رب او پالونکی دئ، دې غوره مقام ته ئې راورسولم، ظالمان نه ژغورل کېږي، همدغه احساس د دې باعث شو چي د ځوانۍ په هغه طوفاني دوره کي د شیطان او نفس له وسوسو خوندي پاتې شي.

قرآن فرمایي چي په دې کار سره یوازي دا نه چي دی له دغې ګناه نه وژغورل شو بلکي په همدې سره بې حیایي او بدکاري له ده نه په شا وتمبول شوه!! د قرآن دا وینا په سطحي نظر سره انسان ته عجیبه برېښي، خو په لږ دقت سره پوهېدی

(c) ketabton.com: The Digital Library

شي چي په دې الفاظو کي ډېر ژور او ظريف مطالب پراته دي، څوك چي په لومړي ځل د خپل نفس ناروا غوښتني او د خپل هوس د هڅوني په وړاندي صبر وکړي، تسليم نه شي او پښې ئې له ښويېدو وژغورل شي، دغه کار په ده کي د ځان ساتني هغه ځواك او احساس کمال او قوت ته ورسوي چي په راتلونکې کي د داسي هڅونو په وړاندي ئې پښې ونه ښويېږي، چا چي په لومړۍ مقابلې کي د بديو په وړاندي ماتې ونه خوړله، د بديو د مقابلې ځواك ئې لازيات پياوړی او مضبوط شي او چا چي په لومړۍ مقابلې کي ماتې وخوړه، بيا بيا به تر بريدونو لاندي راځي او ماتې به خوري، څوك چي د بدکاريو دروازه پرانېزي تړل ئې ورته ګران شي او څوك چي د لومړي ځل لپاره د هغې له پرانستلو ډډه وکړي د تل لپاره ترې خوندي پاتې شي، يوه ګناه نورو ګناهونو ته لار پرانېزي، يوې ګناه ته په منفي ځواب ويلو سره د نورو مخه نيول کېږي، يوسف عليه السلام هغې لومړۍ بلنې ته په منفي ځواب ويلو سره ټولو هغو کسانو ته ځواب ورکړی چي د ده د بې لاري کولو طمع ئې کوله، ټول په دې پوهېدلي چي دا هوښيار ښکار په لومې کي نه نښلي، چي د عزيز مصر مېرمن په دې ونه توانېده نور به څنګه هغه ښکار کړي شي او څنګه به د هغه د ښکار کولو جسارت او طمع کوي؟!! هو؛ په دې سره الله تعالى له يوې خوا دی د ځوانۍ په هغو شېبو کي چي احساسات ښه په ځوښ کي وي او هوس ډېر څپانده په ګناه کي له پرېوتو وساتو او له بلې خوا ئې بد کارۍ ته بلونکي ځواکونه په فرسخونو له ده لرې کړل.

الله تعالى هغه د مصر د ټولني د زعامت لپاره غوره کړی وو، د مصر د هغه وخت پر ټولني د فحشا، اخلاقي فساد او جنسي آزادۍ تور وزر غوړېدلی وو، په خاصه توګه د ټولني په لوړ پوړيو او اشرافي کورنيو کي دا بيماري په پراخه پيمانه خوره وه. له دې پلوه ئې حالت داسي وو لکه د نن ورځې د لوېديځې نړۍ د ګنده ټولنو حالت، جنسي بې لاريتوب ته نه يوازي د ګناه په سترګه نه کتل کېدل بلکي يو عادي کار ګڼل کېدو، د يوسف عليه السلام دا کار د دې باعث شو چي د مصر ټولې هغه مېرمني چي په خپلو نخرو سره ئې د مصر هر واکمن په آسانۍ سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښکار کاوو له ده ناهيلي شي او د ده د بې لارې کولو طمع ونه کړي، که د عزيز مېرمن ونه توانېده چې يوسف عليه السلام د خپلې ځوانۍ په موسم کې دوکه کړي، هغه وخت چې احساسات څپانده وي او په داسې حالت کې چې دی ئې مريي او خدمتګار وو، نو له هغه وروسته چې د عمر پوخوالي ته ورسېږي او د مصر واکمن شي، نو څنګه به هغوی وکولای شي چې دی ښکار کړي!! د قرآن دا الفاظ څومره دقيق دي: ä$±ós ÿ9$# àp¤ 9$qã $ Î) Zï (ترڅو په دې توګه بدکاري او بې حيائي ترې ايساره کړو!!)، داسې ئې نه دي ويلي چې هغه مو له بدکارۍ او بې حيايۍ راايسار کړ، نه بلکې بدکاري او فحشاء ترې ايساره شوه، يعني هغه کار ئې وکړ چې نور بدکاري او بې حيايي ورته نږدې نه شي.

د هغو ټولو آزمېښتونو له جملې نه چې يوسف عليه السلام ورسره مخامخ شوی، خورا لوی او خطرناك ئې همدغه آزمېښت وو، د ورونو مخالفت، کينه او حسادت، په څاه کې لوېدل، مرييتوب ته لېږدېدا او بندي کېدا... دا ټول تر دې آزمېښت ډېر ډېر آسانه ول.

ګورئ چې د قرآن د وينا په لفظ لفظ کې څومره ژورې لارښووني او ظريف ټکي مخې ته راځي، دوه څېرې ئې په ډېره دقيقه او اغېزمنه توګه انځور کړې: يو د خدای بنده او بل د نفس بنده، يو له ګناه تښتي او بل په ګناه پسې زغلي، يو د ځوانۍ په جذباتي موسم کې له ګناه ځان ساتي او بل په داسې حال کې د ګناه هڅه کوي چې ټولې جسمي او جنسي اړتياوې ئې رفع شوې، دواړه د دروازې په لوري منډې وهي خو يو ئې د پرانستلو او له ګناه نه د ځان ژغورلو په نيت او بل ئې د دې لپاره چې خلاصه نه شي او ښکار ئې له منګولو ونه وځي، دواړو د دروازې په لوري وځغاستل، يو ئې له ګناه نه د تېښتې لپاره او بل ئې د بې لارې نفس د اشباع لپاره، يو ئې له خدايه ويرې تېښتې ته اړ کړی او بل ئې د زړه له مراد نه د محرومېدو وېرې، عجيبه صحنه ده، دوه متضادې څېرې په يوه تګلورې کې، د يوه منزل په لور په منډو، مګر له بېلا بېلو موخو سره، څه عجيبه صحنه نندارې ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

اینبنودل شوې، هغه صحنه چې زړه په لړزا او درزا راولي، مشاعر هڅوي، په انسان کې وجد راپاروي. ډېر داسې کسان مومې چې دوی او هڅې ئې د دې صحنې له څېرو سره ورته دي، ټول په یوه تګلوري کې، د یوه هدف او مقصد په لور تلوار کې، کله نا کله له ورتو شعارونو او ادعاګانو سره، خو یو ئې د رحمن خداي لپاره او بل ئې د نفس او شیطان په حکم، یو ئې په پاك لمنتوب سره او بل ئې له لړلو او ملوثو لاسونو سره، یو ئې له الله تعالی نه د ویرې نه په ډك زړه سره او بل ئې له خیرن، خچن او ګنده ضمیر سره.

دواړه د خپل محسن په وړاندې ودرېږي، د یوه د ژوند ملګری او د بل آقا، یوه ته دې محسن هر څه ورکړي او د خپل ژوند شریکه ئې ګرځولې، خو له بل سره ئې یوازې دومره کړي چې په نوکری ئې نیولی، یو خپل محسن ته صادق او وفادار او بل ورته خائن او بې وفا، مجرم تر بې ګناه مخکې د ځان د برائت ادعا کوي او بې ګناه تورنوي او د هغه لپاره د سزا غوښتنه کوي!! پاك لمنی بېګناه له دې ډډه کوي چې بل تورن کړي، له ځانه دفاع ته اړ کېږي.

لکه څنګه چې مو د یوسف او د هغه د ورونو په قصې کې ولوستل چې تېری د یوسف علیه السلام د ورونو لخوا شوی، هغه ئې څا ته وغورځاوو او بیا ئې د ده کمیس د دې لپاره په "کاذبه وینه" سور کړ چې پلار پرې وغولوي، دلته هم وینئ چې تېری د بدکار او مجرم له پلوه دئ او د صالح مظلوم کمیس په کې څیري شوی، هغه تورن شوی او هغه په زندان او دردناك عذاب ګواښل شوی!! که تاریخ ته یو ځغلند نظر واچوو نو وبه ګورو د دغو دوو انساني لوریو ترمینځ د تاریخ ټولو ټکرونو ماهیت همدغسې دئ.

کله چې دوی دواړه د مصر عزیز د وره خوله کې ویني، نو مجرمه ښځه ئې په جګ غږ وایې: یوسف ستا پر عزت او ناموس د تېري او لاس اچولو نیت درلود، د داسې تېري کوونکي سزا له دې پرته بل څه کېدی شي چې یا بندي شي او یا سخت تعذیب شي!! په دې صحنه کې هم ګورئ چې د شر او فساد سمبول یرغلګر دئ، تبلیغات او افتراءات د هغه له لوري دي او د پاك لمنتوب او تقوا لوری تر

(c) ketabton.com: The Digital Library

تهاجم لاندې او دفاع ته اړ شوی!! تل همداسې وي، د چا لمن چې په گناهونو لړلې وي هغه څوك په گناه تورنوي چې له گناه نه د تېښتې پر وخت ئې لمن څیرې شوې.
اکثراً داسې کېږي چې سپېڅلي خلك د خپل سپېڅلتوب نه د دفاع لپاره د تبلیغ ډېر لږ احساس کوي او دا ضرورت لږ احساسوي چې د خپل پاك لمنتوب لپاره دلایل وړاندې کړي، دا مجرمان او گناه گاران دي چې د خپل جرم د پټولو او سپېڅلتیا د اثبات لپاره تبلیغاتو ته ضرورت لري، دوی د ځان د تبرئې لپاره نور خلك تورنوي.

الله تعالی په خپله له مخلصو بندگانو دفاع کوي، هغه تل له متقیانو او پرهېزگارانو سره دئ، یوازې ئې نه پرېږدي، آزمېښتونه پرې راولي، په لوړو ژورو سره ئې آزمويي، دا ځکه چې ابتلاء او آزمېښت د الله تعالی سنت دئ او دا ځکه چې د آزمېښتونو په ترڅ کې د متقیانو روزنه کوي، په دې سره د دوی شخصیت ته مزیده ځلا ورکوي، خو هیڅکله ئې د دښمنانو په وړاندې یوازې او بې اسرې نه پرېږدي، چا چې د آزمېښتونو په دوران کې تر پایه پورې صبر وکړ، الهي مرسته به ئې خامخا خوا ته را رسي، د باطل د پلویانو او ملگرو له منځه به داسې څوك راولاړوي چې له حق پالونکو دفاع وکړي، د مخالف لوري تورونه رد کړي او د دوی پر پاکۍ او پاك لمنۍ شهادت ورکړي!! د یوسف علیه السلام لمن داسې څیرې شوې چې د یوسف علیه السلام پر پاکۍ او د عزیز د ښځې په بدلمنتوب شاهدي ورکوي، هماغسې چې په وینو لړلی کمیس ئې یعقوب وپوهاوو چې لېوه نه دئ داړلی، بلکې ورونړو ئې کوم بل کار پرې کړی.

د عزیز مصر غبرگون ډېر سوړ، له دې هم ډډه کوي چې خپلې مېرمنې ته کومه سخته خبره وکړي، دا خو پرېږده چې طلاقه ئې کړي، سزا ورکړي، یا دا له یوسفه لرې کړي او یا یوسف ترې لرې کړي، له خپله کوره ئې وباسي او بل ځای ته ئې ولېږي، تر څو د دې فاجعې له بیا تکراره مخنیوی وکړي، فقط دومره ورته وايي: د ښځو مکرونه همداسې وي!! په مکرونو کې ډېر مهارت لري!! د عام خطاب په ډول، داسې چې نورې ښځې ئې هم په کې شاملې کړې دي: د ښځو مکرونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

همداسي وي!!! د دې دا کار خطا او غلطي ګڼي خو په دې معنا چي ولې ئې خپل حیثیت او مقام ته پام نه دئ کړی، دا خو ستا نوکر دئ نه سیال!! یعني دا کار په خپل ذات کي د اعتراض وړ نه ګڼي یوازي په هغه صورت کي ئې د اعتراض وړ شمېري چي له خپل سیال سره نه وي!! یوسف ته ئې وویل: له دې خبري نه تېر شه، څه چي درسره شوي هغه هېر کړه او سترګې پرې پټې کړه!! او خپلي ښځې ته ئې وویل: د خپلي ګناه لپاره بخښنه وغواړه، اشتباه دې کړې ده!! خو د ده په الفاظو کي دا وضاحت نه شته چي له چا بخښنه وغواړي، له الله تعالی نه که له خپل مېړه نه؟! د ده الفاظ دا وو: انك كنت من الخاطئين : یقیناً چي ته له خطا شوو څخه یې!! آیا له دې خبري نه د ده مقصد دا دئ چي ګناه دې کړې، دا عمل خو ذاتاً یوه ګناه ده او یا دا چي دا ګناه نه بلکي یوه اشتباه ګڼي او معنا ئې دا ده چي ولې ئې په یو مریي او غلام باندي زړه بایللی او له هغه ئې د زړه مراد غوښتی؟! د آیت الفاظ ډېر صریح دي، ده د ذنب، جرم او اثم پر ځای د "خطا" لفظ کارولی چي مطلب ئې دا دئ: د یوې شریفې کورنۍ عزتمنه مېرمن چي په خپل مریي زړه بایلي لویه اشتباه کوي!!

د مصر د عزیز له خبرو نه داسي معلومېږي چي د ده قصد دا دئ چي مېرمن ئې باید په خپله له ده نه بخښنه وغواړي، باید له خپل دغه مېړه نه بخښنه وغواړي چي دا ټول آرام او له عیش او عشرته ډك ژوند ئې ورته مهیا کړی، دومره پراخ او زیات نعمتونه ئې تر پښو لاندي ورته غوړولي، خو له دې سره سره دا بل چا ته زړه ورکوي او یوه مریي ته پر ده ترجیح ورکوي!!

ګورئ چي یوسف علیه السلام د دغو ټولو نعمتونو پر یوې وړې برخي لاس موندلی، له دې ټولو نعمتونو څخه ډېر لږ څه د ده هم په برخه شوي، خو دئ ئې په مقابل کي د الله تعالی پاس ساتي او ګناه کول د نعمت کفران ګڼي او ترې ځان ساتي، مګر د مصر د عزیز ښځه څومره ناشکره ده چي د دغو ټولو نعمتونو په وړاندي د خپل مېړه پاس نه ساتي؟! د نعمتونو وفرت او ډېروالی غالباً د هغه کفران ته لاره وباسي او انسان د منعم په وړاندي ناشکرۍ ته هڅوي او په انسان

(c) ketabton.com: The Digital Library

کې د عصيان او طغيان سبب ګرځي.
بايبل دلته د دې قصې له يوې ډېرې مهمې او حساسې برخې هسې تېرېږي، خو قرآن ئې په تفصيل سره بيانوي او فرمايي: د ښار ځينو ښځو په خپلو غونډو او مجلسونو کې دا تبصرې پيل کړې چې د عزيز مصر مېرمني په خپل نوکر زړه بايللی، دا خو ئې ښکاره غلطي کړې ده!! (د دې له شأن سره خو دا نه ښايي چې له خپل غلام سره مينه وکړي، دا چېري او غلام ئې چېري!!)، قرآن فرمايي چې دا هسې د دوی مکر وو، ټولي په همدې مرض اخته وې، هسې ئې خپلو خاوندانو ته داسي ښوده چې دوی د عزيز مصر د مېرمني په خبر نه دي، په دوی دې دا بد ګمان نه کوي!! کله چې د عزيز مصر مېرمن د دوی له دې مکره خبره شوه نو د مېلمستيا بند وبست ئې ورته وکړ، د يوې صفې په سر ئې ورته ځای برابر کړ، د هري يوې مخې ته ئې د مېوې لوښی او چاړه کېښوده، کله چې دوی په خوراك لګيا وې يوسف ته ئې د دوی خوا ته د ځه ورووړلو امر وکړ، کله چې د مصر د واکمنو مېرمنو وليد، حسن ته ئې هك پك او مجذوبې شوې، بې اختياره ئې خپل لاسونه غوڅ کړل، د عزيز مېرمني پرې غږ کړ: دا هماغه کس دئ چې تاسو پرې ملامتولم، هو! ما ترې د زړه مراد وغوښتو مګر هغه ډډه وکړه او که غوښتنه مي ونه مني او اوامرو ته مي غاړه کېښنږدي ځای به ئې زندان وي، خوار او ذليل به شي، يوسف (چې د دوی خبري ئې اورېدلې او متوجه شوی چې اوس نو وضعيت لا ډېر خطرناك شو، دلته راغونډې شوې مېرمني ټولي د دې په څېر دي اوس به هغوی هم د ده د بې لارې کولو هڅه کوي، نو الله تعالی ته ئې د دعا لاسونه اوچت کړل او وئې ويل: زما ربه! زندان تر هغه څه راته غوره دئ چې دوی مي وربولي! که ته مي د دوی له مکره ونه ساتې، دوی ته به مايل شم او د نورو جاهلانو په څېر به شم!! الله تعالی د ده دعا قبوله کړه، له دې ګنده محيطه ئې د ده د لرې کولو پرېکړه وکړه، عزيز مصر سره له هغه چې حقايق ورته څرګند شوي وو دا فيصله وکړه چې تر يوې مودې ئې زندان ته ولېږي.
د قرآن الفاظ دا دي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

او د ښار ځينو ښځو وويل: د عزيز مېرمني له خپل مريي نفسي غوښتنه کړې، يقيناً چي ميني لېواله کړې، موږ ئې په څرګندي غلطۍ کي ګڼو، نو کله چي ئې د دوی مکرجني خبري واورېدې پيغام ئې ورولېږو او د تکيې ځای ئې ورته برابر کړ او د دوی هري يوې ته ئې چاړه (په لاس کي) ورکړه او (يوسف ته ئې) وويل: د دوی مخي ته ورووځه، نو کله چي ئې هغه وليد (تر خپل ګمان ئې، لوړ وموند او خپل لاسونه ئې غوځ کړل او وئې ويل: پاکي

(c) ketabton.com: The Digital Library

الله لره ده، دا خو انسان نه بلکي له يوې قدرمني او درنې فرشتې پرته بل څه نه دئ، (د عزيز مصر مېرمني وويل: دا همغه څوك دئ چي تاسو پرې ملامتولم، هو؛ ما ترې د زړه مراد وغوښتو او ده ځان لرې وساتو، که هغه څه ونه کړي چي زه ئې پرې گمارم، نو هرو مرو به زنداني شي او حتماً به خوار او سپك شي، (يوسف) وويل: زما ربه! تر هغه څه چي دوی مي وربولي زندان راته غوره دئ او که ته د دوی مکرونه رانه وانه ړوې دوی ته به مايل او د جاهلانو له ډلي به شم، نو رب ئې دعا قبوله کړه او د دوی مکر ئې ترې وگرځاوو، بې شکه چي هغه پوه اوربېدونکی دئ، بيا د ځرگندو نښو له ليدو وروسته (دا ورته غوره) وبرېښېده چي څه موده ئې بندي کړي.

دلته څو خبري د ځانگړې توجه وړ دي:

د ښار د ښځو يوې ډلي، نه ټولو ښځو، فقط د درباريانو او رئيسانو ښځو، هغه چي په خپل چاپېريال کي د نورو اشرافي مېرمنو له ټولو اسرارو خبرېږي، وويل: د عزيز ښځي لويه غلطي کړې ده!! خپل غلام ته ئې زړه ورکړی او له هغه نه ئې د زړه مراد غوښتی، د هغې په شان شريفه او لوړ نسبه ښځه وگوره او مريي ته زړه بايلل وگوره! هيڅوك داسي نه کوي لکه چي هغې کړي دي!! قرآن کريم د دوی دا خبري هسي مکر او حيله گڼي او دا په گوته کوي چي دوی ټولي په دې ناروغۍ اخته وې، ټولي د عزيز مصر د مېرمني په څېر وې، دا خبري ئې د خپل پاك لمنتوب د اثبات لپاره کړې او په دې سره ئې خپلو مېړونو ته ښودله چي دوی دا کار اشتباه گڼي او هيڅ کله به ئې مرتکبې نه شي!!

قرآن فرمايي: کله چي دې د دوی مکرجنې خبري واورېدې نو په هغوی پسې ئې استازی ولېږو او د دوی لپاره ئې مجلس جوړ کړ، بالښتونه ئې ورته کېښودل او (د غذا او مېوو پر دستر خوان باندي ئې) هري يوې ته چاړه کېښوده او (يوسف عليه السلام ته ئې) وويل: د دوی مخي ته ورووځه! کله چي د هغوی نظر پرې ولگيدو، نو هغه ئې (له خپل گومان او تصور نه) ډېر لوړ وموندو (د ټولو سترگې

(c) ketabton.com: The Digital Library

پرې ښځې پاتې شوې او د مېوو پرځاي ئي) خپلې ګوتې پرې کړې او وئې ویل: خداي ته پناه! دا خو بشر نه دئ، دا خو له یوې قدرمنې فرشتې پرته بل څه نه دئ!! د عزیز مصر مېرمن (له کوم شرم او حیا پرته د خپل راز او د عیاشۍ د مجلسونو سیالو او هم مسلکو ملګرو ته) وایي: زه مو په دې ملامتولم چې خپل مریي ته مې زړه ورکړی، دا دئ هغه غلام! هو ما ترې د زړه مراد وغوښتو خو هغه ډډه وکړه، لوړه کوم چې یا به مې مراد پوره کوي او یا به زندان ته درومي، له ذلت او سپکاوي سره به مخامخېږي او له دې ټولو نعمتونو به محرومېږي!!

ګورئ چې قرآن د مصر د اشرافي کورنیو اخلاقي وضعیت څنګه انځور کړی: د عزیز مصر د مېرمنې د عیاشۍ په محفل کې مېلمانه، آزاد خیالې، د مصر د اشرافو په کورنیو پورې مربوطې بدلمنې ښځې چې کله یوسف علیه السلام ویني، خپل حواس بایلي، خپل کنټرول له لاسه ورکوي، ټول د هغه د جمال په ننداره کې ډوبېږي او له ډېرې وارخطایۍ د مېوو پر ځای خپلې ګوتې پرې کوي، بې له دې چې د شرم او حیا احساس وکړي د ده د حسن ستاینه کوي، د عزیز مېرمنې ته برائت ورکوي او دې ته دا مجال برابرېږي چې په پوره جسارت سره پر خپل کار اعتراف وکړي!!

قرآن په دغو څو لنډو جملو سره د مصر د درباریانو او زعیمانو د کورنیو د بداخلاقیو وضعیت او د هغوي د شخصي ژوندانه ټول اړخونه، پټې او ښکاره زاویې او ګوښې په ډېر دقت سره انځوروي او دا ښیي چې په غیر اسلامي ټولنو کې او د هغو خلکو په منځ کې چې پر خدای او آخرت ایمان نه لري، زعما او مشران ئې له اخلاقي لحاظه تر دې حده په فساد کې غرق وي، دومره سپک او ذلیل وي چې آزاد جنسي روابط په هغوی کې عادي کار ګڼل کېږي او هیڅوک هم پرې اعتراض نه کوي.

دې ټکي ته مو باید پام وي چې له دې قصې څخه او له هغو تبصرو او تحلیلونو څخه چې د مصر د مشرانو اخلاقي وضعیت په کې څېړل شوی، د قریشو د سردارانو انتباه به څه وه؟ له دې به ئې څه پیغام اخیستو؟ آیا د دې قصې حرف

(c) ketabton.com: The Digital Library

حرف به ئې ځان ته متوجه نه ګاڼو او هغه به ئې په ټولني کې پر خپل اعتبار، رسوخ او عزت يو خطرناك بريد او تېرى نه بالو؟ آيا د مکې عامو خلکو به د دې قصې په هېنداري کې د خپلو سردارانو او د دوى د کورنيو څېره نه ليدله؟ او هر آيت به ئې د دوى پر بدې وضعې نه تطبيقاوو؟

په دې آيتونو کې د يوسف عليه السلام هغه وضعيت چې ورسره مخامخ وو په ډېر زړه راښکونکې، جالب او ښوونکې بڼه کې انځور شوى، هغه چې تازه رسېدلى ۱۸_۱۹ کلن ځوان دئ، د صحرا په ويړه غېږه او د هغې په صافه او شفافه هوا کې دنيا ته راغلى او د ځوانۍ پړاو ته رسېدلى، الله تعالى ورته ښکلى صورت ورکړى، د ورونو جفا ئې ليدلې، په څا کې د لوېدلو بده ورځ ئې ګاللې، د غلامۍ شپې او ورځې ئې ليدلې او اوس د نړۍ په خورا متمدنه سيمه کې (د مصر په پلازمېنه کې) د مصر د عزيز په کور کې ژوند کوي، په هغه کې د بدوي او مدني ژوند آثار او نښې له ورايه ښکارېدې، د هغه راښکونکې څېره د جلال او جمال، ښايست او تقوى، وقار او مهربانۍ، متانت او ساده توب ښکلى امتزاج وو، هر ليدونکى به ئې ځان ته راښکو او د ځان مجذوب به ئې ګرځاوو، د يوسف عليه السلام ذاتي ښېګړې ورته حادثې او پېښې رامنځته کړې، لومړۍ ئې د ورونو له کينې سره مخامخ کړ او دى اوس د عزيز په کور کې له هغه لوي آزمېښت سره مخامخ شو، د عزيز ښځه ورپسې شوه، هره شېبه ئې د ګناه په ناولې ډنډ کې د لوېد وېره وه، په هرګام کې ئې مخې ته دام، له هغه محفل نه وروسته خو د مصر د سردارانو ټولې مېرمنې پرې مينې او د هغه د اغوا لپاره ئې پايڅې رابډوهلې وې، د هغه ستونزه ئې لازياته کړې وه، هرې خوا ته چې ګورې، ګناه ورته خپله غولوونکې غېږه پرانستې ده او په هر ګام کې د شر داعي او بلونکى ورته په کمين کې دئ، په ناز او نخرو ئې ځان ته رابلي، که نور خلك په ګناه پسې منډې وهي، دلته ګناه په ده پسې ځغلي او هره شېبه د دې انتظار کوي چې هغه غافل ومومي او ګوزار پرې وکړي، غافل ئې کړي، اراده ئې کمزورې ووينې، ګناه ته تمايل په کې راژوندى کړي او ډېر ژر ئې ښکار کاندې، څومره خطرناکه صحنه ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

او څومره اروا سوځوونکې آزموینه؟ هغه په دې سخته مبارزه کې ثابت قدمه او کوټلی دئ، له هر پړاو نه په بري سره سر لوړی او فاتح تېرېږي، د عزیز د ښځې گواښونه ئې اورېدلي او لیدلي، چې یوسف باید له دغو دوو نه یو غوره کړي، یا په گناه کې سقوط او د دې غوښتنو ته تسلیمېدا، یا زندان ته تګ او د خواریو او ذلتونو منل، خو هغه د دغو دوو بدیلونو څخه د یوه په انتخاب کې ځنډ ونه کړ، بې له ځنډه ئې زندان غوره کړ، په پوره اشتیاق سره هغه بدیل انتخابوي چې پرې وېراوو ئې، په پوره سوز او د زړه له تله خپل رب ته دعا کوي او وایي: زما پالونکې خدایه! زندان له هغه څه ډېر راته محبوب دئ چې دوی مې وربلي!!

دا برخه له یوې خوا موږ ته دا راښیي چې له دې محفل نه وروسته د عزیز مصر مېرمن د یوسف علیه السلام په ښکارولو کې یوازې نه وه، د مصر د سردارانو ډېري مېرمنې ورسره شریکې شوې وې او له بله پلوه یوسف علیه السلام دغه صحنه دومره خطرناکه گڼلې چې د الله تعالی له لطف او مرحمته پرته ئې په بل څه خلاصون ترې گران لیدلی، د همدې لپاره ئې خپل رب ته په دې الفاظو دعا کړې: که د دوی مکر را نه دفع نه کړې، نو د دوی په دام کې به ولوېږم.

د قرآن دا وینا هم خاصه توجه غواړي چې فرمایي: یوسف علیه السلام جنسي بې لارېتوب او شذوذ د جاهلیت له مظاهرو څخه گڼي، د قرآن له نظره په هري ټولنې کې چې د دې گنده او ناولي عمل مظاهر راڅرگند شي نو هغه ټولنه له تمدن نه وروسته پاتې او جهل وهلې ټولنه ده. علم او تمدن انسان د قانونمندۍ خوا ته کاږي او ټولي اړیکي د همدغې قانونمندۍ په سیوري کې تنظیموي او ټولنه له دې ژغوري چې قانون ترپښنو لاندي شي، له حدودو تېری وشي، نظم له منځه ولاړ شي، یو د بل په حق او حد تېری وکړي، د انسان په ژوند کې تر ټولو مهمه او اساسي قضیه د ده جنسي اړیکي دي چې د ده او د ده د نسل ژوند او دوام ورپوري تړلی دئ. د انسان د ژوند د دغه اساسي اړخ روغوالی، د قانون په چوکاټ کې د هغه تنظیمول او په دې برخه کې د پولو او حدودو د تر پښنو لاندي کېدو مخنیوی د علم او تمدن له لومړنیو غوښتنو څخه ده. جهل او د انسان له

(c) ketabton.com: The Digital Library

فطرت او د هغه د جسم د سلامتيا او روغتيا له غوښتنو او د هغه د روح او بدن له صحي اړتياوو نه بې خبري د دې سبب کېږي چې د انسان د ژوند دغه اړخ ته لازمه اعتنا ونه شي، ضوابط ئې تر پښو لاندي شي او له حدودو ئې تېری وشي، مګر دا نه ګورئ چې د لوېديځې نړۍ بې مهاره ټولنه له دې جهته څومره رنځ وړي او له څومره خطرناکو ناروغيو سره مخامخ ده؟ د ايډز وژونکې ناروغي د دې ټولني له مظاهرو څخه يوه ده، د لوېديځې نړۍ زره سوانده پوهان په چيغو چيغو د خطر اعلان کوي چې يا آزادې جنسي اړيکي کنټرول کړئ او يا د هغه د بدو او تباه کوونکو عواقبو انتظار وکړئ.

الله تعالی د يوسف عليه السلام دعا قبوله کړه، ده زندان تر دې لړلي چاپېريال غوره وګاڼه، زندان ورته خوندي پناځی ښکاره شو، د مصر د واکمنانو له مکرجنو او نخره ګرو ښځو نه ئي الله تعالی ته پناه يووړه، د دعاګانو اورېدونکي عليم خداي د ده دعا اجابت کړه، له هغه چټل او لړلي چاپيريال او په ګناه کي له سقوط او لوېدو ئې وژغورو، الله تعالی د خپل مخلص بنده دعاګاني اوري او قبلوي ئې، هغه د خپل بنده له هر حالته خبر دئ، په دې پوهېږي چې د څه ډول معاملې وړ او مستحق دئ؟

قرآن فرمايي چې درباريانو ته دا غوره وبرېښېده چې يوسف عليه السلام د څه مودې لپاره زندان ته ولېږي، په داسي حال کي چې حقايق ورته څرګند شوي او د يوسف عليه السلام په پاك لمنۍ پوه شوي ول. په دې اړه د قرآن له الفاظو معلومېږي چې يوازي د مصر عزيز نه؛ بلکي د مصر نورو درباريانو هم مصلحت په دې کي ليدلی چې د يوې مودې لپاره يوسف عليه السلام زندان کي وساتي، دوی دغه تصميم د ځينو ښو ښانو له ليدو وروسته ونيولو!! خو دا ښې ښانې کومي وې، هغه چې د يوسف عليه السلام په پاك لمنۍ ئې دلالت کاوو او که هغه اطلاعات چې د هغې مېلمستيا له وضعيته دوی ته رسېدلي وو؟ د قرآن له دغو الفاظو (من بعد ما رأوا الايات) او (ثم بدا لهم) چې په دواړو کي د جمعي صيغې راغلې ښيي چې زندان ته د يوسف عليه السلام په لېږلو کي نور درباريان هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

شریك ول او دا ځکه چې دوی ته دا اطلاع رسېدلې وه چې په هغې مېلمستیا کې د دوی مېرمنو هم په یوسف علیه السلام زړه بایللی او د همغه څه کولو هڅه ئې کړې چې څو ورځې مخکې ئې د عزیز مصر مېرمن پرې ملامتوله!! دا بهیر موږ ته د هغې جاهلې ټولنې یوه بله توره زاویه هم په ګوته کوي او هغه دا چې په دغو ټولنو کې فیصلې او پرېکړې د مصلحتونو له مخې کېږي، نه د عدالت له مخې، د غیراسلامي ټولنو په محاکمو کې د واکمنانو هوی او هوس واکمني او حکومت کوي نه (قانون او قضا)، حاکم او واکمن کولی شي یو بې ګناه انسان د خپلې خوښې تر مودې پورې په زندان کې وساتي، همغسې لکه د مصر واکمنانو او درباریانو چې د خپلو مېرمنو د اداره کولو او له فساده د راګرځولو پر ځای ئې یوسف علیه السلام د نامعلومې مودې لپاره زندان ته ولېږو!!

هغه شخصیت ته چې الهي تقدیر د مصر په ټولنه کې د یوه ژور بدلون راوستو لپاره غوره کړی او د دې ټولنې قیادت او زعامت به ده ته سپارل کېږي، ضروري ده چې د بدوي ژوندانه د وضعیت له مشاهدې او د مصر د حکامو د وضعې له ژورې مطالعې نه وروسته، د مصر د محاکمو د پرېکړو په څرنګوالي او ماهیت پوه شي او د زندان او زندانیانو له حال او احواله پوره خبر شي؛ او دا ځکه چې عوام د حاکمو نظامونو د پراخو تبلیغاتو له مخې داسې ګومان کوي چې (محاکم) آزاد او مستقل دي او قاضي د قانون او مقرراتو په حکم قضاوت کوي او د عدالت له تامین نه پرته هیڅ شیز ته ارزښت نه ورکوي، د دې غلط ذهنیت تصحیح نه یوازې د عامه خلکو او طبقاتو تر منځ ضروري ده؛ بلکې د خواصو او د ټولنیزو انقلابونو د زعامت او مشرتابه په کچه هم ضروري ده، د زندان وضع او د زندانیانو حالت، د دې ټولنو د محاکمو او قاضیانو ماهیت په ښه توګه څرګندوي، د انقلاب مشران باید زندان ته لاړ شي تر څو په جاهلې ټولنه کې د عدالت او قانون ماهیت په خپلو ټولو غړیو او روح سره احساس کړې او په دې پوه شي چې په دې مجال کې کومې تبدیلۍ او انقلاب ته ضرورت شته!!

قرآن په دې قصې سره موږ ته دا درس راکوي چې که چېرې د الله تعالی کوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

صالح بنده د ده په لار كي زندان ته درومي، بايد ډاډه او مطمئن وي او د پايلو په
اړه دې هيڅ تشويش نه كوي، دا او هره پرېكړه دې د الله تعالى له لوري وګڼي او
په دې باور دې وي چي په دې كي ئې حتماً حكمتونه او مصلحتونه ايښي دي، كه
نن نه پرې پوهېږې، ژر به پرې پوه شي، مګر نه ګورئ چي زندان ته د يوسف عليه
السلام تګ نه يوازي د ده له غوښتني سره سم وو؛ بلكي الله تعالى په دې سره دى
په ګناه كي له پرېوتو وژغورو، زندان ئې ورته يوه مدرسه كړه او د هغې په غېږه
كي ئې له لا ډېرې فكري او اخلاقي ودې برخمن كړ او هلته ئې د مصر د ټولني يوه
بله تياره زاويه له نږدې وكتله... او په پاى كي له همدې زندانه د مصر واكمنۍ ته
ورسېدو.

A$%r #\ðz ẓÇ ã& Úĺ1'& þĵ $Jè%n& A$% È$‹Fù `ő Å9$nè B Ÿ@ z Šr

ÿüĩ#ƒrÜĜĨ $Zĝĥ nğB žčÖ9$@äÜ #Zbz ÓÅû -öù @Üô& Úĺ1'& þĵ ãz F$

žvĵ ÿüĩR$%–öè R$èÛ $Jã‹ÏÙƒ Ÿw A$% ÇÌÏÈ ûüLÅó$B `Ë š• 1•R $RĴ

ãMø•? 'ĵ þĥ ÓĺJ=æ $JB $Jã9Œ $Jã‹ÏÙƒ b& Ÿ@% ¾ĩ#ƒrÜĜĨ $JãÈR

'#B ãMè??$r ÇÌÈ brãÿ». Nè ó•ÅF$ Nèr «! $ bqã‹B$ãž Ÿöq% '#B

`Ë «! $ 8Îô$ b& $Z9 šc %. $B >qãèƒr ,»sŏĵr OŠÜ°•ĵ ü ä$/#ä

Ÿw Ä $Z9$ŽYò2 &£Å»9r Ä $Z9$'?ãr $Zžã «! $È@Õù `Ë š• Ï°Œ äó«

ª! $Ç& Îöz šc qèÿGB Ò$/öä Çő Å9$ Ö‹Å9Á»ƒ ÇÌÈ brãô„

ÓĘR& $dqã$ǦŜ™ ã$JŏŸ& wĵ ÿüĩrŠ `Ë brãç? $B ÇÌÈ ã$g)$%n°q$

(c) ketabton.com: The Digital Library

(ÿ7çè ? ǔw& •B& ⊣ ǔwĵ ãóÛ$èĵ ?»ÜuB `Ë $kś ª! $A“R& $B Nà2 #/#är

ÇÍÉ šc qßJ=èƒ ŵ Ä $Z9$ŽY ò2 & £ Å»9r ãÍh) $$ÛiB!$ 7 Ï% ç$ƒĵ Wĵ

او له ده سره (په یو وخت) دوه زلمي غلامان هم زندان ته ننوتل (بندیان شول)، (هر یوه ئې یو خوب بیا بیا لیدلی وو، یوسف ته راغلل)، یوه ئې وویل: زه په خوب کې ځان داسي ګورم چې انګور زبېښم او بل (ورته) وویل: زه په خوب کې ځان داسي ګورم چې پر خپل سر ډوډۍ وړم او مارغان ئې خوري، موږ د دې خوبونو په تعبیر پوه کړه، ته راته د نېکانو له ډلې معلومېږې، هغه وویل: لا به هغه خواړه چې (معمولاً هره ورځ) درکول کېږي درته نه وي راغلي چې تعبیر به ئې درته ووایم، دا د هغه علم یوه برخه ده چې زما پالونکي رب راښودلی، ما د هغه قوم دین پرېښود چې پر الله ایمان نه لري او پر آخرت کافران شوي. او د خپلو نیکونو ابراهیم، اسحاق او یعقوب د دین متابعت مې وکړ، موږ ته نه ښایي چې له الله سره کوم څه شریك کړو، دا پر موږ او پر ټولو خلکو د خدای یو فضل او پېرزوینه ده؛ خو اکثر خلك شکر نه کوي، (یعني دا د الله تعالی لویه پېرزوینه ده چې موږ ته ئې فرمایلي: له الله پرته بل چا ته سر مه ټیټوئ او بل ته لاس لمن مه اوږدوئ)، د زندان ملګرو! آیا ډول، ډول اربابان غوره دي او که یو غالب خدای چې (پر ټولو کایناتو) مسلط دئ؟ له ده پرته خو تاسو د داسي څه عبادت کوئ چې هسي څو نومونه دي، چې تاسو او ستاسو پلرونو نومولي، الله هیڅ دلیل ورته نه دئ نازل کړی، حکم (صادرول) خو یوازې الله لره دئ، امر ئې کړی چې له ده پرته د هیچا عبادت مه کوئ، سم او سیده دین همدا دئ، خو زیاتره خلك نه پوهېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بايبل تر دې عنوان لاندې (يوسف د بنديانو خوبونه تعبيروي) ليکي: (فرعون د دربار د ساقيانو او نانوايانو په رئيسانو غصه شوی وو... دواړه ئې په هغه زندان کې واچول چې يوسف هم په کې وو... دوی زياته موده هلته پاتې شول... فوطيفار يوسف د دوی د خدمت لپاره گمارلی وو...يوه شپه دواړو خوب وليد... سهار يوسف متوجه شو چې دواړه خفه دي... پوښتنه ئې ترې وکړه... وئې ويل: موږ خوب ليدلی خو څوك نه شته چې موږ ته ئې تعبير کړي... يوسف ورته وويل: د خوبونو تعبيرول د خدای کار دئ!! ما ته ووايئ څنگه خوبونه مو ليدلي... د ساقيانو رئيس وويل: د انگورو داسې تاك مې وليد چې درې څانگې ئې وې...ناڅاپه څانگې وغوړېدې او زيات انگور په کې وټوکېدل... له ما سره د فرعون د شرابو جام وو، انگور مې په کې وزبېښل او فرعون ته مې ورکړل او هغه وڅښل، يوسف ورته وويل: ستا د خوب تعبير دا دئ: درې څانگې يعني درې ورځې، تر دريو ورځو پورې به فرعون تا له زندانه آزاد کړي او بيا به د ده ساقي شې... هيله مې دا ده چې ما هېر نه کړې، فرعون ته زما قصه وکړه او ترې وغواړه چې ما له دې زندانه آزاد کړي... کله چې د نانوايانو رئيس دا تعبير واورېدو او هغه ئې ښه وموند نو هغه هم خپل خوب داسې ورته تېر کړ: په خوب کې په خپل سر باندې له ډوډۍ ډك درې شکورونه گورم ... مرغان راغلل او هغه ئې وخوړې، يوسف ورته وويل: درې ټوکرۍ يعني درې ورځې، درې ورځې وروسته به فرعون ستا سر له تنه بېل کړي او بدن به دې په دار وځړوي، مرغان به راشي او ستا د بدن غوښې به وخوري... درې ورځې وروسته د فرعون د زېږېدو کليزه وه... دا دواړه بنديان ئې خپل حضور ته وروغوښتل... د ساقيانو رئيس ئې په خپلې مخکنۍ دندې وگمارو او بل ئې په دار وځړاوو)

قرآن د بايبل د دغو خبرو اکثرې برخې ردوي او په ځای ئې د قصې اصلي بهير په داسې ښې کې بيانوي چې نه يوازې هر څه ئې طبيعي او د واقعيتونو مطابق دي بلکې ډېر ظريف نقاط او مفيدې لارښوونې زموږ مخې ته ږدي، قرآن فرمايي چې د يوسف عليه السلام په څېر دوه نور بې گناه کسان هم له ده سره په

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوه وخت زنداني شول، دواړو یوسف علیه السلام ته د یوه دروند او نېك انسان په سترګه کتل، د همدې لپاره ده ته راغلل او د خپلو خوبونو تعبیر ئې ترې وغوښت او یوسف علیه السلام چې له خپل زندانه د دعوت او مبارزې سنګر جوړ کړی، له هره فرصته په استفادې سره خلك د الله تعالی عبادت ته رابلي، له شرك او د ګڼ شمېر اربابانو له بندګۍ نه بغاوت ته بلنه ورکوي، مخکې له دې چې د خپل زنداني ملګرو خوبونه تعبیر کړي، مهلت ترې غواړي او ورته وایي چې د راتلونکي وخت د ورځني خوراك له راتلو مخکې به ستاسو د خوبونو تعبیر درته ووایم، له دې فرصته په استفادې سره هغوی توحید، معاد، رسالت، له شرك نه برائت او د الله تعالی عبادت ته رابلي، خو تر هر څه مخکې لازم بولي چې د هغوی اعتماد جلب کړي؛ ځان داسې معرفي کوي: ما د هغه قوم دین پرېښی چې پر خدای ایمان نه لري، له آخرته منکر دي، د دې په ځای مې د خپلو نیکونو ابراهیم، اسحاق او یعقوب علیهم السلام د دین متابعت ته ملا تړلې او ورته وایي: له ذلت او سپکاوي نه د خلاصون یوازینۍ لار دا ده چې له الله تعالی پرته بل چا ته سر ټیټ نه کړو، له شرك نه ډډه وکړو، یوازې په همدې سره د الله تعالی عنایت او فضل زموږ او د ټولو انسانانو په برخه کېدی شي، الله تعالی په خپل دې پرېکنده او قاطع حکم او امر سره چې له ده پرته هیچا ته د بندګۍ سر ټیټ نه کړو او هیچا ته د احتیاج او نیازمندۍ لاس اوږد نه کړو، پر موږ لویه پېرزوینه کړې ده، خپل خاص احسان او فضل ئې زموږ په برخه کړی او زموږ سر لوړي او عزت ئې غوښتی دئ. خو ډېر انسانان د دې الهي احسان او ستر نعمت پاس نه ساتي، د شرك په ګنده ډنډ کې لوېږي،او په همدې سره ئې ذلت او سپکاوی په برخه کېږي، یوسف علیه السلام د زندان ملګرو ته وایي:

څوك چې د ځمکې او آسمانونو د یوازني پالونکي رب له عبادته ډډه وکړي، د ډول ډول اربابانو او دروغجنو خدایانو د بندګۍ په دام کې پرېوځي، د هغه چا په څېر شي چې د کومې رسۍ په وسیله پورته تللی خو د لارې په نیمایي کې نابېره رسۍ شلېدلې، له بره سره ئې اړیکې غوڅې شوې، راپرېوتی، یا د ښکاري

(c) ketabton.com: The Digital Library

مرغانو منګولو کې ګیر شوی او یا توندو سیلیو پر سر اخیستی او په کومې ژورې کندې کې ئې غورځولی، آیا نه وینئ چې زموږ په دې شرک وهلې او له الله تعالی نه بې خبري ټولنې څومره ډول ډول اربابان حکومت کوي؟!! آیا غوره نه ده چې د دوی د ظالمانه واکمنۍ نه د نجات او خلاصون لپاره یوه خدای ته پناه یوسو او یوازې د هغه عبادت وکړو؟ له الله تعالی پرته ټول معبودان او هر هغه څه چې تاسو ئې لمانځئ، مرسته ترې غواړئ او پناه وروړئ، تش په نامه معبودان دي، هسې خوشې نومونه دي، هیڅ حیثیت نه لري، هیڅ نه شي کولی، په حقیقت کې دا تاسو اوستاسو پلرونه دي چې دوی مو په خاصو نومونو او القابو نومولي، داسې ځانګړتیاوې، کرامات او خصوصیات مو ورته منسوب کړي چې په کې نه شته، هسې ګومان کوئ چې ستاسو دعاګانې اوري، ستاسې مرسته کولی شي، ستاسې حاجتونه پوره کوي او دعا ګانې مو قبلوي؛ په داسې حال کې چې نه د دې پراخې هستۍ په غبږکې داسې دلیل تر سترګو کېږي چې الله تعالی شریك لري او نه په کوم الهي کتاب کې ویل شوي چې له الله تعالی پرته د بل عبادت، هغه ته سر ټيټول او له هغه مرسته غوښتل جایز دي، هغه څوك چې دا ادعا او ګمان ئې کړی چې د دې عالم کوم څیز یا کوم څوك په الوهیت او ربوبیت کې د الله تعالی سیال او شریك دئ او الله تعالی هغه د هستي په اداره او د چارو په سمبالولو کې له ځان سره شریك کړی، ادعا ئې پوچه او ګمان ئې بې بنسټه دئ، داسې چې په ټوله هستۍ کې به د دې ادعا د اثبات لپاره کوم دلیل وړاندې نه کړی شي!! هغه دین په دېوال ووهئ او هیڅکله د الهي دین په سترګه مه ورته ګورئ چې شرك ته بلنه ورکوي.

الله تعالی ټولواك دئ، د عالم د ساتلو او پاللو واګې ئې په لاس کې دي، د هر کار پرېکړه د ده له لوري کېږي، حکم او فرمان صادرول ده لره مختص دئ، پر ټول عالم د ده جل جلاله حکم نافذ دئ، په دې واکمنۍ او حکومت کولو کې هیڅوك ورسره شریك نه دئ. الله تعالی د قانون جوړولو او پرېکړو کولو صلاحیت او اختیار هیچا ته نه دئ ورکړی، باید د ژوند په ټولو چارو کې له الله تعالی او د

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه له دين نه هدايت او لارښوونه تر لاسه کړو او د هغه له حکم او امر سره سم عمل وکړو.

ستاسي د ټولني مطلق العنانه حاکمان ظالمان دي، له خپل حد او حق نه ئې تېرى کړى او په خپلي دې ادعا سره د شرك مرتکب شوي چي د قانون جوړول د دوى حق دئ.

د الله تعالى دائمي او پرېکنده حکم دا دئ چي له ده پرته د بل څيز او بل چا عبادت مه کوئ، د بل چا له درشل او دربار وېره او طمع مه لرئ، له الله تعالى پرته هيچا ته د بندگۍ سر مه ټيټوئ او د فرمان او حکم اطاعت ئې مه کوئ، کوم مذهب او دين چي تا ته وايي: له غير الله مرسته غوښتل جايز دي؛ نو پوه شه چي دا دروغجن دين او کوږ اوږ مذهب دئ، داسي دين او مذهب چي فقط جاهل وگړي ئې په دام کي ښکار کېږي!!

له دې اغېزمن دعوت نه وروسته يوسف عليه السلام د زندان ملگرو ته د دوى د خوبونو په اړه وايي:

Ü=Á ã ãz F$$B&r #ô z ¼ç/‘ ’Åó Šù $Jäß n& $B& Çô Å9$$Ã Å 9 Á»ƒ

A$%r ÇÍÈ È$‹Gó @ ïŠï “ ï$ãR $ÓÅ è ¾ïÅç `Ë ç Ö9$$@à2 Ùù

ß»Üø9$$ ç9 ¡ S'ù š• Îƒ ‰Ÿã ’Îà2 6$$JßË 8 $R ¼çR& £ß “ ï$Ï

ÇÍÈ ûüÏZÅ ì ôÎ Çô Å9$$’Î] Î=ù ¾ïÎƒ •ò2 Ë

د زندان ملگرو! ستاسو يو تن به (آزاد شي او بيا به) د خپل بادار د شرابو ساقي شي او بل به په دار وځړول شي او مرغان به ئې د سر غوښې شکوي، دا دئ هغه کار تر سره شو چي تاسو ئې پوښتنه کوله. بيا ئې د دوى دواړو هغه يوه ته چي گومان ئې کاوو آزاد به شي، داسي وويل: خپل بادار (د مصر

(c) ketabton.com: The Digital Library

پاچا) ته زما یادونه وکړه، خو شیطان د ده وریادول ترې هېر کړل، نو تر څو کلونو په زندان کې پاتې شو.

دلته څو ظریف ټکي زموږ توجه جلبوي:

ګورئ چې یوسف علیه السلام ته ورونو په یوه سترګه کتل، د ده وړتیاوو د هغوی حسادت راپاراوو او د مصر د درباریانو عیاشو او بدکارو ښځو په بله سترګه ورته کتل، د ده حسن د دوی هوس او شهوت راپاراوو، خو د دوی دواړو په خلاف د دې دوو ستم ځپلو غلامانو تأثر د ده په باب بل شان دئ، د یوسف علیه السلام په خبرې، خبرو، حرکاتو او ناستې پاستې کې د یوه صالح، محسن او پرهېزګار انسان نښې او آثار د دوی توجه جلبوي او د خپلو خوبونو د تعبیر لپاره ورته رجوع کوي، هغه ته د محسن او نېکوکار خطاب کوي.

د بایبل دا خبره هم هیڅ وزن او وقعت نه لري چې وايي: یوه شپه دواړو خوب ولید... سهار یوسف متوجه شو چې دواړه خفه دي... پوښتنه ئې ترې وکړه... وئې ویل: موږ خوب لیدلی خو څوك نه شته چې موږ ته ئې تعبیر کړي!!! دا ځکه چې نه خو دوی داسې څه په خوب کې لیدلي وو چې پرې پرېشانه شوي وی او نه د خوب په تعبیر پوهېدل!! د بایبل د دې وینا په خلاف قرآن فرمايي چې دوی یوسف علیه السلام ته راغلي، صالح، نېك او پوه انسان ورته معلوم شوی، ګمان ئې کړی چې دی کولی شي زموږ خوبونه تعبیر کړي

لکه چې ګورئ قرآن نه دا خبره کوي چې دوی درې ځانګې او درې شکورونه په خوب کې لیدلي او نه دا خبره چې یوسف علیه السلام دوی ته وویل چې درې ورځې وروسته به ستاسو خوبونه په دې توګه رښتیا کېږي، د بایبل دا وینا هیڅ وزن نه لري چې د دریو ځانګو او دریو شکورونو تعبیر درې ورځې دئ، یوسف علیه السلام د یوه له خوبه پوهېدلی چې آزاد به شي او بېرته به په خپلې مخکنۍ دندې وګمارل شي، قرآن فرمايي چې د یوسف ګمان همدا وو، د ده له خوبه ئې انتباه همدا وه، د دوهم کس خوب دوه برخې درلودې: پر خپل سر د ډوډۍ وړل او

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ده پر سر باندې د مرغانو خوراك، له لومړۍ برخې ئې دا انتباه اخیستې چې د هغې ډوډۍ د پخولو مسئولیت به د ده پر سر پرېوځي چې پاچا پرې غصه شوی وو او دی ئې د همدې لپاره زندان ته لېږلی وو او له دوهمې برخې ئې دا انګېرلې چې پر دار به وځړول شي او مارغان به ئې د سر پوستکی او ماغزه خوري.
د قرآن له وینا معلومېږي چې دا دواړه زلمیان هم د یوسف علیه السلام په څېر بې ګناه ول، د قرآن له الفاظو او د یوسف علیه السلام له تعبیر نه معلومېږي چې یو ئې د دربار ساقي او بل ئې نانوای وو، ویل شوي چې په دې خاطر زندان ته لېږل شوي ول چې د دربار په یوې میلمستیا کې یوه داسې شراب مېلمنو ته وړاندې کړې وو چې مچ په کې لوېدلی وو او بل ئې داسې ډوډۍ پخه کړې وه چې شګې په کې وې، د آیت له الفاظو او د هغو دواړو له خوبونو څخه دا جوتېږي چې نوموړې وینا صحیح او د بایبل خبره غلطه ده چې دوی د دربار د چارو مشران وو، قرآن دوی دواړه د زلمیانو په نامه یادوي او په دې سره موږ ته د مصر د هغه مهال وضعیت دقیقاً انځوروي، دا یوازې یوسف علیه السلام نه وو چې د حاکم نظام د عیاشو او ظالمو واکمنانو د هوسونو قرباني شوی وو؛ بلکې د ده په څېر ګڼ شمېر کسان هره ورځ د دې مفسد نظام د مفسدو واکدارانو د هوسونو قرباني کېدل، دا یوازې دی نه وو چې له کومې ګناه او جرم پرته زنداني شوی او د دې ټولنې د ظالمو واکمنانو د غضب او قهر تر متروکې لاندې راغلی؛ بلکې د ده په څېر ډېر نور هم له کومې ګناه پرته د دوی په لاس تعذیب کېږي، رنګ رنګ عذابونه ګالي او هیڅ په هیڅ ځورول کېږي.
د قرآن له الفاظو معلومېږي چې یوسف علیه السلام د زندان دغو دوو ملګرو ته وویل: کوم خواړه چې هره ورځ په معین وخت درکول کېږي، د هغه وخت تر رارسېدو مخکې به ستاسې د خوب تعبیر درته ووایم، یعنې دا چې له دوی ئې وخت غوښتی، تر څو د دوی د خوبونو په باب فکر وکړي او صحیح او دقیق تعبیر ئې ورته ووایي. د اټکل له مخې دغو ملګرو ئې سهار له وینېدو نه وروسته ده ته خپل خوبونه تېر کړې او ده د غرمې تر ډوډۍ پورې مهلت غوښتی، د دې وینا په

(c) ketabton.com: The Digital Library

اهمیت هغه وخت ښه پوهېدی شو چي په راتلونکي کي د پاچا د خوب د تعبیر په اړه د یوسف علیه السلام فوري ځواب او له څه ځنډه پرته تعبیر ته ځیر شو، دلته ئې وخت غوښتی او هلته ئې له ځنډه پرته ځواب ویلی او د دې معنی دا ده چي د یوسف علیه السلام بصیرت او پوهه ورځ په ورځ زیاته شوې، زندان د ده لپاره که له یوې خوا د مبارزې او دعوت سنګر وو له بلې خوا یوه مدرسه وه، الله تعالی تر هغه مهاله په زندان کي پرېښود چي ښه روزنه ئې وشي او د هغه ستر او تاریخي مأموریت لپاره جوګه شي چي څه موده وروسته به ورسپارل کېږي، د مصر د هغه مهال د لوی ملك زعامت او قیادت ده ته سپارل کېدو، الله تعالی د همدې لپاره دی له کنعانه راروان کړی وو، د ستونزو، کړاوونو او آزموینو په لوړو ژورو کي ئې وروزو او ورو ورو ئې د هغه استعدادونو او وړتیاوو ته وده ورکړه او دا شرایط ئې ورته برابر کړل چي له زندانه قصر ته ورسېږي او له غلامۍ نه پاچاهۍ ته. متأسفانه زموږ ځیني مفسرین هم د اسرائیلي روایاتو تر اغېز لاندي تللي او د قرآن دا برخه ئې داسي تعبیر کړې چي ګواکي یوسف علیه السلام په غیب پوهېدو او د زندان ملګرو ته ئې ویلي چي زه مو په دې خبرولی شم چي نن به کوم خواړه درته راځي او سبا کوم او ځینو داسي تعبیر کړی چي په خوب کي هر خواړه وګورئ زه ئې تعبیر درته ښیم!! دا دواړه تعبیرونه کمزوري دي او د قرآن له الفاظو سره اړخ نه لګوي، قرآن د یوسف علیه السلام قول په دې الفاظو رانقلوي: نبأتکما بتأویله (تاسې دواړه به د هغه په تعبیر خبر کړم)، دا الفاظ صریحاً ښیي چي مراد ئې د خوب تأویل او تعبیر دئ؛ د خوراك لپاره د تأویل کلمه نه استعمالېږي او صحیح نه ده چي ووایو: نبأتکما بتأویل الطعام!! سر بېره پر دې دلته زندانیانو له یوسف علیه السلام نه د خپلو خوبونو تعبیر غوښتی او دا صحیح نه ده چي د خوبونو د تعبیر پر ځای هغوی ته ووایي چي د هغه خوړو څرنګوالی به درته وښیم چي په راتلونکي کي درکول کېږي!!

د قرآن دا دقیق او له معانیو ډك الفاظ هم د غور او دقت غوښتنه کوي چي فرمایي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ç9 ¡ S'ù š• Îƒ ‰Yä ’Îöà2 6$ $JßŸ 8 $R ¼çR& £ß “Ïö$ A$%r

ÇÍÊÈ ûüÏZÅ ì ÒÎ Çô Å9$’Î] Î=ù ¾Ïiƒ •ò2 Ë ß»Üø‹±9$

او د دوی دواړو له منځه ئې هغه چا ته چې ګمان ئې وکړ خوشې کېږي وويل: د خپل بادار خوا ته دې ما یاد کړه، نو شیطان دا ترې هېره کړه چې خپل بادار ته ئې یادونه وکړي، نو څکه څو کلونه په زندان کي پاتې شو.

دا آیت په ډېر صراحت سره ښيي چې:

یوسف علیه السلام نه د ځان په اړه له الهي قضا خبر وو او نه د خپلو دوو زنداني ملګرو له مقدراتو، بلکي د دوی له خوبونو ئې اټکل کړی، د یوه خوب ته په پام سره ئې ګومان کړی، حدس ئې وهلی او اټکل ئې کړی چې له زندانه به آزاد شي، د "ظن" لفظ کارول همدا مطلب افاده کوي. او په دې سره قرآن د بایبل دا وینا یو ځل بیا رد کړې چې پیغمبران علیهم السلام په غیب پوهېږي، که تاسو بایبل ته لږ ځیر شئ په ځای ځای او نږدې د ټولو پیغمبرانو په اړه به وګورئ چې په غیب پوهېدا ورته منسوب شوې او قرآن همدومره په دې خبري تأکید کوي چې نه پیغمبران په غیب خبر دي او نه پر ځمکه او آسمان کي له الله تعالی پرته بل څوک په غیب پوهېږي.

یوسف علیه السلام خپل دغه ملګري ته چې د ده په ګمان به له زندانه خوشې کېږي او بیا به د دربار ساقي شي، وويل: ما په یاد لره، هېر مي نه کړې، خپل بادار ته دې زما احوال واوروه؛ خو هغه چې د شیطان په لار تللی وو، د خپل زندان یار ئې هېر کړ، دربار ته نږدېوالی د دې سبب شو چې د سختو ورځو یاران هېر کړي، وئې نه غوښتل او یا ئې ونه شو کړی چې د یوسف احوال خپل بادار ته واوروي.

د قرآن له دغو الفاظو (فلبث في السجن بضع سنین: نو د څو کلونو لپاره په

(c) ketabton.com: The Digital Library

زندان کې پاتې شو)، داسې معلومېږي چې یوسف علیه السلام د خوبونو د تعبیر په دوران کې کوم داسې کار کړی چې له امله ئې څو کاله په زندان کې پاتې شو، دا کوم کار وو؟ کوم داسې الفاظ د ده له خولې وتلي چې له امله ئې د زندان موده د څو نورو کلونو لپاره اوږده شوې؟ که څه هم ځینې مفسرین وایي چې د قرآن په دې الفاظو کې چې وایي: (فانساه الشیطان ذکر ربه)، یوسف علیه السلام ته اشاره شوې، خو دا ډېره کمزورې خبره ده، ځکه له دې نه دوه آیته وروسته وضاحت شوی چې دغه هېروونکی یوسف علیه السلام نه؛ بلکې د هغه د زندان ملګری وو چې څه موده وروسته ئې خبره ورپه یاد شوه، دا هېرېدا د یوسف علیه السلام د ملګري کار وو نه د یوسف علیه السلام کار. د دوی تعبیر د قرآن له الفاظو سره قطعاً اړخ نه لګوي، هغه یوسف چې د الله تعالی لپاره ئې زندان ته پر دربار ترجیح ورکړه اوس به په زندان کې څنګه خپل رب هېروي، انسان خو معمولاً په سختیو کې نسبت آسانیو ته لازیات خدای یادوي. د آیتونو ترکیب داسې دئ چې هېرېدا د .آزاد شوي ملګري کار دئ، ځکه له ده غوښتل شوي وو چې د خپل بادار خوا ته ما یاد کړه، نسیان او هېرېدا له دې سره جوخت راغلې او له همدې ساقي پرته بل چا ته نه شي منسوبېدی.

د قرآن الفاظ په دې هکله ډېر صریح دي چې په زندان کې د یوسف علیه السلام د پاتې کېدو دلیل دا وو چې له خپل زنداني ملګري ئې دا مطالبه وکړه چې د ده احوال خپل بادار ته ووایي او په دې توګه له زندان نه د خلاصون په لټه کې شو، په داسې حال کې چې څه موده مخکې ئې ویلي وو؛ زندان ته پر هغه څه ترجیح ورکوم چې دوی مې وربلي! ولې ئې عجله وکړه، ولې بې حوصلې شو، ولې د یوه غلام په وسیله له ظالم حاکم نه استرحام کوي؟!! حکیم خدای د هغه دا کار غوره ونه بالو؛ نو ځکه څو کاله نور هم په زندان کې پاتې شو او دا ځکه چې هغه لا مزید روزنې ته ضرورت درلود، د هغه د معنوي ودې او ارتقاء لپاره څه نوره موده په زندان کې پاتې کېدل ضروري وو. دا مطلب هغه وخت موږ ته لازیات جوت کېږي چې ګورو قرآن په همدې سورې کې او څو آیتونه وروسته، د یوسف علیه

(c) ketabton.com: The Digital Library

السلام لوړ عزم او متین صبر او زغم داسي انځوروي: څو کاله وروسته، همدا زنداني ملګری، په داسي حال کي د ده خوا ته راځي چي د مصر د پاچا پیغام ورسره دئ، دی ئې دربار ته ورغوښتی، خو دی پاچا ته له ورتلو ډډه کوي، له زندان نه د خلاصون په باب عجله نه لري، په ډېره استغنا او متانت سره وايي: اول بايد زما د زنداني کېدو وجه معلومه شي، له هغو دې پلټنه او تحقیق وشي چي زه ئې زندان ته لېږلی وم، کله چي زما برائت اعلان شو هله به دا بلنه ومنم!!

ګورئ چي قرآن په څومره حکیمانه توګه د هغه الهي نظام د مشرانو او واکمنانو ځانګړتیاوې زموږ مخي ته ږدي چي الله تعالی ئې د انسانانو لپاره غوره ګڼي، د دې ټولني د زعامت یوه بېلګه د یوسف علیه السلام په څېره کي انځوروي او زموږ نندارې ته ئې ږدي او موږ ته ښیي چي په دې نظام کي د چارو واګې د هغو شخصیتونو په لاس کي وي چي په پټه او ښکاره له الله تعالی څخه وېرېږي، د خلکو د سر، مال، عزت او ناموس ساتونکي وي، حرام ته له نږدې کېدو او له الهي حدودو نه د تېري څخه په کلکه ځان ساتي، د دې پر ځای چي په ځمکه کي تمکین او قدرت ته رسېدل په دوی کي طغیان او سرکښي راوپاروي، د دې اپوټه په دوی کي انکسار او تواضع زیاتوي، پر خدای ایمان او دا باور او اعتقاد چي هر څه ئې د الله تعالی پېرزوینه، احسان او عنایت دئ، نه د دوی د ذاتي کمال او هنر نتیجه، دغه احساس، باور او اعتقاد له ګناهونو نه هم او د اقتدار په وخت کي له غرور او تکبر نه هم د ځان ساتلو سبب ګرځي.

بايبل تر دې عنوان لاندي (د فرعون خوبونه)، لیکي: (له دې دوه کاله وروسته، یوه شپه فرعون خوب ولید چي د نیل خوا ته ولاړ دئ، ناڅاپه له روده اوه څورب غوېي راووتل... ورپسې اوه ډنګر غوېي راووتل... بیا دغو ډنګرو غویانو هغه مزې غویان له ستونې تېر کړل... فرعون راویښ شو... خو بیا ویده شو او دا ځل ئې ولیدل چي له یوې څانګې اوه ډک وږي راوټوکېدل... ورپسې ئې اوه نازک وږي ولیدل چي شرقي بادونو وچ کړي ول، وچو او نازکو وږیو ډک وږي وخوړل، ... فرعون له خوبه راویښ شو، سهار ئې فکر پرېشانه وو، د مصر ټول

(c) ketabton.com: The Digital Library

جادوگران او پوهان ئې راوبلل... خپل خوب ئې ورته تېر کړ خو څوك نه وو چې دا خوبونه ورته تعبير کړي... د ساقيانو رئيس راوړاندې شو او وئې ويل: اوس را په ياد شول چې ... زمونږ خوبونه يوه عبراني ځوان تعبير کړل او تعبيرونه ئې رښتيا وختل... فرعون فوراً څوك ولېږو چې يوسف حاضر کړي... يوسف سر او صورت برابر او جامې ئې بدلې کړې ... او د فوعون حضور ته ورغى... فرعون خپل خوب ورته تېر کړ... يوسف وويل: زه په خپله خوبونه نه شم تعبيرولى خو خداى به ستا خوب درته تعبير کړي... فرعون خپل خوبونه ورته تېر کړل... او يوسف ورته وويل: ستا د دواړو خوبونو معنى يوه ده... اوه مزي غويي او اوه ډك وږي د پريمانۍ اوه کلونه په ګوته کوي... او اوه ډنګر غويي او اوه وچ وږې د وچ کالۍ د اوه کلونو نښه ده چې ورپسې به راځي، په دې توګه خداى ته له هغه څه خبر کړې چې په مصر کې به ئې ترسره کوي... اوه کاله به پرېماني وي او بيا سخته وچ کالي او قحطي، ... زه وړانديز کوم چې يو پوه او هوښيار کس د کر کښت په دنده وګمارې او هغه بايد د پرېمانۍ په کلونو کې د محصولاتو پنځمه برخه په شاهي انبارونو کې ذخيره کړي... فرعون او ټولو درباريانو د ده وړانديز خوښ کړ او فرعون وويل: تر يوسفه به غوره کس څوك وي چې د دې کار له عهدې ووځي.. په ده کې د خداى روح ده!! يوسف ته ئې وويل: همدا اوس تا په دغه دنده ګمارم، ته به د مصر دوهم لوړ پوړى کس وې او فرمان به دې په هر ځاى کې چلېږي!! بيا فرعون د پاچايۍ ګوتې ورپه ګوته کړه، فاخره لباس ئې ورواغوست، د طلا زنځير ئې ورپه غاړه کړ، په دوهمې معتبرې سلطنتي ګاډۍ کې ئې سپور کړ... چې چېرې به تلو دا اعلان به ئې ترمخ کېدو: په ګونډه شئ (د تعظيم لپاره)!!

لکه چې ګورئ د بايبل په وينا کې کافي غيرضروري تفصيل، بې ځايه تکرار، نامناسب او ګونګ الفاظ او نامعقولې څرګندونې شته، دغو څو ويناګانو ته ئې لږ ځير شئ: يوسف وويل: زه په خپله خوبونه نه شم تعبيرولى خو خداى به ستا خوب درته تعبير کړي!!!... دا په داسې حال کې چې څو شېبې وروسته يوسف په خپله د ده خوب تعبيروي!! فرعون وويل: تر يوسفه به غوره کس څوك وي چې د

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې کار له عهدې ووځي.. په ده کي د خدای روح ده!! د يوسف عليه السلام په اړه دا خبره کول چي ده ته ئې د سرو زرو زنځير ورپه غاړه کړ!! دا د هغه چا خبره کېدی شي چي پيغمبران عليهم السلام نه پېژني او په دې نه پوهېږي چي دوی د داسي جاهلانه دودونو په خلاف د مبارزې لپاره لېږل شوي، ښايي د بايبل ليکونکي دلته د يوسف عليه السلام د هغو مخالفينو وينا کټ مټ رانقل کړې وي چي د مصر د دوهم لوړ پوړي شخصيت په توګه ئې د ده له ټاکلو سره مخالفت کاوو او دا ئې نه شوی زغملی چي د دوی په اصطلاح يو کنعاني غلام پر مصريانو حکومت وکړي، دا کار داسي ورته برېښېدو لکه څوك چي د غلام په غاړه کي د سرو زرو زنځير واچوي، بايبل دغه استعاره په حقيقي معنی رااخيستې!! په ډېرو نورو ځايونو کي به هم وګورئ چي د بايبل ليکونکی همدا غلطي کوي. د بايبل د اظهاراتو په رکاکت هغه وخت ښه پوهېدی شو چي د قرآن د وينا په رڼا کي ورته ځير شو، قرآن د بايبل دا وينا تصحيح کوي او دا جريان په ډېرو محدودو جملو کي په ډېره معقوله توګه او ښکلو الفاظو کي بيانوي او فرمايي:

ì ō™ r Ô $ f ä ì ō™ £ ßè 2 ų 5$JÅ ;N°•)/ ì ō™ 3“ ‘ pbÎ) ā 7 î J A%r

öç ä bÎ ‘ »ƒ ãâ ’Î ’Î q Ǫà _ J $ $ŠŽ7ƒ ;M» ¡ Ï$ƒ •z ŕ ŠÕ ä B» =ç ß

Ä» =ô n [$ è ƒ í rÛ Î ßtu $Br 5» =ô & ß ó Ê & {p $% ÇÎÈ š c r ŗè ? $ƒ ō =ÿ

¾ Î ƒ í rÛ Î Nà6 ǎ é B & pB é ‰ è / •. Š$ $J ä ß $gU “ ï A%r ÇÍÈ ûü Ü Î è Ï

5$JÅ ;N°•)/ Æ ō™ ’Î $Z Ïà ß ƒ Ã A 9 $ $ Š ß ß q ã ÇÎÈ ã q è Å ö ù

ß Å ö bj è ;M» ¡ Ï$ƒ •z ŕ ŠÕ ä B» =ç ß Æ ō™ r Ô $ f ä ì ō™ £ ßè 2 ų

(c) ketabton.com: The Digital Library

$Jù $I&Š ûüŽÅ ìõ™ bqã‘‹? A$% ÇÎÈ bqß=èÿ Ög-è9 Ä $Z9$ ’‹Î

Ÿ‰è/ .`B ’Îû Šê ÇÍÈ bqèãÛ $ßB W×‹Î% žwÎ) ÿüÎ‹ç.ß ’Î çrâ‹ù Ÿ%‰Ám

Šê ÇÎÑÈ bqãÅ tè $ßB W×‹Î% žwÎ) £ç; £Ðß‰% $B `ùàÎ Š#%‰© Óõ™ 7Ï9ºŒ

ÇÍÒÈ brŽÅÇè ÿ ÏnŠÏr ã¨ $Z9$ß $óãÏnŠÏ R‰æ 7Ï9ºŒ Ÿ‰è/ .`B ’Îû

او پا چا وويل: زه په خوب کي اوه ثوربې غواوې گورم چي اوه ډنگري غواوي ئې وخوري او اوه شنه وږي او اوه نور وچ، درباريانو! ما د خپل خوب په تعبير خبر کړئ که د خوبونو په تعبير پوهېږئ. هغوی (په ځواب کې) وويل: دا هسي د خيالاتو گېډۍ ده (گډ وډ خوبونه دي) او موږ د دغو خيالي خوبونو په تعبير نه پوهېږو. او له هغو دوو نه يوه ژغورل شوي کس، چي له څه مودې وروسته خبره ورپه ياد شوې وه، وويل: زه به مو پرې خبر کړم، ما (زندان ته (د يوسف عليه السلام د ليدو لپاره) ولېږئ!، (هغه وويل): اې رښتونې يوسفه! د اوه ثوربو غواوو چي اوه ډنگري غواگاني ئې وخوري او اوه شنو وږيو او اوه وچو وږيو په تعبير مو خبر کړه، ښايي (د مجلس له پورته کېدو د مخه) ورستون شم، هيله ده چي پرې پوه شي. (يوسف عليه السلام) وويل: تر اووو کلونو به پر له پسې کر کښت کوئ، څه چي ترلاسه کوئ په خپلو وږيو کي ئې پرېږدئ مگر هغه لږه برخه ئې چي خورئ ئې، بيا به له دې وروسته اوه نور سخت (کلونه) راشي، چي هغه به ټول هغه څه درنه وخوري چي ورته ذخيره کړي مو وي، مگر هغه لږه برخه چي ساتئ ئې. بيا به له دې وروسته داسي کال راشي چي په هغه کي به پر خلکو بارانونه ووربږي او په هغه کي به (خلك د مېوو) عصاره وباسي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دغو مختصرو آیتونو کې لاندې مهم مطالب زموږ مخې ته راځي:

دا څلورم خوب (رؤیا) ده چې په دې سوره کې ئې یادونه کېږي او ښیي چې کافر او مسلمان، ظالم او مظلوم، ښه او بد انسانان، ټول خلك له خوبونو سره مخامخ کېږي، ځیني ئې جدي انګېرې او د تعبیر هڅه ئې کوي، غواړي پوه شي چې خوب ئې څه پیغام ورته لري، ځیني ئې جدي نه نیسي، یا ئې د ورځنیو فعالیتونو تسلسل ګڼي، یا هسې ګډ وډ خیالات او یا ئې د هغو هیلو او آرزوګانو انعکاس چې نه دي ترسره شوې، په شا تمبول شوې هیلې ئې ګڼي چې په خوب کې ځان ښیي، د همدې لپاره د خوبونو له څنګه په بې پروایۍ تېرېږي او دا زحمت ځان ته نه ورکوي چې تعبیر ئې کړي او په هغه پیغام د پوهېدو هڅه وکړي چې خوبونه ئې له ځان سره لري. د انسان ((رؤیا)) ښیي چې انسان له محسوس او ملموس برخو نه علاوه هم ډېر څه لري، د فهم او درك دنیا ئې یوازې په محسوساتو کې نه راخلاصه کېږي، د ده د فهم او درك دنیا ډېر نور پراخ او پیچلي ابعاد او اړخونه هم لري، که هغه په خپلو ظاهري حواسو سره مشهود او ملموس شیان او تر سترګو کېدونکې نړۍ درك کوي؛ په لا شعور کې د زمان او مکان له پولو اوړې، له غیبي نړۍ نه، د پردو او حجابونو له ماورا نه پیغامونه ترلاسه کوي، دا پیغامونه څه ډول ور رسېږي، سرچینه ئې چېرې ده، څوك دئ؟ څه دئ؟ څنګه په خوب کې په هغه څه پوهېدی شي چې په ویښه نه شي پرې پوهېدی؟ دا پوښتنې ځواب غواړي، منصف څېړونکي نه شي کولای چې له څنګه ئې په بې پروایۍ تېر شي. که موږ په خپل ژوند کې د تخمینونو او انګېرنو په مرسته وړاند وینې کوو او ډېر ځله مو وړاندوینې سمې خېژي، که په خوب کې داسې څه ګورو چې څه موده وروسته تحقق مومي، د دې لپاره څه توجیه وړاندې کولی شو؟ مګر کولی شو د یوه کس داسې په لسهاوو خوبونه او په ټولې نړۍ کې د لکونو خلکو داسې خوبونه عادي او بې اهمیته خبره وګڼو او د تصادف نوم ورکړو؟ آیا لږ تر لږه د دې خبرې په کولو مجبور نه یو چې زموږ مغز د خوب په حالت کې همغسې وړاند وینې کولی شي چې په ویښه ئې کوي؟ آیا دا خبره ډېره بېهوده او خوشې

(c) ketabton.com: The Digital Library

خبره نه ده چې څوك وو ايي: زموږ مغز په ويښه كې سم او په غور او دقت سره كار كوي خو د خوب په حالت كې ئې هر تحليل ناسم او له غور او دقته پرته او ګډ وډ خيالات وي؟!! ډېر نامعقول انسان به د داسې خبرې كولو جرأت كوي، ډېر ناپوه انسان به دا ګمان كوي چې د خوب په حالت كې دماغ خپل كار پرېږدي، نه په قضاياوو غور كولى شي او نه ئې د غور او تفكر نتايج او لاس ته راوړنې د اهميت وړ دي!! حال دا چې په خوب كې د انسان يوازې د څو حواسو سويچونه بند او د انتظار (st andby) په حالت كې شي، نور دماغ د مخكې په څېر خپل كار ته دوام وركوي، ښايي د ځينو برخو توقف مغز ته د ښه غور او فكر كولو لا ښه موقع او فرصت په لاس وركړي. په هر صورت؛ خوب يو حقيقت دئ، رښتيا ختل ئې داسې څه چې انكار ترې ګران دئ. د هغو خوبونو لپاره څه توجيه وړاندې كولى شو چې د راتلونكو پېښو خبر راكوي او خبر ئې هم ډېر دقيق؟ آيا پر عالم الغيب خداى باندې له ايمان نه پرته بل تفسير او تعبير ورته درلودى شو؟ د الله تعالى د اثبات لپاره له خورا كوټلو دلايلو څخه يو دليل همدغه د انسان خوبونه دي.

له الفاظو جوتېږي چې د مصر پاچا پرله پسې يو خوب ويني، بالآخره خپل خوب ځينو درباريانو ته تېروي او ترې غواړي چې تعبير ئې ورته وو ايي، د بيان انداز داسې دئ چې پاچا هسې په كوم مجلس كې ځينو درباريانو ته خپل خوب تېر كړى او ورته ويلي ئې دي: كه د خوبونو په تعبير پوهېږئ نو زما دا خوب تعبير كړئ، د بايبل دا وينا هيڅ وزن نه لري چې پاچا سهار وختي ټول درباريان، نجوميان او جادوګران راوغوښتل چې د ده خوب ورته تعبير كړي!! نه خو دا خوب د دومره ستر او عاجل اقدام غوښتنه كوي او نه هيڅ هوښيار انسان د يوه خوب لپاره دومره ستره غونډه جوړوي!! د درباريانو له دې ځوابه چې پاچا ته ئې وويل: دا كوم معنى لرونكى خوب نه دئ، موږ ئې په تعبير نه پوهېږو، معلومېږي چې نه پاچا خپل خوب جدي ګڼلى او نه ئې درباريانو.

دا خبره هم د خاصې پاملرنې وړ ده چې قرآن دا پاچا د فرعون په نامه نه يادوي، بلكې د ملك (پاچا) په نامه ئې يادوي، د وروستيو علمي تحقيقاتو په ترڅ

(c) ketabton.com: The Digital Library

کي دا خبره معلومه شوې چي د یوسف علیه السلام په دور کي د مصر پاچایان د فرعون په نامه نه یادېدل، ډېر وروسته د فرعون نوم ورته غوره شوی، تحقیقات ښیي چي د هغه وخت پاچایان د هکسوس په نامه یادېدل چي له ۱۷۳۰تر ۱۵۸۰مخکې له مېلاده ئې پر مصر حکومت کړی، له دغو تحقیقاتو هم معلومېږي چي د بایبل دا وینا غلطه ده چي نوموړی پاچا د فرعون په نامه یادوي.

د دربار ساقي، د یوسف علیه السلام د زندان ملګري ته د دې خوب له اورېدلو سره سم، یوسف علیه السلام ورپه یاد شو او وئې ویل: زه کولای شم دا خوب تعبیر کړم، په دې شرط چي ما زندان ته ولېږئ. هلته یو ځوك راسره وو چي خوبونه ئې په ډېر دقت سره تعبیرول، د ساقي له دې خبري چي (ما ولېږئ) په ډاګه معلومېږي چي دی یو غلام دئ نه کوم مشر او د بایبل د وینا له مخي رئیس!! هغه یوسف علیه السلام ته ورغی، خوب ئې ورته تېر کړ، تعبیر ئې ترې وغوښت او ټینګار ئې وکړ چي د درباریانو د مجلس له پورته کېدو نه مخکي د خوب تعبیر ورته ووایي او یوسف علیه السلام بې له څه ځنډه د پاچا خوب داسي تعبیر کړ: اوه څوربي غواوي د اوه برکتي کلونو ښنبه ده او اوه ډنګري غواوي د اوه وچ کالیو او قحطي کلونو څرګندونه کوي، اوه شنه وږې اوه حاصل لرونکي فصلونه په ګوته کوي او اوه وچ وږي د ذکر شویو اوه فصلونو هغه وچ شوي حاصلات په ګوته کوي چي په وږو کي به ساتل کېږي او د قحط په کلونو کي به استفاده ترې کېږي، د اوه برکتي کلونو حاصلات به د قحط په اوه کلنو کي مصرف شي، خو په دې شرط چي په وچو وږو کي وساتل شي، قحط اوه کاله دوام کوي، له هغه نه وروسته عادي حالت رامنځ ته کېږي، بارانونه به پیل شي او مصر ته به بیا پرېماني او سمسورتیا راوګرځي او خلك به د مېوو عصارې زبېښي. د مصر وګړي ښایي محتاط وي او د قحط په کلونو کي د ټولو غلو دانو له مصرفولو ډډه وکړي، هغوی باید یوه اندازه غله دانه د تخم په توګه د راتلونکي کال لپاره وساتي، همدارنګه متوجه وي چي د غلو دانو د ساتلو او ذخیره کولو غوره طریقه دا ده چي په خپلو وږو کي وساتل شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

له زندانه د یوسف علیه السلام د وتلو په اړه د بایبل وینا داسي ده چي د هغه
د ستر شخصیت له شانه سره هیڅ اړخ نه لګوي، هغه ئې داسي معرفي کړی لکه
چي ډېر بې حوصلې شوی وو، فقط یوې اشارې ته منتظر وو، د پاچا د پیغام له
اوریدو سره ئې سم ځان تیار کړی، خپل سر او صورت ئې برابر کړی او نوې جامې
ئې اغوستې دي او په تلوار سره د پاچا حضور ته حاضر شوی!! خو قرآن بیا وایي:

ãuó ù š• ÎŸ 4Ŀ ôÅ öA% ãAqß9$$ŗa!` $J=ù ¾ïÎ ’Îqéa$7 ÎŒ$ A$%r

$B A$% ÇÎÈ ÎŸÎæ £ÜÏ‰ŏ$Î ’ÎŸ bÎ £ãÏ‰ƒ& `èÖ% ÓÉ9$Íqó Ï9A/ $B

Ïøã $ZÕÎæ $B ¬! · »m šÆ ùè ¾ïÅÿR `ã # ß'qãûèŠr‘ Œ £ãçÖ z

`ã ½ŗŠr‘ B& ‘, s$ È sÁm `»«$ŕƒ Ìè$ß•B$ÏM9$% ãpß `Ë

Î= ó$Î ŗZä & N9 ’ô N=è‹Ï 7 Ï°Œ ÇÎÈ šú ü‰Ÿ»¢Á 9$`Ü9 ½ŗÎr ¾ïÅÿR

§ ÿZ9$bÎ ÚÅÿR ä–Ì/é$Br * ÇÎÈ ûüŽÍ$ƒø$%ŏ “Ï‰ö Ŵ ©$b&r

ÇÎÈ ÎŸÏm§Öqã Î ’ÎŸ bÎ þÎŸ Oïm‘ $B ž Ü¤p¡ 9$Î 8‘$B(

پاچا وویل: ما ته ئې راولئ؛ خو کله چي (د پاچا) قاصد ورغی، وئې ویل:
بادار ته دې بېرته ورشه او وئې پوښته چي د هغو ښځو حال به څنګه وي چي
خپل لاسونه ئې پرې کړل (څه به ورسره کېږي)؟ که څه هم زما پالونکی رب د
دوی په هغه مکر ډېر ښه پوهېږي، (پاچا هغه ښځې راوبللې) وئې ویل: هغه
وخت چي تاسو له یوسف نه د زړه مراد غوښتی وو، خبره مو څنګه وه؟!
هغوی وویل: خدای ته پناه وړو! موږ په هغه کي هیڅ بدي نه ده لیدلې، د

(c) ketabton.com: The Digital Library

مصر د عزيز ښځي وويل: اوس حقيقت څرګند شو، ما ترې د زړه مراد وغوښت او هغه يقيناً چې له رښتونو انسانانو څخه دئ، (زما دا اعتراف) د دې لپاره دئ چې پوه شي په غياب کې مې خيانت ورسره نه دئ کړی او د دې لپاره چې (پوهېږم) خدای د خاينانو تدبيرونه نه هدايتوي (نه پرېږدي د خاينانو تدبيرونه دوی خپل مقصد ته ورسوي) او زه خپل ځان نه سپينوم، په دې کې شك نه شته چې نفس د بدۍ په لور ډېر هڅوونکی دئ، مګر هغه چې زما پالونکی خدای پرې ورحمېږي، بې شکه چې زما پالونکی رب ډېر مهربان بخښونکی دئ.

د يوسف عليه السلام د زندان ملګرى بېرته وګرځېدو، د خوب تعبير ئې واوراوو، پاچا امر وکړ چې يوسف عليه السلام راولئ، د پاچا قاصد د ده له پيغام سره زندان ته ورځي او يوسف عليه السلام ته وايي: د مصر پاچا غوښتی يې، ستا تعبير ئې خوښ کړی اوس ستا ليدو ته منتظر دئ!! خو يوسف عليه السلام ، هغه د زندان د اولو ورځو يوسف نه دئ، له زندانه د وتلو په اړه څه تلوار او عجله نه لري؛ بلکي زندان ئې د خپلي مبارزې لپاره د سنګر په توګه غوره کړی؛ له خپل مولا پرته بل ته طمع او اميد نه لري، باور ئې دا دئ چې له زندانه د وتلو پرېکړه د الله تعالى له لوري کېږي، نو ځکه په ډېر متانت سره قاصد ته وايي: بېرته وګرځه او خپل بادار ته دې ووايه: د هغو ښځو برخليك به څنګه وي چې ده ته ئې هغه توطئه جوړه او زندان ته ئې ولېږو؟ بايد لومړی د هغې خبري سپيناوی وشي، زما (برائت) اعلان شي، که څه هم الله تعالى راته کافي دئ، هغه د دوی له توطئو ښه خبر دئ. ګورئ چې د يوسف عليه السلام متانت، صبر او زغم ټوله وضعه داسي بدله کړې چې اوس پاچا تلوار لري، هغه غواړي چې له يوسف عليه السلام سره ژر تر ژره ملاقات وکړي، د ده شرط مني، هغې ښځې راغواړي چې د عزيز مصر د مېرمني په محفل کې راغونډې شوې وې او پوښتنه ترې کوي: په

(c) ketabton.com: The Digital Library

کومه ورځ چې تاسو له يوسف عليه السلام نه د زړه مراد غوښتی وو، خبره څنګه وه، د پېښې جريان څنګه وو؟ ولې مو دا کار وکړ؟ د پاچا وينا او دريځ داسي دئ لکه چې د يوسف عليه السلام مدافع وکيل وي، له تحقيق او پلټنې نه مخکې د هغه خبري تصديقوي او له ښځو نه داسي استفسار کوي چې ګواکې د دوی جرم په بشپړه توګه ثابت او څرګند دئ او د شك او شبهې هيڅ مجال په کې نه شته، ټولي ښځې وضع داسي ګڼي چې له اعترافه پرته بله چاره نه لري؛ نو ځکه وايي: خدای ته پناه وړو! موږ په هغه کې هيڅ بدي نه ده ليدلې، اصلي مجرم وروړاندې کېږي او په ټول صراحت سره اعتراف کوي او وايي: اوس حقيقت څرګند شو، ما له هغه نه د زړه مراد وغوښت او هغه رښتونی او صادق دئ، په دوه دليلونو اعتراف کوم: يو دا چې غواړم هغه په دې پوه شي چې په غياب کې مې خيانت ورسره نه دئ کړی او تور مې نه دئ ورپوري کړی او بل دا چې اوس په دې باور يم چې الله تعالی نه پرېږدي خائنان په مکر او چل ول سره خپلو موخو ته ورسېږي، نه غواړم چې ځان سپين او تبرئه کړم، د انسان نفس تل هغه بدو کړو وړو ته هڅوي، له شره ئې يوازي هغه څوك ژغورل کېږي چې زما د مهربان رب پېرزوينه او رحم ئې په برخه شي، يقيناً چې زما پالونکی رب مهربان بخښونکی دئ.

که څه هم ځينو مفسرينو دا ګمان کړی چې وروستنۍ څو خبري د يوسف عليه السلام خبري دي، نه د هغې مېرمنې، د دوی دليل دا دئ چې دغه خبري د هغې مېرمني له شأن نه ډېري اوچتي دي؛ خو دا توجيه په څو دلايلو کمزورې ده:

د بيان په هيڅ برخې کې داسي کومه نښه يا قرينه نه مومو چې ثابته کړي دا د يوسف عليه السلام خبري دي.

د آيتونو سياق او سباق او د کلام لړۍ له دې توجيه سره اړخ نه لګوي، برعکس په ټول صراحت سره ښيي چې دا د هغې مېرمني د خبرو دوام دئ.

د دغو خبرو په دوران کې يوسف عليه السلام لا په زندان کې دئ او له پاچا سره نه دئ مخامخ شوی او مجلس ته نه دئ حاضر شوی، وروستی آيت همدغه راپه ګوته کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د دې خبري لپاره هیڅ دلیل نه شو موندلی چې یوسف علیه السلام ووایي: غواړم چې د مصر عزیز پوه شي چې د هغه په غیاب کې مې له هغه سره هیڅ خیانت نه دئ کړی، ځکه چې د مصر عزیز د پېښې په ورځ له حقیقته خبر شو او د یوسف علیه السلام پر پاك لمنتوب او سپېڅلتیا ئې باور راغی.

د آیت دا برخه (إن الله لا یهدي کیدالخائنین)، په هیڅ شان نه شو کولای د یوسف علیه السلام قول وګڼو، دا کلام فقط له هغې مېرمنې سره ښایي، هغه باید ووایي: که چېرې دا ځل هم له یوسف علیه السلام سره خیانت وکړم او په کوم تور ئې تورن کړم او د دې پر ځای چې پر خپل جرم اعتراف وکړم هغه متهم کړم، نو د پخوانۍ پېښې په څېر به حقیقت څرګند شي، خدای د خاینانو توطئې، حیلې او بهانې رسوا او خنثی کوي او نه پرېږدي چې د توطئو په مرسته خپلو ناولو موخو ته ورسېږي.

د هغې مېرمنې مؤمنانه څرګندوني په واقع کې دا حقیقت ثابتوي چې د یوسف علیه السلام کړو وړو او د زندان له سنګر نه د ده مبارزې او جهاد د مصر په ټولنې باندې ژورې اغېزې کړې دي، ژوره تبدیلې په کې راغلې، دومره چې د پرون ورځې هغه مېرمن نن داسې مؤمنانه څرګندونې کوي، له دوو زنداني ملګرو سره د یوسف علیه السلام بحث او د خوبونو له تعبیرولو مخکې دوی د الله لاري ته بلل، هغه هم په دومره تفصیل او په دومره مضبوط استدلال سره، دا ښیي چې هغه په زندان کې آرام نه دئ ناست، په جدې، پرله پسې او نه ستړې کېدونکې توګه ئې دعوت چلولی او په دې بریالی شوی چې د مصر په ټولنې کې له فکري او اخلاقي لحاظه پراخه او ژوره تبدیلې راولې، یوه ستر بدلون او انقلاب ته لار آواره کړې او له همدغه زندانه د یوه سیاسي او اجتماعي انقلاب او بدلون راوستو لپاره شرایط برابر کړې.

متأسفانه لکه څنګه چې د مسیحیانو او یهودانو علماوو او مشایخو (احبار او رهبان) د الله تعالی له مقدس او لارښود کتاب نه قصې او شجرې جوړې کړې، داسې چې نن د دوی په مذهبي کتابونو کې د الله تعالی د مقدس کتاب وړه برخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هم نه تر سترگو کېږي، زموږ قصه خوښي هم د دوی تر اغېز لاندي راغلي او د يوسف عليه السلام له دغې عبرتناکې او لارښوونکې قصې نه ئې د يوې داسي بدکاري ښځي د ميني داستان جوړ کړی چي غوښتل ئې يو ښايسته ځوان په دام کي واچوي او له هغه نه د زړه مراد ترلاسه کړي، تر دې پوري چي د دغو قصه خوښو ځينو ادعا کړې چي يوسف عليه السلام د ژوند په وروستيو کي همدغه پر ده مينه مېرمن په نکاح کړه!!! دا په داسي حال کي چي نه په قرآن کي داسي کومه اشاره مومو او نه په رواياتو کې. له دې ارزښتناکي تاريخي قصې نه داسي نکل جوړول او پاېله ئې داسي راايستل نه يوازي د ناروغو اذهانو د بيمارو سليقو زېږنده ده، بلکي د دوی تعبير سل په سلو کي د دې قصې له روح او بنسټيزو موخو سره تصادم کوي، قصه اصلاً په دې اصل ولاړه ده چي دوه مخالف او متضاد شخصيتونه يو د بل په څنگ کي کېږدي او توپيرونه ئې په گوته کړي، راوښيي چي يو څومره لوړ دئ او بل څومره ټيټ، يو څومره پاکيزه، امين او صادق دئ او بل څومره ناولی، خائن او بې وفا، يو د خدای مخلص بنده او بل د شيطان او نفس مطيع بنده، عجيبه ده چي دغه بيمار کسان داسي غلط او معکوس نتايج ترې اخلي او دا متضادي بېلگي او متفاوت شخصيتونه سره پخلا کوي!! آيا دا شونې ده چي يو پيغمبر له هغه جلال او عظمت سره داسي ښځه په نکاح کړي؟ بايبل هم د خپلو شجرو په ترڅ کي ليکلي چي فرعون يوسف په يوه مصري نوم، صفنات فعنيح، ونوماوو او د فوطي فارع کاهن لور اسنات ئې ورته راواده کړه!!!

قرآن دربارته د يوسف عليه السلام د ورتلو په اړه داسي فرمايي:

Pöx$$ 7 Rĵ A$% ¼çJ=. $B=ù ÓÅöZï çóÁî÷ GŒ& ÿìî ’îqç$7 îJ$A$%r

Òŝîæ ĩã ŝÿm ’ĵ ÇÚ õR$ÈÈ“z 4?ã ÓÍ_ùèô A% ÇÎÈ ÈüB& ûüÅB $Z#$!

(c) ketabton.com: The Digital Library

Ü ŠÅ Ãç ãà±„ ß øm $k]ÏB ãöèGƒ ÇÚ ö‘F{$’Î # ß‘qãä $YŠ@B 7Ïi ‹ . r ÇÏÎÈ

ž öüz Í•Å ÿ‹F $šõ ô V r ÇÎÏÈ ûüÏ ÅÍ ó s 3B ûÏ%•ô & B‹Ô ç Ÿ r ãà±® ` B $Z Ï Hqe•Î

ÇÐÈ bqà)Gƒ (#qçR%. r (#qãZB#ä ûïÏ%©#Ï

او پاچا وويل: هغه ما ته راولئ چې د ځان لپاره ئې خاص (مشاور) وټاکم، خو له هغه وروسته چې خبري ئې ورسره وکړې وئې ويل: ته (له همدې) نننۍ ورځې زموږ په دربار کې واکمن امين يې (د پاچا معتمد با صلاحيته چارواکی او د ټولو دولتي شتمنيو امين)!! ده وويل: ما (يوازې) د دولت د خزانو پر چارو وګماره، باور وکړه چې ښه او پوه ساتونکی به وم (هم ئې د ساتنې له عهدې وتلی شم او هم ئې د سم مصرف او په خپل مناسب ځای د لګولو بصيرت او پوهه لرم) او په دې توګه مو يوسف په هغه ملك کې متمکن کړ، چې هر ځای او په هر ډول ئې غوښتل مېشت کېدی شو، چا ته چې مو خوښه شي خپل رحمت او پېرزوينه ورپه برخه کوو او موږ د نېکانو اجر او بدله نه ضايع کوو. او د هغو لپاره چې ايمان ئې راوړی او پرهيزګاري ئې کوله، اخروي اجر او بدله تر دې هم ډېره غوره ده .

پاچا له يوسف عليه السلام سره تر ملاقات نه مخکې تصميم درلود چې هغه د خپل خاص مشاور په توګه وټاکي؛ خو له هغه سره له خبرو وروسته ئې تصميم بدل شو او هغه ئې د دربار د معتبر او باصلاحيته وزير او د ځان د معتمد په توګه وټاکو او خپله فيصله ئې ورته ابلاغ کړه، مګر يوسف عليه السلام د دې پرېکړې او منصب له منلو انکار وکړ او وئې ويل: ما د دې منصب پر ځای يوازې د مصر پر خزانو وګماره، زه به په پوره احتياط او امانتدارۍ سره د هغو ساتنه وکړم، زه په ځان کې د دې ځانګې د اداره کولو صلاحيت او توان وينم، پاچا له خپل نظره

(c) ketabton.com: The Digital Library

تېرېږي او د يوسف عليه السلام له رأيي سره توافق ښيي او د دولت د دغي ځانګي بشپړ صلاحيت ورسپاري.

د آيت له دې برخي (يتبوأ منها حيث يشاء) نه دوه مطلبونه اخيستل کېږي:

الف_ د مصر ټول هېواد د ده د صلاحيت او واکمنۍ په کړۍ کي شامل وو، چېري چي ئې غوښتتل او سېدلی شو، د مصر هيڅ سيمه د ده د واکمنۍ او اختيار له ساحې بهر نه وه.

ب_ په هغه نظام کي ئې چي هره وظيفه او هر مقام غوښتی وی، بې له ځنډه ئې ترلاسه کولی شو، هيڅوك او هيڅ څه ئې په مخ کي خنډ کېدی نه شو.

حکيم خدای جل شأنه په تدريج سره يوسف عليه السلام هغه مقام ته ورساوو چي په مصر کي متمکن شي، د ده پر مخ د واکمنۍ ټولي لارې پرانيستی شي، قدرت ته د رسېدو ټول اسباب ورته برابر شي، د هغه د ستر او لوړ شخصيت ټولي جلبوونکې برخي د هغې ټولني د مختلفو طبقو او اصنافو لپاره رابرسېره شي، د خلکو اعتماد او باور، احترام او محبت ورته راجلب شي، پس له هغه چي د مصر ولس د ده له اوچتو استعدادونو، صداقت، امانت، پاك لمنتوب او نفس او هوس ته نه تسليمېدا نه خبر شول، په زندان کي د ده صبر، زغم، مقاومت، ثبات او متانت ټولو ته څرګند شو، خلکو وليدل چي د مصر پاچا د ملاقات بلنه ورکړه؛ خو ده ونه منله او تر هغه ئې دربار ته له تلو انکار وکړ چي د ده برائت اعلان شي، له پاچاهۍ نه رالاندي د هېواد تر ټولو لوړه عهده ورته سپارل کېده خو ده ونه منله او د دې پر ځای ئې داسي دندې ته ملا وتړله چي د هغې له لارې د خپل مظلوم ولس خدمت وکړی شي، د ده پوهه، بصيرت او درايت ټولو ته ثابت او څرګند شو، د ده لوړ او پياوړی شخصيت او فکري او اخلاقي عظمت داسي وو چي هيچا ورسره رقابت او سيالي نه شوی کولی، د مصر ټوله واکمني ئې عملاً په لاس کي پرېوته، پاچا له يوه سمبول نه زيات حيثيت نه درلود، د قحط په کلونو کي د اقتصادي چارو په اداره او سمون کي او له هغه ستر بحران نه د خلکو په ايستلو کي د ده درايت، وړتيا او اهليت په بشپړه ډول راڅرګند شو، هغه نور عملاً

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پاچا ولیعهد وو، د پاچا له مرګه وروسته ده ته د قدرت په لېږد کې هیڅ خنډ نه وو پاتې، په دې توګه مالك الملك خدای جل شأنه د هغه وخت د لوی هېواد واکمني یوسف علیه السلام ته وسپارله او د ده بلامنازع واکمني ئې پر هغه پراخ او ستر ملك محققه کړه.

هو! دا الله تعالی جل شأنه دئ چې د خپل رحمت او پېرزوینو سیوری پر هغه چا غوړوي چې دی ئې په خپله خوښ کړي او د دې لپاره ئې اهل او وړ ومومي، هغه نه یوازې د خپلو صالحو بنده ګانو اجر نه ضایع کوي؛ بلکې دنیوي او اخروي بدله ئې تر خپل حق څو برابره زیاته ورکوي، نه یوازې په دنیا کې د دوی پر نېکو او غوره کړنو باندې مثبت نتایج مرتب کوي، بلکې په آخرت کې تر دنیا غوره بدله ورکوي، د دوی تقوی او ځان ساتنه د دې باعث شي چې په دنیا او آخرت کې غوره بدلې تر لاسه کړي، هر څوك چې د ایمان په لار کې ثابت پاتې شو او د مبارزې په لوړو ژورو کې مأیوس نه شو، یوې بلې خوا ته ونه ښوییږد، ښي او چپ لوري ته منحرف نه شو او په اراده او عزم کې ئې تزلزل رانغی، هغه دې مطمئن اوسي چې عزیز خدای ئې د برې ضامن دئ، نه پرېږدي چې قربانۍ ئې ضایع شي او هڅې ئې بې نتیجې پاتې شي.

بایبل تر دې عنوان لاندې چې (د یوسف ورونه مصر ته ځي)، لیکي: (یعقوب خپلو زامنو ته وویل: ولې ناست یئ او هسې یوه بل ته ګورئ... اورېدلي مې دي چې په مصر کې غله ډېره ده... مخکې له دې چې له لوږې ومرو؛ ولاړ شئ او له هغه ځایه غله راوړئ... لس زامن ئې وخوځېدل... یعقوب بنیامین ورسره ونه لېږو... دوی د یوسف خوا ته ورغلل... سجده ئې ورته وکړه... یوسف وپېژندل... خو په غصې سره ئې دوی ته وویل: له کوم ځایه راغلي یئ؟ دوی ورته وویل: له کنعانه د غلې اخیستلو لپاره راغلي یو... یوسف ته خپل خوبونه ورپه یاد شول.. ورته ئې وویل: تاسو جاسوسان یئ او د احوال معلومولو لپاره راغلي یئ... هغوی وویل: سالاره! موږ د غلې اخیستلو لپاره راغلي یو، جاسوسان نه یو، یوسف ورته وویل: نه تاسو جاسوسان یئ!! هغوی وویل: باداره! موږ ټول دولس ورونه وو، پلار مو په

(c) ketabton.com: The Digital Library

کنعان کې دئ، یو هلته پاتې شو، بل مړ شوی... یوسف ورته وویل: څنګه به دا معلوموو چې تاسو رښتیا وایئ؟ یوازې په هغه صورت کې به ستاسو خبره ومنم چې کشر ورور مو هم راولئ... که داسې ونه کړئ د فرعون په سر مې قسم چې له مصره د وتلو اجازه به درنه کړم... یو کس دې ولاړ شي او خپل ورور دې راولي، نور به دلته په زندان کې وي... بیا ئې ټول تر دریو ورځو بندیان کړل،... په درېیمه ورځ ئې ورته وویل: زه له خدایه وېرېدونکی انسان یم... تاسو ټول خوشې کوم... یو کس به په زندان کې پاتې وي، نور مو غله کور ته ورسوئ، خو خپل کشر ورور به راولئ او په دې سره به ما ته ثابته شي چې تاسو صادق یئ او زه به ستاسو له وژلو تېر شم!! دوی دا شرط ومنلو!! بیا ئې سره وویل: له دې ستونزو سره په دې خاطر مخامخ شوي یو چې له یوسف سره مو بد وکړل... یوسف د دوی خبرې اورېدې او دوی نه پوهېدل چې یوسف پرې پوهېږي!! ... بیا یوسف په پټه خپلو نوکرانو ته وویل: جوالونه ئې له غلو ورډك کړئ او د دوی خپلې پیسې هم د غلې په منځ کې پټې کېږدئ... غله ئې پر خرو بار کړه... د لمر لوېدو پر مهال یو ځای تم شول... یوه ورور ئې د خپل جوال خوله پرانستله چې خره ته دانه ترې ورکړي... ناڅاپه ئې ولیدل چې پیسې ئې د جوال په خوله کې پرتې دي... ورونو ته ئې وویل ... هغوی له وېرې لړزېدل چې دا لا خدای څه بلا راباندې راوستله!! ... کنعان ته ورسېدل... ټوله قصه ئې پلار ته تېره کړه... کله چې ئې بارونه پرانستل خپلې پیسې ئې وموندلې... پلار هم ډېر وار خطا شو او وئې ویل: ولې دا مصیبتونه راباندې راځي...)

د بایبل په دې برخې کې هم له ادبي لحاظه ډېر رکاکت شته او هم یوسف علیه السلام او د ده پلار ته داسې نامناسب حرکات او نامناسبې خبرې منسوب شوې چې د دوی له شأنه ډېرې لرې دي!! ورونه په مرګ ګواښل، زندان ته ئې لېږل، د یوسف په شته والي کې دا خبرې کول چې له یوسف سره مو بد کړي ول ځکه له دې مصیبت سره مخامخ شوو، د فرعون په سر لوړه کول... دا ټولې خبرې نه یوازې نامعقولې دي بلکې ښیي چې دا قصه له ځانه جوړه شوې. راشئ وګورو چې قرآن

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې هکله څومره په زړه پورې او درنه وينا لري:

$B9r ÇÎÑÈ brãÅZã ¼ç9 Nèr ÓßÙ•èù Ïøã {qèz ‰ù # ß'qãäq÷z Î ä$_r

'Îrépbš c ‡•? Ÿw& Nä‹Î& ôÌ Nã©8 'Î 'Îqç6A% Nüî$gg¿ Nèd"g_

"Ï‰Zã Nä9 Ÿ@ø Xù ¾ïnÎ 'ÎqèÜ? Óë©bÎù ÇÎÈ û,ÎïÌ\B$šçz Br Ÿ@ø3$

ÏnÏ»Š¢ÿ9 A$%r ÇÎÈ bqèÿ»ÿ9 $RÎr ç$/& ç¢ã ßr°žã™ {q8$% ÇÎÈ Èqç>ø? Ÿwr

Óg̃îd& #<Î {bç;)R$ #ŒÎ $kXqèè/ Óßè9 bÏÎ‰nÍ 'Î Nåè»ÌÒÎ {qèô$

ÇÎÈ šc qãÅ_ë Óßè9

د يوسف ورونه راغلل او د هغه محضر ته ننوتل، داسې چې ده وپېژندل خو دوی ونه پېژاندو او چې کله ئې په خپلو بارونو سمبال کړل ورته ئې وويل: خپل هغه ورور هم راولئ چې له پلاره مو (ورور) دئ، نه گورئ چې زه ډکې ډکې پيمانې ورکوم او ښه مېلمه پال يم؟ خو که ئې ما ته را نه ولئ؛ نو نه به له ما سره تاسو ته کومه پيمانه وي او نه به ما ته رانږدې کېږئ. هغوی وويل: له پلاره به ئې حتماً د ده (د لېږلو) غوښتنه وکړو او موږ هرومرو د دې کار کوونکي يو. خپلو (مؤظفو) زلميانو ته ئې وويل: د دوی هغه مال چې (د غلې په بدل کې ئې ورکړی)، (په پټه) د دوی په پېټو کې کېږدئ، داسې چې کور ته د ستنېدو پر مهال پرې پوه شي، ترڅو بېرته راوگرځي.

گورئ چې په دغو لنډو آيتونو او مختصرو الفاظو سره؛ عظيم الشأن قرآن څومره حقايق بيان کړي او څومره ژورې لارښووني ئې زموږ مخې ته ايښې او

(c) ketabton.com: The Digital Library

څنګه ئې د بايبل غلطي وېناوې تصحيح کړې؟! لکه څنګه چې د يوه جامع او بليغ کلام تقاضاء ده قرآن پرته له دې چې ووايي يوسف عليه السلام خپل کار څنګه پيل کړ، د ښېرازه کالونو په دوران کې ئې څه وکړل او د وچ کاليو لپاره ئې څه تياری ونيو؟ سره له دې چې په دې اړه ئې هيڅ نه دي ويلي او خبره ئې له هغه ځايه پيل کړې چې د ده ورونه د غلې اخيستلو لپاره مصر ته راغلي او د ده په حضور کې ودرېدلي، له همدې نه د قرآن هر هوښيار لوستونکی په دې پوهېږي چې يوسف عليه السلام په دې موده کې کوم کوم کارونه کړي، له دې آيتونو نه معلومېږي چې:

يوسف عليه السلام په خپلو لوړو قايدانه استعدادونو سره په کار پيل کړی، د مصر د ځمکو ښېرازه کولو او د کر کښت وضعيت ښه کولو ته ئې خاصه پاملرنه کړې، د پاچا د خوب تعبير ته په پام سره ئې په لومړيو اوه کلونو کې پريمانه غله اخيستلې او په ګودامونو کې ئې ذخيره کړې، د قحط د کلونو لپاره ئې پوره تياری نيولی، د قحطي په رارسېدو سره ئې دا کارونه کړي: د غلو دانو لپاره ئې مناسبه بيه ټاکلې، د هغې غلې مقدار ئې ټاکلی چې ښايي يوه يوه کس ته د مناسبې دولتي بيې په مقابل کې ورکړی شي، هر څوك بايد په خپله د غلې اخيستلو لپاره حاضر شي، د غلې پلورلو لړۍ ئې تر خپل نظارت او څارنې لاندې پيل کړې، په داسي حال کې چې د مصر په نورو سيمو کې خلك له سختې قحطۍ سره مخامخ ول، په مصر کې د غلې د زياتوالي او ارزانۍ انګازې هري خوا ته رسېدې او خلك له لرې لرې سيمو، ډله ډله د غلو اخيستلو لپاره مصر ته راتلل او د ضرورت وړ غله ئې په ډېره ارزانه بيه ترلاسه کوله او د مصر د چارواکو د ښه نظم، ښو اخلاقو او ښې مېلمه پالنې ښې خاطرې ئې له ځانه سره وړلې.

د يوسف عليه السلام ورونه هم د غلې د پېرلو لپاره مصر ته ورځي، په خپل نوبت سره د يوسف عليه السلام حضور ته منل کېږي، يوسف عليه السلام هغوي وپېژندل، خو دوی د هغه په پېژندلو کې ځکه پاتې راغلل چې په کوهي کې د ده له غورځولو تر دغه دمه نږدې شل کلونه تېر شوي وو، په هغه وخت کې يوسف عليه

(c) ketabton.com: The Digital Library

السلام تنکی ځوان وو، څه موده ئې د عزیز مصر په کور کي تېره کړه، نږدې لس کلونه ئې په زندان کي تېر کړل، له واکمنۍ نه ئې تر اوو کلونو زیاته موده تېره شوې وه، دغې اوږدې مودې له خپلو لوړو ژورو سره د یوسف علیه السلام په ځیرې کي ډېر بدلون راوستی وو، په ځانګړې توګه، هغوي دا تصور هم نه شو کولای چي ښایي د دوی جفا سپړلی ورور به داسي ستر مقام ته رسېدلی وي، د حضور هیبت او د احتیاج او ضرورت احساس هم نه پرېږدي چي انسان تر ځان لوړ لوري ته ځیر شي او د څېرې خطونه ئې په دقت سره وارزوي او وئې پېژني.

د غذايي موادو د تجارت او احتکار د مخنیوي لپاره د هري کورنۍ پر هر وګړي به په ټاکلي اندازه غله خرڅېدله، هر بالغ نارینه باید په خپله د خپلي ټاکلي غلې د پېرلو لپاره حاضر شوی وی، د یوسف ورونړو د خپل معذور او په سترګو ړوند پلار او ناسکه ورور لپاره هم غله وغوښته، د پلار عذر ئې ومنل شو؛ خو د ورور په اړه ورته وویل شو: په وروستي ځل باید هغه هم دلته راولئ، که چېري مو دروغ ویلي وو او هغه مو حاضر نه کړ، نو زموږ خوا ته نور مه راځئ او د غلې تر لاسه کولو طمع هم مه کوئ!! ګورئ چي د بایبل او قرآن د ویناوو تر منځ څومره ژور توپیرونه شته، بایبل د یوسف علیه السلام چلند داسي انځور کړی لکه د یوه کم ظرفه انسان چلند، داسي الفاظ او کارونه ئې هغه ته منسوب کړي چي د یوه ستر شخصیت له شأنه ډېر لرې دي، خو د قرآن عظیم الشأن څرګندوني داسي دي چي د یوسف علیه السلام ستر شخصیت، صبر، زغم او تدبر په کي له ورایه ښکاري، د قرآن له وینا معلومېږي چي یوسف علیه السلام له خپلو ورونړو سره په معامله کي ډېر محتاط دئ، هڅه کوي چي د ده له کومي وینا او حرکت نه د ده د ورونړو حساسیت او حسادت راونه پارېږي او مصر ته له راتلو او د ده په خوا کي له مېشتېدو ډډه ونه کړي، دا اندېښنه هم ورسره ده چي داسي نه ورور ته ئې کوم ضرر ورورسوي. هغو کسانو ته چي د بدوي او صحرايي ژوند په باب پوره او دقیق معلومات نه لري، په دې مطلب پوهېدل لږ ګران دئ چي یوسف علیه السلام ولې په هماغه لومړني ملاقات کي خپلو ورونړو ته ځان معرفي نه کړ؟ د هغه وخت

(c) ketabton.com: The Digital Library

د نیمه بدوي ژوند غوښتنه او تقاضا دا وه چي یوسف علیه السلام له خپلو ورونړو سره په ډېر احتیاط چلند وکړي، د دوی اعتماد جلب کړي، له داسي تدبیره کار واخلي چي لومړی د ده سکه ورور روغ رمټ ورته راورسوي، مصر ته په مکررو تلو راتلو او د وړیا مرستو په ترلاسه کولو سره او د ده د ډېر ښه سلوك په لیدو سره ډاډه او مطمئن شي چي یوسف علیه السلام هغوی ته د ضرر رسولو او انتقام نیت نه لري او کولی شي په بشپړ ډاډ، اطمئنان او درناوي سره د ده په څنگ کي ژوند وکړي او د ورور گلوی، له معاملې ئې مطمئن او ډاډه وي.

په نیمه بدوي کورنیو کي کله کله یو ناسنجول شوی او بې احتیاطه حرکت د یوې لویې کورنۍ د بشپړې تباهۍ لامل شي. یوسف علیه السلام یوه ترخه تجربه درلوده، ښایي محتاطانه عمل ئې کړی وی، ښایي هغه وخت ئې ځان خپلو ورونړو ته معرفي کړی وی چي له یوه پلوه ئې خپل ورور په لاس ورغلی او له بله پلوه ئې پر خپلو کینه کښو او حسودو ورونړو باندي د هر ډول شاته تگ لارې بندې کړې وی، غوښتل ئې ورونړو ته ثابته کړي چي د ده په اړه ئې اشتباه کړې، بې موجبه ئې حسادت ورسره کړی، دا ورور دوی ته مینه او درناوی په زړه کي لري، غواړي د تل لپاره د ده په خوا کي په عزت او درناوي سره ژوند وکړي، نه ښایي له داسي مهربان ورور سره د دښمنۍ لار غوره کړي، دوی ته ئې تر هغه ځان معرفي نه کړ چي پر خپلو اشتباهاتو او قصور پوه شي، له دې پرته بله لاره ورته پاتې نه وي چي د دښمنۍ پر ځای وروري ورسره وپالي، کله چي هغوي هر یو د دې ناپېژندوی سړي د شرافت، مېلمه پالنې، فضیلت او احسان په اړه په خپلو منځونو کي هم او د خپلي کورنۍ په وړاندي هم په مکرر ډول یادونه کړې او په وار وار ئې ستایلی، پس له هغه چي دوی پوه شي دا همغه کس دئ چي دوی ورسره حسادت کاوو او په څاه کي ئې وغورځاوو، همغه چي دوی په بده سترگه ورته کتل، د دښمنۍ وړ ئې گاڼو، دا یو مهربان ورور دئ، د ستایلو وړ شخصیت، دا دئ په نه پېژندل شوې څېرې کي ئې د ده څومره ستاینه کړې، هر ځای او د هر چا په وړاندي ئې دی ستایلی؛ مگر دا له عقل او انصافه لرې خبره نه ده چي له همدې شخصیت سره د

(c) ketabton.com: The Digital Library

يوسف عليه السلام په څېره کي حسد وکړي؟! په دې توګه به دوی په خپلي اشتباه پوه شي او په خپل دريځ کي به بدلون راولي.

يوسف عليه السلام نه يوازي دا چي له دوی نه د خپل ورور د راوستلو کلك تعهد اخلي بلکي داسي تدبير کاروي چي ټوله کورنۍ د ده د ورور په لېږلو توافق وکړي، دا ترتيب ئې ونيولو چي د دوی راوړې بضاعه (هغه جنس چي د غلې د پېرلو لپاره ئې له ځان سره راوړي وو) بېرته کورنۍ ته مسترد شي، خو له دې وېرې چي که ئې خپلو ورونو ته وسپاري ښايي ضايع شي او خپل پلار ته وو ايي چي غله ئې د همغه جنس په بدل کي اخيستې ده، د خپلو ورونو په امانتدارۍ بې باوره وو، نو ځکه ئې خپلو معتمدو زلميانو ته وويل: د دوی راوړي توکي د غلو په پېټو کي داسي ځای په ځای کړئ چي فقط کور ته له رسېدو وروسته او هغه وخت پرې پوه شي چي خپل پېټي پرانيزي، چي په دې سره به ټوله کورنۍ تشويق شي او مصر ته د ده د سکني ورور له لېږلو سره به توافق وکړي.

د (درهم) او (دينار) پر ځای د ((بضاعه)) د کلمې استعمال دا ښيي چي هغه مهال پېر پلور جنس د جنس په بدل کي وو او لا سيکه نه وه رايج شوې، د بايبل دا وينا هيڅ وزن او اعتبار نه لري چي د يوسف عليه السلام ورونو سکې له ځان سره وړې وې، له دې خبري دا هم معلومېږي چي د دوی د راوړو توکيو حجم هومره وو چي د غلې په پېټو کي ئې پټول ګران کار نه وو، له دې ټولو خبرو دا جوتېږي چي د دوی (بضاعه) بايد ګانې وي چي د مجبوريت له مخي ئې د غلې په بدل کي ورکړې وې، احتمالاً د دې صحنې ليدل يوسف عليه السلام سخت ځورولی او تصميم ئې نيولی چي دا ګانې سلامت او په بشپړه توګه د ده کورنۍ ته ورسېږي او په دې سره هم د ورونو او هم د کورنۍ د نورو غړو باور او اعتماد تر لاسه کړي.

قرآن ورپسې فرمايي:

R z & $YèB @Åö'ù @ŏ8% $ZË ìZä R/'»7 (q8% óĝ‹Î& #‹Ï (þã_ ‘ $B=ù

(c) ketabton.com: The Digital Library

[illegible]

کله چي دوی خپل پلار ته وگرځېدل، وئې ویل: پلاره! له موږ نه ئې یوه پیمانه وسپموله، نو خپل ورور مو راسره ولېږه تر څو (بشپړي) پیمانې ترلاسه کړو، موږ به ئې خامخا ساتونکي وو. پلار ورته وویل: آیا د ده په اړه داسي باور درباندي وکړم لکه مخکي چي مي د ده د ورور په اړه باور درباندي کړی وو؟ همدا او بل څه نه؟ خدای خورا ښه ساتونکی دئ او هغه تر هر رحم کوونکي زیات مهربانه دئ. خو کله چي دوی خپل پېټي پرانستل؛ نو خپله بضاعه (جنس) ئې وموندو چي ورگرځول شوی، وئې ویل: نور نو څه غواړو؟ دا هم زموږ بضاعه (جنس) چي بېرته راکړی شوی،

(c) ketabton.com: The Digital Library

(پرېږده چې بیا ولاړ شو) او خپله کورنۍ له لوږې وژغورو او د خپل ورور ساتنه وکړو، دا خو یوه آسانه پیمانه ترلاسه کول دي!! وئې ویل: تر هغه به ئې درسره ونه لېږم چې کلکه الهي ژمنه راسره وکړئ چې ببرته به ئې رارسوئ مگر دا چې محاصره او ایسار کړی شئ او چې کله ئې کلك قول ورکړ، وئې ویل: پر هغه څه چې موږ ئې وایو الله وکیل او ذمه وار دئ. وئې ویل: زامنو! له یوې دروازې (ښار ته) مه ننوځئ، له مختلفو دروازو ورننوځئ او زه (په دې وینا سره) د الله کومه پرېکړه درنه نه شم دفع کولی، د پرېکړو واك خو یوازې له الله سره دئ، پر هغه مې توکل دئ او هر توکل کوونکی باید پر هغه توکل وکړي.

د یوسف علیه السلام وروڼه خپلې کورنۍ ته وروگرځېدل، دومره غله ئې له ځان سره وړې وه چې د اوږدې مودې لپاره ټولې کورنۍ ته کافي نه وه، خپل پلار ته ئې وویل: په کار ده چې ډېر ژر بیا مصر ته ولاړ شو، نوره غله راوړو، زموږ کشری ورور هم راسره ولېږه چې د هغه برخه هم ترلاسه کړو، ډاډ درکوو چې په ښه توگه به ئې ساتنه کوو. پلار چې د یوسف علیه السلام د بیلتون داغ پر زړه لري او پر خپلو زامنو باور نه شي کولی او د اعتماد وړ ئې نه بولي؛ په ځواب کي وايي: آیا له ما دا توقع لرئ چې د ده په اړه هم پر تاسو همغسې اعتماد وکړم چې د ده د ورور په اړه مې پر تاسو وکړ، همدا او بل څه نه؟ دا خو عجیبه توقع او بې ځایه انتظار دئ! الله تعالی به مو په خپله وساتي هغه تر هر چا ښه ساتونکی دئ، ما ته د مصر د هغه مهربان او مېلمه پال کس نوم ډېر مه اخلئ، الله تعالی تر هر رحم کوونکي زیات مهربان دئ، هغه به مو په دې قحطي کي وساتي، هغه به پر موږ مهربانه شي، د خپل رحمت له بې پایه سمندر نه به مو خړوبه کړي او زموږ مشکل او ربړه به له بلې لارې حل کړي. خو کله چې دوی خپل پېټې پرانستل او ناڅاپه ئې خپل مال په کي وموندو، نو د هغه چا په څېر چې خپل ستر هدف ته رسېدلی وي او یا مضبوط او پیاوړی دلیل په لاس ورغلی وي، خپل پلار ته ئې وویل: نور نو

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر دې زيات څه غواړو؟ دا دئ مال او متاع مو هم رامسترد شوې، پرېږده چې لاړ شو، خپل ورور هم له ځان سره بوځو، کورنۍ له لوږې وژغورو، موجوده غله مو لږه ده او ټولې کورنۍ ته کفايت نه کوي! يعقوب عليه السلام مجبور شو، له خپل دريځ نه کوز شو او مصر ته د خپل کشر زوی له لېږلو سره ئې په نه زړه توافق وکړ او خپلو زامنو ته ئې وويل: په دې شرط ئې درسره لېږم چې د الله تعالی په نامه راسره ژمنه وکړئ چې خامخا به ئې روغ رمټ رارسوئ، مگر دا چې له کومې پېښې سره مخامخ شئ، ځوك مو په زور ايسار کړي، محاصره شئ او له محاصرې د وتلو لار ونه مومئ. يعقوب عليه السلام مصر ته د خپل کشر زوی له لېږلو سره توافق وکړ، خو له ډېرو انديښنو سره، د يوسف عليه السلام د هجران او بېلتون درد ئې لا نه وو هېر کړی چې اوس په دې ناموافقو حالاتو کې خپل ټول زامن په گډه او يو ځای د سختو مجبوريتونو په وجه ناچار سفر ته لېږي، له دې پرته بله چاره نه لري، خپلو زامنو ته توصيه کوي چې کله مصر ته ننوتئ نو ټول له يوې دروازې مه ننوځئ، بلکې بېل، بېل له مختلفو دروازو او لوريو ننوځئ، نه ويل کېږي چې ستاسې ډله ييز ورتگ د ښاريو خلکو توجه ځان ته جلب کړي او داسې وانگېري چې دا لويه ډله به خامخا د ډېرو غلو د پېرلو لپاره له اطرافه ښار ته راغلې وي او ښايي پرېمانه مال ئې هم له ځان سره راوړې وي، داسې نه چې د همدې لپاره ستاسو په ضد په کومې خطرناکې توطئې لاس پورې کړي او ضرر دروررسوي، په دې پسې نه يم چې په خپلې دغې توصيې سره به الهي تقدير بدل کړم او هغه څه چې خدای تاسې ته غوښتي دي له تاسې به ئې دفع کړم، الله تعالی چې کومه پرېکړه کړې هغه خامخا تر سره کېږي، دی يوازنی واکمن دئ او پرېکړې د ده له لوري کېږي، د هستۍ په ادارې کې او د حکمونو او پرېکړو په صادرولو کې هيڅوك ورسره شريك نه دئ، ما پر خدای توکل کړی، ځوك چې غواړي پر چا او څه توکل وکړي نو يوازي پر الله تعالی دې توکل وکړي.

دلته گورئ چې يعقوب عليه السلام له هغه ستر معنوي شخصيت او لوړ پيغمبرانه مقام او منزلت سره او له هغه قرب او نږدې والي سره چې د الله تعالی په

(c) ketabton.com: The Digital Library

دربار کې ئې لري، په دنیوي چارو کې، د نورو عادي خلکو په څېر خپل انساني تدابیر په کار وړي، نه له غیبه خبر دئ او نه په چارو کې د تصرف ادعا لري او نه د دې مدعي دئ چې الهي تقدیر بدلولی شي، پر خپل خدای توکل کوي او ټول خلك پر خدای باندې توکل او اعتماد ته رابلي.

همدارنګه ګورئ چې د پیغمبرانو په مکتب کې د تدابیرو غوره کول نه پر الهي مقدراتو د اعتقاد منافي دئ او نه پر خدای جل شانه باندې د توکل منافي، د دې مکتب پلویان په داسې حال کې چې پر نه بدلېدونکو الهي مقدراتو کلکه عقیده لري، خدای خپل وکیل او چاره ګر بولي او پر هغه توکل کوي، له دې سره سره په چارو کې انساني تدابیر په کار اچوي، نه ئې پر الله تعالی باندې توکل او بروسه له دې ایساروي چې په خپلو چارو کې له تدبیره کار واخلي او نه ئې پر قضا او قدر باندې اعتقاد او باور.

همدا شان ګورئ چې قرآن په دغه تاریخي درس او د یوه ستر پیغمبر په عملي ژوند کې موږ ته دا رازده کوي چې د (توکل) ځای له (تدبیر) نه وروسته دئ اول باید (تدبیر) خپل کړې او بیا پر الله تعالی توکل وکړې.

بایبل لیکي چې (یعقوب علیه السلام د کشر زوی له لېږلو سره موافقه وکړه او وئې ویل: که خدای غواړي چې زه بې اولاده شم نو پرېږده چې بې اولاده شم... زامنو ته ئې وویل: مخکنۍ پیسې هم درسره واخلئ او همدومره نوري هم... شهد، بادام، پستې، عطر لرونکي بوټي او نوري تحفې ئې ورکړې چې د مصر حاکم ته ئې ورووړي... کله چې له یوسف سره مخامخ شول هغه وویل: دوی به نن غرمه له ما سره ډوډۍ خوري... ناظر دوی د یوسف قصر ته وروستل... قصر ته د تلو په وخت کې ډېر وېرېدل... ګمان ئې کاوو چې ښایي د هغو پیسو په وجه به مو بندیان کړي چې زموږ په پېټو کې ابښودل شوې وې... نو ځکه ئې د قصر په دروازه کې ناظر ته وویل: مخکې چې موږ کومې پیسې درکړې وې هغه مو په خپلو پېټو کې وموندلې... بېرته مو له ځانه سره راوړې... هغه ورته وویل: اندېښنه مه کوئ، ښایي ستاسو او ستاسو د نیکونو خدای به دا پیسې ستاسو په پېټو کې ایښې

(c) ketabton.com: The Digital Library

وي، ځکه چې ما خپلې پیسې ترلاسه کړې دي... یوسف ته ئې هدیې ورکړې... د پلار او د کورنۍ د احوال پوښتنه ئې ترې وکړه... خپل کشر ورور ته ئې ګوته ونیوله چې آیا دی همغه ستاسو کشر ورور دئ؟ یوسف دوی د عمر په حساب یو تر بل مخکې پر دسترخان کښېنول...دوی په دې کار ډېر حیران شول... یوسف خپل سکه ورور ته تر نورو پنځه برابره زیات خوراك کېښود...له ډوډۍ وروسته یوسف خپل ناظر ته وویل چې ډك ډك پېټي ورته بار کړئ... پیسې ئې هم د پېټو په خوله کې ورته کېږدئ... او زما جام د بنیامین په پېټي کې پټ کېږدئ... ناظر همداسې وکړل... سهار وختې وروڼو خپل پېټي پر خرو بار کړل او وخوځېدل، خو لاډېر لرې نه وو تللي چې ناظر ورپسې ورغی او د یوسف دا خبرې ئې ورته وکړې: ولې مو د ښېګړو په بدل کې بدي راسره وکړه؟ ولې مو زما د بادار هغه مخصوص جام چې شراب په کې څښي او فال پرې ګوري غلا کړی؟ دوی ورته وویل: لوړه کوو چې موږ دا کار نه دئ کړی... له چا سره چې تا دا جام وموندو هغه ووژنه او موږ به هم د خپل بادار غلامان وو...هغه ورته وویل: صحیح ده خو یوازې غل به زما غلام وي نور به درومي... تلاشي ئې د مشر ورور له پېټي پیل کړه... د بنیامین په پېټي کې ئې وموند... بېرته ښار ته راوګرځېدل... د یوسف په وړاندې ئې سجده وکړه... هغه ورته وویل: ولې مو دا کار راسره وکړ؟ مګر نه پوهېدئ چې زه د فال له لارې په دې پوهېدی شم چې زما جام چا غلا کړی...وئې ویل: اوس به هغه څوك زما غلام وي چې جام ئې غلا کړی... وروڼو ورته ویل: سالاره! پوهېږو چې ته د فرعون په څېر ځواکمن یې... که موږ له بنیامین نه پرته خپل کور ته ولاړ شو پلار به مو له ډېره غمه ومري... نو یوسف ونتوانېدو چې نور صبر وکړي... خپل ځان ئې وروڼو ته معرفي کړ... ورته ئې وویل چې ژر ولاړ شئ او پلار ما ته راورسوئ. فرعون له دې پېښې خبر شو... یوسف ته ئې وویل: وروڼو ته دې ووایه چې کنعان ته ولاړ شي، خپله کورنۍ دلته راولي، زه به ښېرازه ځمکه ورکړم... څو ګاډۍ هم ورسره ولېږه چې ښځې او ماشومان په کې راولي... دوی د خپل پلار خوا ته ورسېدل... ورته ئې وویل: یوسف ژوندی دئ او د ټول مصر حاکم دئ... پلار ئې په

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې خبرو باور نه کاوو خو چې سترګې ئې پر ګاډیو ولګېدې... وئې ویل: اوس مي باور راغی چې یوسف ژوندی دئ، ځم چې له مرګه مخکې ئې ووینم!!)

د بایبل په دې ویناوو کې زیاتې غلطې او بې بنسټه خبري شته چې څو بېلګې ئې دا دي:

یعقوب خو دغه وخت هم په خپل کور کې یولس زامن درلودل، څنګه به ئې د یوه بنیامین د لېږلو په وخت کې دا خبره کوله چې که خدای غواړي بې اولاده شم پر بېږده چې بې اولاده شم؟

دوی د فقر او لوږې له داسې حالت سره مخامخ ول چې په خپل مرګ وېرېدل، د ښځو ګانې ئې د غلو لپاره پلورلې، دومره شهد، بادام، پستې، عطر او نورې هدیې ئې له کومې کړې چې پر خرو ئې بار کړي؟

د یوسف ناظر ورته دروغ وویل چې دا پیسې به ستاسو خدای ستاسو په پېټو کې اېښې وي!!

یوسف دوی د عمر په حساب مشر تر کشره مخکې پر دسترخان کښېنول او دې کار ته دوی حیران پاتې شول. خپل سکه ورور ته ئې د نورو په پرتله پنځه برابره زیات خواړه مخې ته کېښودل!! آیا کوم شریف انسان به داسې کار وکړي چې په یوه دسترخان باندې د خپل یوه مېلمه تر مخ د نورو په پرتله پنځه برابره خواړه کېږدي؟ که داسې کار شوی وی نو د یوسف د ورونو لپاره همدا کافي وو چې د ده خوا ته هیڅکله رانه شي!!

ولې به بیا هم د دوی پیسې د پېټو په خوله کې پټې ږدي؟

دوی د یوسف د شرابو جام پټ کړی، په دې جام سره به یوسف فالونه نیول!! په داسې حال کې چې نه خو پیغمبران علیهم السلام شراب څښې او نه فالونه ګوري، د بایبل له دې وینا معلومېږي چې لیکونکی ئې هغه څوک دئ چې خلك په دروغجنو او غولوونکو فالونو غولوي او شکرانې ترې شکوي. یوسف علیه السلام ته دا خبره منسوبول چې ورونو ته ئې وویل، مګر په دې نه وئ خبر چې زه په فال سره هغه څوک پېژندی شم چې زما جام ئې غلا کړی، یوازې د داسې چا کار

(c) ketabton.com: The Digital Library

کېدی شي چې پيغمبران عليهم السلام او د دوی له تګلارو خبر نه وي.

په داسي حال کي چې مخکي ئې په مکرره توګه ليکلي دي چې يعقوب عليه السلام په سترګو ړوند شوی وو، خو دلته ليکي چې کله يعقوب عليه السلام ګاډی په خپلو سترګو وليدې نو باور ئې راغی چې يوسف عليه السلام ژوندی دئ!!

قرآن د بايبل دا ټولي غلطي خبري تصحيح کوي او په ډېرو موجزو او بليغو الفاظو سره فرمايي:

[illegible]

(c) ketabton.com: The Digital Library

ÇÐÎÈ

او کله چې (مصر ته) هماغسې ننوتل چې خپل پلار ورته ویلي وو، هغه د الله هیڅ پریکړه نه ترې دفع کوله، دا خو د یعقوب علیه السلام په زړه کې هسې له یوې هیلې پرته بل څه نه وو چې تر سره ئې کړه او یقیناً چې دی د هغه علم خاوند وو چې موږ ورښودلی وو، خو ډېر خلك نه پوهېږي. او کله چې د یوسف محضر ته ننوتل؛ خپل سکه ورور ئې په خپل څنګ کې کښېناوو او وئې ویل: زه ستا هماغه (ورك شوی) ورور یم، پر هغه څه چې دوی کول مه مأیوسه کېږه! او چې کله ئې دوی په سامان سمبال کړل، نو د اوبو لوښی ئې د خپل ورور په پېټي کې کېښود، بیا جارچي غږ کړ: کاروانیانو! تاسې حتماً غله یاست! دوی مخ ورواړاوو او وئې ویل: څه شی لټوئ؟ ورته ئې وویل: شاهي پیمانه لټوو، هر څوك چې هغه راوړي د یوه اوښ بار د هغه شو او زه د دې ذمه وار یم. دوی وویل: په خدای قسم، تاسې پوهېږئ چې موږ د دې لپاره نه یو راغلي چې په ځمکه کې فساد وکړو او موږ غله نه یو. ورته ئې وویل: که چېرې دروغجن وئ نو جزا به ئې څه وي؟ هغوی وویل: جزا به ئې دا وي چې د چا په پېټي کې پیدا شو هغه به په بدل کې اخیستل کېږي، موږ ظالمانو ته داسې سزا ورکوو.

یعني د یعقوب علیه السلام زامن د پلار له توصیې سره سم ښار ته ننوتل، پلار په خپلې دې توصیې سره نه شو کولای له دوی څه دفع کړي، فقط د دې توصیې حاجت ئې په خپل زړه کې احساس کړ، چې تر سره ئې کړه، د ده توصیې او ویناوې د هغه علم له مخې وې چې الله تعالی ورپه برخه کړی وو، ټولې خبرې ئې عالمانه وې، ډېر خلك په دې حقایقو نه پوهېږي، کله تدبیر د توکل منافي ګڼي، کله احتیاط په الهي مقدراتو او په قضا او قدر د ایمان مغایر بولي او کله پر

(c) ketabton.com: The Digital Library

خدای ایمان او پر الله تعالی توکل په دې معنی نیسي چې ځان تقدیر ته وسپاري او له هر ډول تدبیر نه لاس په سر شي.

د قرآن له وینا معلومېږي چې یوسف علیه السلام خپل سکه ورور په مناسب وخت کي خپلي خوا ته غوښتی، د احوال پوښتنه ئې ترې کړې، ده د نورو خبرو په ضمن کي د خپل ورور د ورکېدو قصه ورته کړې او یوسف علیه السلام ورته ویلي: زه ستا هماغه ورك شوی ورور یم، د خپلو ورونو په ناروااوو کړو وړو مه مأیوسه کېږه، داسي څه ترتیب نیسم چې ته له ما سره پاتې شې او ورونه دې کور ته ولاړ شي او غله له ځانه سره یوسي. د همدې لپاره ئې خپلو موظفو کسانو ته لارښوونه کړې چې د (غلې او اوبو پیمانه) د ده د سکه ورور په پېټي کي په پټه کېږدي او بیا اعلان وکړي چې شاهي پیمانه ورکه شوې ده او حتماً کاروانیانو غلا کړې ده، چا چې راوړه او یا ئې وښودله د یوه اوښ بار غله به ورته انعام ورکوو، د یوسف علیه السلام ورونو وویل: موږ نه غله یو او نه د فساد لپاره راغلي یو، دلته مجبوریت راوستي یو، که چېري په موږ کي هر څوك غل وخوت، سزا به ئې دا وي چې د همدې غلا په بدل کي به ئې تاسو ته سپارو...

قرآن دلته څو خبري لري چې زیاته توجه غواړي: فرمايي:

ïh‹Å& ä‚læŕ `Ë $g_•÷ GŏЎ$ ßê ïh‹Å& ä‚læŕ @ÿ6% Ôĝï‹Ä‡'Î &‰6ù

ä$±„ b& wĵ Å‡ÎJ¢$Èï‡Š ’Îû$ z& ‹è Ûï b%. $B #Ŀqä $R%6Ĺ š• ÿ°‹.

ÇÐÏÈ Òŏî‡æ Αüë “ Ë é@à2 -ûür â‡$±® `B ŀM»_ ‘Š ßùöR ª! $

نو د خپل ورور له پېټي نه مخکي ئې (دنورو) له پېټو پیل کړه، بیا ئې د ورور له پېټي راوایسته، داسي مو یوسف ته تدبیر وروښود، خپل ورور ئې د پاچا د دین له مخي نه شو نیولی، مگر دا چې الله غوښتي وی، د هغه چا درجې لوړوو چې موږ ئې غواړو او د هر پوهندوی پر سر بل ښه پوه شته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د دې آیتونو خلاصه دا ده: تلاشي پیل شوې، لومړی د نورو ﺑﻳتيو پلټل شوي او په پای کي د ده د سکه ورور او د هغه له ﺑﻳتيو ئې پیمانه راایستلې، دا یو الهي تدبیر وو چي یوسف علیه السلام ته ښودل شوی، د مصر د قوانینو له مخي ده خپل ورور نه شو راګرځولی، الله تعالی چي چا ته وغواړي پوهه او حکمت ورپه برخه کوي او په همدې حکمت سره د هغه مقام او منزلت لوړوي، خو هیڅوك دې په خپل علم او حکمت نه غره کېږي، په دې دي خبر وي چي د هر پوه په سر بل پوه شته.

د دې وینا په اړه څو خبري په پام کي ولرئ:

قرآن د بایبل د وینا برعکس دا ورك شوی شی کله د سقایة (د اوبو څښلو لوښی) او کله ئې صواع (پیمانه) بولي، له دې نه معلومېږي چي دا لوښی سطل یا لویې کاسې ته ورته لوښی وو چي هم د اوبو لپاره کارېدو او هم د پیمانې لپاره، د بایبل دا ادعا غلطه ده چي دا د یوسف علیه السلام د شرابو جام ګڼي، د پاچا د شرابو جام داسي په میدان نه وي پروت چي د غلو دانو پېرلو لپاره راغلي خلك ئې غلا کړی شي!!

له دې نه دا هم معلومېږي چي د مصر د هغه وخت ټولنه یوه مدني ټولنه وه، نظم او قانون په کي حاکم وو، چارواکو او ځواکمنو واکدارانو هم د قانون خلاف کار نه شو کولی، د یوسف علیه السلام په څېر ځواکمن کس هم نه شو کولی خپل ورور بې دلیله بندي کړي او یا ئې له ځان سره تم کړي، دې ته اړ وو چي څه قانوني چاره ورته ولټوي.

دلته قرآن یوه عجیبه صحنه انځوروي، له یوې خوا د یوسف علیه السلام لوی زغم او صبر او له بلې خوا د ده په ضد د ورونو زړه او ژوره کینه په کي انځور شوې، فرمایي:

b9r ¾ïhÅÿR ’Î B# B'qã$dS™'ù @6% `Ë ¼©Ó& -•™ %â)ù øÌó„ bÎ {þ$%

(c) ketabton.com: The Digital Library

ÇÐÐÈ šc qãÅ ?$JÎ ã=ã&ª! $r $Z 6 B @ Oº& A$% Og9 $dŸ‰ã

(ورونړو) ئې وویل: که ده (نن) غلا کړې، نو سکه ورور ئې تر ده د مخه غلا کړې!! (یوسف علیه السلام) دا خبره په خپل زړه کي وساتله (د دوی د دې تور او اتهام په ځواب کي ئې څه ونه ویل) او هغوی ته ئې (د خپل زړه دا خبره ښکاره نه کړه چي) وئې ویل: تاسو په ډېر بد مقام او حالت کي یئ او الله تعالی ستاسو د وینا په حقیقت ښه پوه دئ.

گورئ چي له یوې خوا ئې ورونړو لا خپله ژوره کینه نه ده هېره کړې او اوس هم د ده په ضد د زړه بړاسي په داسي ناروا تورونو سره راباسي او له بلې خوا یوسف علیه السلام لا پرې مهربانه دئ، نه غواړي ځواب ورکړي او له ځانه دفاع وکړي، د دوی په حال افسوس کوي، بیا ئې هم تصمیم دا دئ چي دغه حسود او کینه کښ ورونړه ئې خوا ته راشي او د ده په څنگ کي ژوند وکړي!! قرآن په دې سره موږ ته لارښوونه کوي چي د پیغمبرانو علیهم السلام شأن داسي وي، د پیغمبرانو علیهم السلام په لار تلونکي مشران باید داسي وي، د یوه صالح مشر ځانگړتیا دغه ده، باید داسي لوی زغم او لوی زړه ولري او له خپل قدرت نه په استفادې سره له چا نه خپل غچ او انتقام وانخلي.

$RÎ ŷq R% 6 B $R%n& õã ù #Žî. $V ø© $I& ýã bÎ ãfè$$ kŠ»7 (q$%

$Rô `r `B ŭvÎ ‹ ç ÜR b& «! CèB A$% ÇÐÑÈ šú üZ ós B$$ `Ë 71•R

$Šøù (qÃ =z ç#B (qÝ «ŠÿÖ $$Š=ù ÇÐÒÈ šc qÈ=»à© ‰Î) $RÎ ŷ%Ÿ ã $Yè»FB

«! $`Ë $Z öq B Nã øæ ‹ z& ô% Nä$/& žc & (þq=è ? N9& Nè çîŸ2 A$%

(c) ketabton.com: The Digital Library

#& þî& þí bŒÜ ⁄@m Ú õŒ $y•ò ô=ù #Ï`qã 'Î óŒÛs ù $B @õ% `Ïr

R/'»Ï (qã)ù Ná‹Î& #Î (þã Å õ$ÇÑÈ ûüÏÛ tø$Žö qèr 'í ª! $Nã ø

ûüÏ ÿ»m É óù $Zà2 $Br $Zõ æ $JÎ Ï $R%í - $Br -•™ 7 Z/$Žc Î

$RÎr $kŽÏ $Zù% ÓÉ$ Ž•Ï$ $kŽÏ $Zà2 ÓÉ$ pƒö) $ è«ŏr ÇÑÈ

@ŠÏd ŽÁù #Ÿ%& NäÝ R& Nä9 ŠÏ9 §™ @/ A$% ÇÑÈ šc qè‰»Á9

ÇÑÈ ÐŠÅ6 s$ÐŠÎè$ qè ¼çRÎ $èŠÏd óÿÎ Ó‹ÏÜƒ b& ª! $Ó¤ã

(د یوسف ورونو) وویل: عالیقدره! رښتیا درته وایو چې دی ډېر عمر خوړلی سپین ږیری پلار لري (د ده بېلوالی نه شي زغملی)، د ده په ځای له موږ نه یو تن په اسارت ونیسه، موږ دې له نېکانو څخه بولو. وئې ویل: خدای ته پناه (وړم) چې له هغه چا پرته چې خپله متاع مو ورسره موندلې بل څوك په اسارت ونیسو، په هغه صورت کې خو به د ظالمانو له ډلې څخه وو. نو کله چې ترې ناهیلي شول، د پټو خبرو لپاره گوښې ته (له خلکو بېل) شول، مشر ئې وویل: مگر دې ته مو پام نه دئ چې خپل پلار مو د الله په نامه ژمنه درنه اخیستې؟ او تر دې د مخه مو چې د یوسف په اړه تېری کړی وو؟ زه خو به تر هغه دا ځمکه هیڅکله پرې نږدم چې یا مې پلار اجازه راکړي او یا الله تعالی زما په اړه کومه پرېکړه وکړي او هغه تر ټولو غوره حکم کوونکی دئ. پلار ته مو ورشئ او ورته ووایئ: زوی دې غلا وکړه، دا شهادت مو له هغه پرته په بل څه نه دئ ولاړ چې موږ په خپله پرې پوه شوي یو (په خپلو سترگو مو ولیدل چې غلا شوی مال د ده له پېټي راووت، دا کار ئې زموږ

(c) ketabton.com: The Digital Library

په غياب کي کړی) او مور خو په غياب کي د ده څارنه او ساتنه نه شوی کولی. له هغه کلي چي په کي وو او له هغه کاروانه چي په کي راغلو پوښتنه وکړه، ډاډه اوسه چي مور رښتوني يو. وئې ويل: داسي نه ده؛ بلکي ستاسو نفسونو کوم کار درته ښايسته کړی، نو (زما دې) غوره صبر وي، اميد دئ چي الله تعالی ټول راته راولي، بې شکه چي هغه باحکمته پوه دئ.

په دې آيتونو کي څو اساسي مطالب د غور وړ دي:

يوسف عليه السلام غواړي چي خپل سکه ورور له ځان سره وساتي، دا موضوع ورته خاص اهميت لري؛ خو د مصر د حاکم نظام او موجوده قوانينو له مخي نه شي کولی هغه په اسارت ونيسي او له ځان سره ئې وساتي، د ده د ورونو دې وينا ورته کار آسانه او ستونزه ئې ورته حل کړه چي وئې ويل: له هر چا سره چي پيمانه پيدا شوه د غلا په جرم دې زنداني شي، الهي تدبير د ده مرسته وکړه، الهي تدبير داسي دئ چي د دښمن خبره په خپله د دښمن د غاړې غړوندی شي، په خپل ايښي دام کي ئې پښه ونښلي، تېشه د بل لپاره پورته کړي خو خپله پښه پرې ووهي او هره تيږه چي پورته کوي پر خپل سر ئې لګېږي.

له دې وينا معلومېږي چي د مصر پاچا لا ژوندی دئ او د هغه قوانين په ټولني کي نافذ دي، يوسف عليه السلام په پيغمبرۍ نه دئ مبعوث شوی او د مصر په نظام کي د پيغمبرۍ له حيثيت سره وظيفه نه تر سره کوي، د هغو خلکو رأيه سمه نه ده چي په دې نظام کي د يوسف عليه السلام د کار په استناد غواړي په غير اسلامي نظامونو کي کار کول توجيه کړي، ځکه دا د ده له بعثت نه مخکي حالت وو.

يوسف عليه السلام د خپلو ورونو د ځواب له اورېدلو وروسته، ساتونکو ته هدايت ورکوي چي بارونه وپلټئ، د پلټنې کار بايد داسي وي چي هيچا ته شك راپيدا نه کړي، نو ځکه ئې پلټنه د يوسف عليه السلام د نورو ورونو له پېټو پيل کړه او په پای کي د ده د سکه ورور وار راغی او ورکه شوې پيمانه ئې ترې وښکله

(c) ketabton.com: The Digital Library

او د ورونو له ژمنې سره سم ئې په اسارت ونیو.

په دې آیت کې د دین لفظ داسي کارول شوی چې د دین حقیقت په ډېره واضحه توګه بیانوي، فی دین الملك فقره ښیي چې د اسلام له نظره دین یعني پر ټولنې حاکم نظام، یعني هغه نظام چې د انسان فردي او ټولنیز مناسبات او اړیکې تنظیموي او مشاجرې ئې حل و فصل کوي. دا سمه نه ده چې څوك دین خاص مذهبي مراسم وګڼي او په عباداتو، اورادو او اذکارو کې ئې خلاصه کړي.

د ژوند په هرې برخې کې چې چا ته پر نورو خلکو فضیلت او لوړوالی ورپه برخه شي، نو دې ته دې متوجه وي چې دا فضیلت خپل ذاتي کار ونه ګڼي او پرې مغرور نه شي؛ بلکې باید په دې باور وي چې د دې برلاسي او فضیلت منشأ او سرچینه الهي عنایت او پېرزوینه ده، باید باور ولري چې الله تعالی د هر سر د پاسه سر پیدا کړی او د هر پوه او عالم نه بر بل عالم، دا باور په انسان کې د غرور او تکبر احساس له منځه وړي او نه پرېږدي چې په ټولنه کې د ځان لاندې خلك تحقیر کړي او په سپکه سترګه ورته وګوري.

د یوسف علیه السلام ورونو چې لا ئې د یوسف علیه السلام په باب په زړه کې کینه درلوده او د ده سکه ورور ئې ښه نه ایسېدو، د دې صحنې په لیدو سره د خپل زړه براسې داسي وایستې: ورور ئې هم د ده په څېر وو، هغه هم غل وو!! د دې پر ځای چې له خپل ورور نه دفاع وکړي اپوټه د هغه په ضد شهادت ورکوي، د دې پر ځای چې د پېښې په اړه د شك او شبهې څرګندونه وکړي او په دې کار کې د خپل ورور لاس لرل رد کړي، پر هغه باندې وارد شوی اتهام تصدیقوي او صحیح ئې ګڼي او ادعا کوي چې دا کار د هغه له شأنه لرې نه دئ، ورور ئې هم غل وو، د هیڅ شك ځای نه دئ پاتې، په کار ده چې مجازات شي او په اسارت ونیول شي!! یوسف علیه السلام ځواب نه ورکوي، د هغه څه له ویلو ډډه کوي چې زړه ئې غوښتل، له ځان سره وایي: لا مو هغه مخکنی بد خوی نه دئ بدل شوی، لا له خپله ناروا دریځه نه یئ راکوز شوي، الله تعالی ستاسو د خبرو په حقیقت ښه پوهېږي.

د ورونو حالت ډېر عجیب انځور شوی؛ چا ته چې یوه شېبه مخکې ئې غل

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګنې؛ وايي: د قدر وړه! د هغه پر ځای زموږ يو تن په اسارت ونيسئ، هغه سپين ږيری پلار لري، موږ له تا نه ډېرې ښېګړې ليدلې دي، په دې باب هم له موږ سره احسان وکړه، ستا په څېر له يوه محسن نه د احسان طمع لرو!! يوسف عليه السلام په ځواب کې ورته وايي: الله تعالى ته پناه وړم چې يو بې ګناه سړی د يوه مجرم پر ځای مؤاخذه کړو، په هغه صورت کې خو به موږ ظالمان وو!! قرآن په دې سره موږ ته لارښوونه کوي چې يو د بل په بدل کې مجازات کول ظلم دئ، پيغمبران عليهم السلام راغلي چې د داسې ظلم تغر ټول کړي او دا هغه ستره خبره ده چې له يوې اسلامي ټولنې پرته ئې په بل ځای کې مثال نه شو موندلی، دا اوس په يوويشتمې پېړۍ کې د مجرم پر ځای د ده پلار، زوی او ورور ځورول کېږي، د قاتل په بدل کې د ده پلار، زوی او ورور وژل کېږي، د يوه کس د جرم په مقابل کې په کلي، قوم او حتى ملت بريد کېږي، په لسهاوو او سلهاوو کسان وژل کېږي.

کله چې د ورونو ټينګار بې نتيجې پاتې کېږي او د خپل ورور له خوشې کېدو ناهيلي کېږي، نو له خلکو بېلېږي او په يوې ګوښې کې په ټيټ غږ په خبرو لګيا کېږي، مشر ورور ئې ورته وايي: آيا له پلار سره مو خپله کلکه ژمنه هېره کړې؟ تر دې د مخه مو د يوسف په اړه هم تېری وکړ؟ ما هوډ کړی چې تر هغه پورې به دا ځای نه پرېږدم چې يا مې پلار هدايت راکړي او يا الله تعالى خپله فيصله صادره کړي، زه د الهي فيصلې انتظار کوم، تاسې پلار ته ورشئ او ورته ووايئ چې زوی دې په غلا نيول شوی، ښه پوهېږو چې دا کار ئې کړی، صحيح ده چې موږ بايد د ده څارنه او ساتنه کړې وی، خو هغه دا کار پټ او زموږ له نظره لرې تر سره کړی، موږ څرنګه په غياب کې د ده ساتنه کولی شوی؟ ته د هغه کلي له خلکو پوښتنه وکړه چې موږ په کې اوسېدو او دا پېښه په کې وشوه، له هغه کاروان نه وپوښته چې موږ ورسره يو ځای راغلو، ترڅو حقيقت درته څرګند شي او زموږ رښتينولي درته ثابته شي. له دې وينا نه څو خبرې جوته کېږي: لومړی دا چې د بايبل دا وينا غلطه ده چې ورونو ئې د يوسف عليه السلام په وړاندې يوه بل ته ويلې چې موږ په دې خاطر له دغو مصيبتونو سره مخامخ شوي يو چې له

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوسف سره مو بد وکړل، داسي خبره هېڅ مجرم د نورو په وړاندي نه کوي، که څه هم گمان ئې دا وي چي نور د دوی په خبرو نه پوهېږي، که ئې ویلو ته اړ شي نو په پټو غونډو کي او په ټیټ غږ ئې کوي، هغسي لکه چي قرآن د یوسف علیه السلام د ورونو په هکله فرمایي. او دوهمه خبره دا چي مشر وروړ ئې د دوی پر هغه فوري شهادت اعتراض کړی او دا ئې یوه غلطي گڼلې چي خپل کشر وروړ او یوسف علیه السلام ئې په غلا تورن کړل!!

که څه هم ځینو درنو مفسرینو (و ما شهدنا إلا بما علمنا و ما کنا للغیب حفظین) داسي تفسیروي: موږ د هغه څه په اړه شهادت ورکوو چي علم پرې لرو او په خپلو سترگو مو لیدلي، خو له هغه څه خبر نه یو چي د پردې تر شا شوي، موږ د خپل وروړ له پېټي د پیمانې د وتلو صحنه ولیدله، نو ځکه وایو چي هغه غلا کړې ده؛ خو دا چي د پردې شاته څه شوي او چا دا کار کړی، له دې راز نه خبر نه یو. دا تعبیر د قصې له روح سره اړخ نه لگوي او څو اعتراضونه پرې کېږي:

الف: د (إن ابنك سرق) له فقرې په ډېر وضاحت سره څرگندېږي چي دوی د خپل وروړ پر غلا تأکید لري او په هغه کي د شك او تردید ځای نهویني.

ب_ دوی داسي نه دي ویلي چي (وما شهدنا الا بما رأینا): او موږ خو یوازي د هغه څه شهادت ورکوو چي په سترگو مو لیدلي، بلکي داسي ئې ویلي: (و ما شهدنا الا بما علمنا)) یعني زموږ شهادت د هغي غلا په هکله د پوهي له مخي ده، پوهېږو چي دا کار شوی، په حقیقت ئې باور لرو.

ج_ همدارنگه، نه دي ویل شوي چي: (و ما کنا للغیب عالمین) یعني موږ له غیبه خبر نه یو، بلکي ویل شوي چي (و ما کنا للغیب حافظین) یعنې موږ څه ډول کولی شوی چي د ده ساتنه وکړو په داسي حال کي چي دا کار ئې زموږ په غیاب کي او په پټه تر سره کړی؟

بیا هم گورئ چي حساس او هوښیار پلار د دوی خبرو ته د شك په سترگه گوري، باور پرې نه کوي دا ځکه چي هم خپل کشر زوی ښه پېژني او هم دوی، حدس وهي چي خبره داسي نه ده، حقیقت بل څه دئ، د دوی شهادت د عقدو او

(c) ketabton.com: The Digital Library

نفساني اغراضو محصول گڼي او ورته وايي: داسي نه ده؛ بلکي ستاسو نفسونو کوم کار درته ښاېسته کړی، نو (زما دپ) غوره صبر وي، امېد دئ چي الله تعالی ټول راته راولي، بې شکه چي هغه باحکمته پوه دئ. يعني الله تعالی په ټولو رازونو خبر دئ او د هغه په هر کار کي حکمتونه نغښتي دي، اميد دئ هغه مي په دې مصيبت کي مرسته وکړي او ټول روغ رمټ راته راولي.

دلته يعقوب عليه السلام د الله تعالی دوه صفات يادوي او وايي: هغه (باحکمته) (پوه) دئ، په دې سره د يعقوب عليه السلام د زړه دوې خبري افاده شوې: ۱- الله تعالی ښه پوهېږي چي دا پېښه ولې او څنگه رامنځ ته شوې؟! ۲- د الله تعالی هيڅ کار بې حکمته نه وي، امېد دئ په دې کي هم موږ ته کوم خير او مصلحت مضمر وي. او دا هغه څه دي چي هر مسلمان ئې بايد له مصيبتونو سره د مخامخ کېدو په مهال ووايي.

قرآن د بايبل د وينا خلاف د يعقوب عليه السلام حالت داسي انځوروي:

Ë"ß ¸$šÆ Ï ¢Zã ÓÒ‹ä r #ß§qã 4?ã 4"™'»ƒ A$%r Ÿjã 4q?r

$Ê •m šc qã? Ù®n #ß§qãã2 õ? ¡àGø? «! $? ¡q$% ÇÑÍÈ Òšà . qßù

«! $’‹Î þÎ"ãr Ó¢ ¡qãô& $JR΃ A$% ÇÑÎÈ šú üÅÎ»g$šÆ Ï bqã? ¢&

`Ï ¡qÝ¡ sFù ¡qç¢d$Ó_Î7»ƒ ÇÑÏÈ šc qß-è? Ÿw $B «! $šÆ Ï ã-&r

Ÿw‰Î «! $Çy÷§ `Ï ß§ «ƒ? Ÿw ¼çR‰Î «! $Çy÷§ `Ï ¡qÝ«ƒ? Ÿwr ìšÅ &r #ß§qã

ÇÑÐÈ brãÿ»3$Ä)$

او له دوی ئې مخ واړاوو او وئې ويل: وای افسوس د يوسف په حال! له غمه ئې د سترگو تور سپين شو (سترگې ئې بې نوره شوې) او هغه د غمونو

(c) ketabton.com: The Digital Library

زغمونکی وو (خپل غمونه ئې زغمل)، (زامنو) ورته ویل: په خدای قسم، تل یوسف دومره یادوې چې غم ځپلی (او له ډېرو اندېښنو به ویلې) شې او یا به هلاك شې. وئې ویل: زه خو خپل غم او خفګان خدای ته ژاړم او له الهي علومو نه په هغه څه پوهېږم چې تاسې پرې نه پوهېږئ (زه له الله تعالی شکایت نه کوم بلکې الله تعالی ته شکایت کوم). زما زامنو! لاړشئ! یوسف او د هغه ورور ولټوئ او د خدای له رحمته مه نا امیده کېږئ، دخدای له رحمته له کافرې ډلې پرته بل څوك نه نا امیده کېږي.

یعنې نوې داغ زوړ داغ تازه کړ، د کشر زوی نیونه د یعقوب علیه السلام د زړه زخمونه نورهم ژور کړل او د خپل زړه ژور او سوځند درد ئې په دې الفاظو بیان کړ: (یا اسفی علی یوسف)، خو دا د زړه چیغه ئې په ګوښه کې، له خپلو زامنو نه لرې او له الله تعالی سره د راز او نیاز پر وخت، د زړه له تله وایسته، په داسې حال کې چې د یوسف له غمه ئې دومره ژړلي وو چې د سترګو لید ئې کم شوی او ړوندېدو ته نږدې شوی وو، هره اندېښنه به ئې په خپل زړه کې زغمله او نه ئې پرېښوده چې غم او خفګان ئې نورو ته څرګند شي. خو دا ئې نه شوی کولی چې د سترګو اوښکې تمې کړي، د خد ای پیغمبران او اولیاء همدغسې دي، له سختو آزموینو سره مخامخ کېږي، د خدای په لاره کې دردونه او رنځونهویني، خو له صبر او زغم نه کار اخلي، تل صابر او شاکر وي، د خپل غم او غصې په باب یوه خبره هم پر ژبه نه راوړي، شکوه او شکایت نه کوي، څومره چې له ډېر غم او درد سر ه مخامخ کېږي، همدومره ئې خپل رب ته تضرع او زاري زیاتېږي او الله تعالی د خپل صالح او مخلص بنده دغه حالت خوښوي، الله تعالی د خپل بنده قرب خوښوي، آزمېښتونه، کړاوونه او ستونزې انسان خپل رب ته ورنږدې کوي او اړیکې ئې له الله تعالی سره مزید ټینګوي او مزید قوت وربخښي، له دردونو او کړاوونو سره د مخامخ کېدو پر وخت د هغو مؤمنو مبارزینو تګلاره همدا ده چې د انبیاوو علیهم السلام خط تعقیبوي، صبر کوي، خپل غمونه زغمي، جزع و فزع

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه کوي، چيغې نه وهي، خپل سر او مخ په څپېړو نه وهي، خپلې جامې نه شلوي، خپل غم او خفگان زغمي او له څرگندولو ئې ډډه کوي، په خلوت کې خپل رب ته خپل شکايتونه وړاندې کوي او د خپل درد علاج ترې غواړي، يوازې د اوښکو په بهېدو بسنه او اکتفاء کوي، هغه اوښکې چې بې اختياره بهېږي. الله تعالی ته اوښکې تويول او په خلوت کې د غم او خفگان څرگندونه د ايمان نخښه ده او له الله تعالی نه شکايت او په ريا سره اوښکې تويول د نفاق علامه ده.

حسود او کينه کښ زامن، د پلار له خولې، په وار وار د يوسف عليه السلام د نوم له اورېدو او د ده له غمه د اوښکو په تويولو لازيات عقده من کېږي او ورته وايي: دا د يوسف (عليه السلام) ډېره يادونه پرېږده، دې حالت ته ئې ورسولې، پر ځان رحم وکړه، آيا تر هغه به ئې وير کوې چې له پښو ولوېږې او ومرې؟ ستا دا بې صبري به ستا د هلاکت سبب شي او هغه ځای ته به دې ورسوي چې انسان پر الهي قضا باندې اعتراض کوي او همدا ئې د هلاکت لامل شي! پلار په ځواب کې ورته وايي: زه له الله تعالی شکايت نه کوم؛ بلکې خپل شکايتونه الله تعالی ته وړاندې کوم، د خپلو دردونو د علاج درمل ترې غواړم، هغه ته زاري کوم، پر دين او غوښتنو ئې او پر ايمان او لوازمو ئې تر تاسو ډېر ښه پوهېږم. زامنو! ولاړ شئ، يوسف (عليه السلام) او ورور ئې ولټوئ او د الله تعالی له رحمته مه مأيوسه کېږئ؛ ځکه چې يوازې کافر د الله تعالی له رحمته نا امېده کېږي.

قرآن د بايبل د وينا په خلاف فرمايي چې د يوسف وروڼه درې ځلې مصر ته د غلې لپاره تللي او په همدې دريېم ځل يوسف عليه السلام ځان ورمعرفي کړی او جريان دا سي معرفي کوي:

p̄è»ÖÎî $Z¥Å r žØ 9$$Z=d&r $Z¡¡ B â{fè9$$k$Š»7 (q8$% ïøã (qèz Š $9=ù

šú üÏ%Ïd ÁF9$$ “ Ìøt ©$bÎ $Zøã ø£ Á ?r Ÿø3 9$$Z9 Å ‡ù p̄8 _ “B

(c) ketabton.com: The Digital Library

[illegible]

کله چې د ده محضر ته ننوتل؛ نو وئې ویل: عالیقدره! موږ او زموږ کورنۍ کړاوونو ځپلې یو، له ناخیزې متاع سره راغلي یو، (زموږ ستونزو ته په پام سره او پرته له دې چې زموږ د متاع مقدار او ارزښت ته نظر وکړې) پوره پیمانه را او (څه) د صدقې په توګه راکړه، بې شکه چې خدای صدقه ورکوونکو ته اجر او بدله ورکوي. وئې ویل: آیا پوهېږئ چې تاسو له یوسف او ورور سره ئې په ناپوهۍ کې څه وکړل؟ هغوی وویل: آیا په رښتیا ته یوسف یې؟ وئې ویل: هو! زه یوسف یم او دا مې ورور دئ، یقیناً چې خدای پر موږ احسان وکړ، څوك چې تقوی غوره کړي او (د مصایبو په وړاندې) صبر وکړي، نو خدای هیڅکله د دغو نېکانو اجر نه ضایع کوي. هغوی وویل: پر خدای قسم چې الله تا ته پر موږ غوره والی درکړی او یقیناً چې موږ خطا کوونکي وو. وئې ویل: نن هیڅ پړه درباندې نه شته، خدای دې

(c) ketabton.com: The Digital Library

بخښنه درته وکړي او هغه تر هر رحم کوونکي زيات رحم کوونکی او مهربانه دئ. زما دا کميس يوسئ او زما د پلار پرمخ ئې وغورځوئ، ليدونکی به شي او خپله ټوله کورنۍ ما ته راولئ.

د يوسف عليه السلام ورونه د پلار په وينا بيا د مصر په لوري خوځېږي، خپله پاتې ناڅيزه شتمنۍ هم له ځانه سره اخلي تر څو نوره غله پرې واخلي، لوږې او فقر ځپلي، په ډېره پريشانه وضعه مصر ته ننوتل او د يوسف عليه السلام په حضور کي حاضر شول او هغه ته ئې وويل: عالي قدره! پر موږ ډېره بده ورځ راغلې، څه مو چي کور کي درلودل ټول خلاص شوي، له لږې شتمنۍ سره درته راغلي يو، هيله من يو چي زموږ ناڅيزې پانګې ته له پامه پرته هماغه پخوانی مقدار غله راکړې، له تا نه د صدقې طمع لرو، يوسف عليه السلام د خپلو ورونو خوار و زار حالت، د صدقې او خيرات غوښتلو په وړاندي خپل سيك له لاسه ورکړ، د هغوی له دردو ډکو خبرو بې تابه کړ اوښکې ئې له سترګو وخوټېدې او له دې پرته ئې بله چاره نه موندله چي ځان ورمعرفي کړي او ورته ووايي: آيا پوهېږئ چي د ناپوهۍ پر مهال مو له يوسف عليه السلام او د هغه له ورور سره څه وکړل؟ ورونو ئې دا تصور نه شو کولی چي دا اوس يوسف عليه السلام ته مخامخ ولاړ دي، په حيرت سره ئې وپوښتل: آيا په رښتيا ته يوسف يې؟!! هغه په ځواب کي وويل: هو! زه يوسف يم او دا مي ورور دئ! خدای پر موږ احسان وکړ او دا د الله تعالی نه بدلېدونکی او ثابت سنت دئ چي څوك د تقوی لار غوره کړي او د ستونزو په وړاندي صابر وي، نو اجر ئې د ده په خوا کي خوندي او محفوظ دئ، حتماً به ئې ترلاسه کوي، الله تعالی ئې هڅې هيڅکله نه عبث کوي او اجر ئې نه ضايع کوي.

قرآن د يوسف عليه السلام قصه، له دې ټول تفصيل سره د دغو څو خبرو د اثبات لپاره کوي چي يوسف عليه السلام خپلو ورونو ته وکړې: الله تعالی د متقيانو او صابرانو اجر نه ضايع کوي، چا چي له دوی سره جفا کړې تېټ سر به ئې

(c) ketabton.com: The Digital Library

په وړاندې ودرېږي، په خپلې خطا او د دوی په حقانیت به اعتراف کوي. دا دئ ګورئ چې د تقدیر ځواکمنو لاسونو د یوسف علیه السلام وروڼه هغه ځای ته نابېره، بې خبره او د خپلو عزایمو او ارادو خلاف رسولي او د هغه حقیقت په اعتراف ئې اړ کړي چې له هغه نه د تېښتې لپاره ئې کومې جفا ګانې نه وې چې له یوسف علیه السلام سره ئې ونه کړې، کومې هڅې نه وې چې وئې نه کړې او کوم تدبیرونه نه وو چې وئې نه سنجول... خو دا دئ نن د تقدیر مضبوطو او ځواکمنو لاسونو د هغه چا په وړاندې ودرولي چې دوی ئې پر ښېګړو له اعتراف نه تېښته کوله او دې ته حاضر نه وو چې ومني الله تعالی یوسف علیه السلام ته پر دوی غوره والی ورکړی، له چا سره چې دوی ناروا رقابت او سیالي کوله، هغه ئې د وژلو وړ ګاڼه، نن د هماغه چا د صدقې طمع لري، د ده احسان ته ئې سترګې نیولې دي، هغه په پرله پسې ډول خپل محسن ګڼي او غوره شخصیت ئې بولي او هر ځل د خپلو خبرو په پیل کې هغه ته عزیز او عالي قدر وایي. دا هماغه یوسف دئ چې دوی ورسره کینه او حسد کاوو، هماغه شخص چې دوی کوهي کې واچاوو او کلونه ، کلونه ئې د هغه کینه په زړه کې وپالله او فقط څو ورځې مخکې او له شلو کلونو وروسته ئې هغه ته (غل) وویل!! عجیبه له عبرتونو ډکه صحنه ده!! د تقدیر لاسونه څومره ځواکمن دي؟ څنګه مغرور، متعصب او کینه ور غاړه غړوونکې په ګونډو کوي؟ څنګه ئې د حقیقت اعتراف ته اړ کوي؟!!

خو راشئ وګورئ چې د قرآن د دې قصې اتل، یوسف علیه السلام د بریا او فتحې په وخت د خپل مغلوب سیال او رقیب سره څنګه چلند کوي او په دې سره موږ ته څه لارښوونه کوي او کوم درسونه راکوي؟!!

د یوسف علیه السلام کریمانه او له عظمته ډك ځواب د ده د شخصیت جلال او عظمت په ډېره ښه توګه ننداري ته ږدي او دا ښیي چې د خپلو وروڼو ټولې جفا ګانې ئې هېرې کړې دي او په لطف، مهربانۍ او زړه سوي سره چلند کوي، فرمایي: ډاډه اوسئ چې نه مو ملامتوم او نه کوم اعتراض درباندې لرم، ما بخښلي یاست، الله تعالی دې هم تاسو ته بخښنه وکړي، په دې باور ولرئ چې الله

(c) ketabton.com: The Digital Library

تعالی ډېر او تر هر چا زيات مهربانه دئ. دا چي قرآن ولې دا قصه په دومره تفصيل سره رااخيستې او په دې کي خپل مخاطب ته څه پيغامونه لري، په دې هغه وخت ښه پوهېدی شو چي د پيغمبر صلی الله عليه وسلم هغه وينا خپلي مخي ته کېږدو چي د مکې له فتحي وروسته ئې خپلو زړو دښمنانو ته وکړه، کله چي له لس زره فاتح فوځ سره په داسي حال کي مکې ته ننوت چي هيچا ئې د مقابلې توان په خپلو متو کي نه ليدو، دښمنان ئې يا وتښتېدل او يا ئې د ځان د ژغورلو لپاره هغو پناه ځايونو ته پناه يووړه چي پيغمبر عليه السلام ټاکلي وو. الهي وعدې ترسره شوې، د يوسف د سورې په ترڅ کي چي کومي وړاندوينې شوې وې او پيغمبر عليه السلام ته دا ډاډ او اطمئنان ورکړی شوی وو چي ستا مخالفين به هم د يوسف عليه السلام د ورو‌نو په څېر ستا په وړاندي ټيټ سر ودرېږي، همداسي وشول، رسول الله صلي الله عليه وسلم د فتحې په دوهمه ورځ، په داسي حال کي چي د قريشو ټول مغرور سرداران د ده په وړاندي د مغلوبو اسيرانو په څېر، په يوه ليکه، له شرم او خجالت نه ځوړند سرونه ولاړ وو، ده د يوه مهربان او درونډ ورور په توگه ورته وويل: له ما نه د کومي معاملې توقع کوئ؟ هغوی په ځواب کي وويل: له خپل کريم ورور نه، چي زمونږ د کريم ورور زوی دئ، د عفوې او بخښني انتظار لرو! له ځنډه پرته ئې وفرمايل: هغه څه در ته وايم چي زما ورور يوسف عليه السلام خپلو ورو‌نو ته ويلي وو:

لاتثريب عليکم اليوم، اذهبوا وانتم الطلقاء

نن هيڅ ملامتيا درباندي نشته، درومئ تاسو آزاد ياست!

د قصو په اړه د بايبل او قرآن تر منځ نه يوازي له دې پلوه ژور توپيرونه شته چي د قرآن وينا، د بيان اسلوب، الفاظ او جوړښت ئې ډېر دقيق، خوندور او اغېزناک دي، هر لفظ ئې په ډېر دقت سره غوره شوی او په خپل مناسب او ښايسته ځای کي کارول شوی او هر يو خاص مطلب افاده کوي، خو د بايبل داسي چي يوه برخه ئې د بلې برخي متناقض، الفاظ او د جملو ترکيب ئې له رکاکتونو ډک، نه ئې عقلمن انسان منلی شي او نه د ادبي سليقې خاوند ترې خوند اخيستی

(c) ketabton.com: The Digital Library

شي، بلکي له دې پلوه به هم د دواړو ترمنځ ژور توپير وګورئ چي د قرآن قصې ځانګړې موخې او اهداف تعقيبوي، هره قصه د يوه ستر مطلب د ښه توضيح لپاره وړاندي کوي، په هري قصې کي لارښووني او درسونه لري، خو د بايبل قصې فقط قصې او شجرې دي، د يوسف عليه السلام قصه ئې يوه ښه بېلګه ده، دا قصه په قرآن کي په دومره ښايسته او خوندورې بڼې کي راغلې چي د قرآن هر مينه وال ئې په ډېرې آسانۍ سره حفظ کولی شي، په عربي هېوادونو کي خو وضعيت داسي دئ چي اکثر امامان په دې خاطر په لمانځه کي د دې سورې له قرائته ډډه کوي چي که احياناً په کي غلط شي نو له ډېرو خواوو به فتحه ورکول کېږي. په همدغې خوندورې او آسانې سورې کي د الله د لارې مجاهدينو ته هومره ژورې او پراخې توصيې او لارښووني شوې چي هر مجاهد ته ئې يادول ضروري برېښي.

دا هم د قرآن يو ستر اعجاز دئ چي د نزول له نېټې تر ننه په مليونهاوو خلکو هغه حفظ کړی، تاسو به په ټولي نړۍ او ټول بشري تاريخ کي هيڅ داسي مذهبي او غير مذهبي، د شعر يا د نثر کوم کتاب ونه مومئ چي د قرآن په اندازه حافظان ولري!! د بايبل له منونکو پوښتنه کوو: دا ولې تاسو په خپل اوږده تاريخ کي د بايبل محدود شمېر حافظان هم نه لرئ؟!! ځواب ئې څرګند دئ؛ انسان هغه کلام ژر حفظ کولی شي چي د زړه دړه ئې ورته پرانيستلې شي، له عقل سره ئې اړخ ولګوي، محتوی ئې لوړه او د الفاظو ترکيب ئې خوندور وي، باور وکړئ چي ما په ټول بايبل کي يوازي د داوود مزامير داسي ومونډل چي څه نا څه د انسان د زړه دروازه ورته خلاصه شي او په هغه کي معنوي او ادبي خوند او ښکلا احساس کړي، له دغو څو پاڼو پرته نور په ټول بايبل کي څوك دا خوند او ښکلا نه شي مونډلی.

يوسف عليه السلام د خپلو ورونو له خبرو پوه شوی وو چي عزتمن پلار ئې د ده په فراق کي ړوند شوی، خو دی په داسي موقعيت کي نه وو چي مصر پرېږدي او د خپل ګران پلار ليدو ته ورشي، د قرآن له وينا معلومېږي چي په دې وخت کي دی د مصر د واکمنۍ پر تخت ناست وو، خو د بايبل وينا دلته هم د نورو مواردو

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ځېر له تناقضاتو ډکه ده، يوې خوا ته د يوسف عليه السلام د ورونو له قوله داسې حکايت کوي: پلار ته ئې وويل: يوسف ژوندى دئ او د ټول مصر حاکم دئ، خو له بلې خوا وروسته ليکي چې يوسف د فرعون حضور ته ورغى او ورته ئې وويل: زما پلار او ورونه له خپلو رمو، ګلو او هر څه سره چې درلودل ئې له کنعانه دلته راغلي او په جوشن کې ځاى په ځاى شوي، خپل هغه پنځه ورونه ئې هم ورمعرفي کړل چې له ځان سره ئې راوستي وو!! د بايبل په وينا کې نه يوازې له دې پلوه تناقض شته چې ورونو ته ئې هغه خبره منسوبوي او بيا دا خبره کوي؛ بلکې له دې پلوه هم چې وايي: پلار او ورونه له رمو، ګلو او هر څه سره راغلي، په داسې حال کې چې له دې د مخه ئې په وار وار ليکلي چې له ډېرې لوږې او فقره ئې د مرګ وېره وه!! څوك چې ګلې او رمې لري ولې به د غلو دانو لپاره خپلې ګانې خرڅوي، قحطي خو تر انسانانو مخکې ځاروي ځپي، مالداران هغه وخت له ستونزو، لوږې او فقر سره مخامخ کېږي چې خپل ځاروي له لاسه ورکړي. د مصر د پاچا لپاره د فرعون نوم راوړل په خپله يوه غلطي ده ځکه د غرب د دائرة المعارف له مخې هم په دې وخت کې د مصر پاچايان د فرعون په نامه نه يادېدل.

يوسف عليه السلام خپلو ورونو ته وويل: زما دا کميس له ځان سره يوسئ او د پلار پر مخ ئې وغوړوئ، چې سترګې ئې روښانه شي، بيا ټوله کورنۍ زما خوا ته راولئ. د ده احساس دا وو چې پلار ئې په دې وجه د خپلو سترګو نور له لاسه ورکړى چې د ګران زوى د مرګ خبر ئې په داسې حال کې اورېدلى چې په وينو سور خيرې کميس ئې مخې ته پروت وو، دا د ده مهربان بوډا پلار ته درنه ناځاپي صدمه وه، د ده پر زړه او دماغ دا سخت ګوزار د دې باعث شوى چې له امله ئې د سترګو نور له لاسه ورکړي، يوسف عليه السلام په خپل پيغمبرانه فراست سره وانګېرله چې د زوى د ژوند زېرى او هغه کميس چې د زوى بوى ترې احساسېږي، دا به هغه لويه صدمه جبران کړي چې له امله ئې د پلار سترګې بې نوره شوې. نو ځکه ئې په اطمئنان سره وويل: يأت بصيراً: سترګې به ئې روغې او روښانه شي.

دلته قرآن د يعقوب عليه السلام په اړه يوې داسې خبرې ته اشاره کوي چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

خاصه توجه غواړي، قرآن كريم يعقوب عليه السلام د يوه دراك او حساس شخصيت په توگه معرفي كوي، داسې چې له مصره كاروان د ده د ورك شوي زوى له كميس سره راخوځېږي، لا له مصره ډېر نه دئ لرې شوى چې دى په كنعان كې د خپل زوى د كميس بوى احساسوي، خو بايبل بيا د ده په هكله داسې وايي: زامنو ئې ورته وويل: يوسف ژوندى او د ټول مصر حاكم دئ!! خو ده تر هغه په دې خبري باور نه كاوو چې گاډى ئې وليدې!! قرآن داسې فرمايي:

b& wöq9 #Šqã xſí %Å¥(’Î) bÎdqç& š^ $% ÿÏLèe$$ M=Áù $Ê9r

ä!` b& $Ê=ù ÇÌÈ Ê/‰) $#š• Î»=Ê ’Å 7Î) «! $? (q8$% ÇÌÈ Èr%Zÿê

8=æ& þÎ) Nà6 ©@% Ns9& A$% #ŽÅ/ ‰?ö$$ ¾Ïgô r 4’ã qç9)#ø ÿÏ±6$$

$Zä $RÎ) $Z/qç‘ê $Z9 öÿóGŒ$$ R/'»ƒ (q8$% ÇÌÈ šc q3=è? Ÿw $B «! $`Ï

Ðšm9#âqãƒ3$ qè ¼çRÎ) þÎn Nä9 ãÿóGŒ& š’ q™ A$% ÇÐÈ ûüÏ«ÜŽ z

ÇÑÈ

كله چې كاروان له (مصره) لرې شو؛ نو پلار ئې وويل: كه مې بې عقله ونه گڼئ زه خو (نن) د يوسف (خوږ) بوى احساسوم! ورته ئې وويل: په خداى قسم چې ته په خپلې پخوانۍ اشتباه كې يې (زاړه خيالونه دې غلطوي)!! نو كله چې زېرى وركوونكى قاصد راورسېد او (د يوسف) كميس ئې د ده پر مخ وغوړاوو ناڅاپه ئې سترگې رڼې شوې، وئې ويل: نه مې وو درته ويلي چې د الله تعالى له لوري د راكړل شوي علم په وجه په هغه څه پوهېږم چې تاسو پرې نه پوهېږئ. دوى وويل: پلاره! زموږ (د گناهونو لپاره له الله تعالى نه)

(c) ketabton.com: The Digital Library

بخښنه وغواړه، يقيناً چې موږ خطا کاران وو. وئې ويل: ژر به له خپل رب نه بخښنه درته وغواړم، بې شکه چې هغه مهربان بخښونکی دئ.

کله چې کاروان له مصر نه د کنعان په لور وخوځېد او له ښار نه لږ څه لرې شو، د يوسف عليه السلام پلار وويل: نن مې د يوسف عليه السلام بوي ترسپږمو کېږي، هيله من يم چې د ډېر سپين ږيرتوب له امله مې په کم عقلتوب متهم نه کړئ، د کورنۍ غړو ته په دې خبري پوهېدل او باور کول گران کار وو، په ډېر تأکيد سره ئې ورته وويل: اشتباه کوې، تېر وختونه دريادېږي، ستا د خيال په فضا کې د تيرو وختونو يادونه، د کوم غولوونکي بوی احساس درکوي، ته ئې د يوسف عليه السلام خوږ بوی گڼې!! لازيات وخت نه وو تېر شوی چې ناڅاپه زېری ورکوونکی را ورسېد او د يوسف عليه السلام کميس ئې د پلار پر مخ وغوړاوو او په همدې سره د زوی له بېلتونه راټوکېدلی د ځگر داغ جوړ او ړندې سترگې روښانه شوې، نو د کورنۍ غړو ته ئې مخ کړ او وئې ويل: ما درته نه وو ويلي چې زه له الهي علم نه په هغه څه پوهېږم چې تاسې پرې نه پوهېږئ، ما دا احساسوله چې يوسف عليه السلام ژوندی دئ او آخر به ئې وگورم، درته ويل مې چې ولاړ شئ او دواړه ولټوئ او له الهي رحمته مه نااميده کېږئ، درته ومې ويل چې د يوسف عليه السلام عطر مې تر سپږمو کېږي، تاسې نه منله، دا دئ ټولې خبري رښتيا وختې او حقيقت ئې درته څرگند او ښکاره شو!!

دا جريان د هغه فراست او پوهې حقيقت په واضحه توگه څرگندوي چې الله تعالی ئې خپلو پيغمبرانو او اولياوو ته ورکوي او ښيي چې هغوی پر غيب علم نه لري، خو د غيب له عالمه داسې ورمې احساسوي چې سرچينه او لوری ئې ورته څرگند نه وي، کله دا ورمې په ويښه احساسوي او کله په خپلو خوبونو کې د غيب له عالمه پيغامونه ترلاسه کوي، خو دا (علم) نه بلکې (احساس) وي، دا احساس د ظاهري پنځگونو حواسو کار نه دئ، مرجع او سرچينه ئې څرگنده نه وي، بنده پرې هيڅ تسلط نه لري، د پټو حقايقو ورمې ئې په خپلو ځپو سره احساس راوپاروي،

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه پوهېږي دا احساس څنګه ورسره راپیدا شوی؟!! د دې احساس واګې د انسان په اختیار کې نه وي، نور هم په دې نه شي قانع کولی چې په دې احساس کې ورسره شریك شي، همانګه لکه چې یعقوب علیه السلام یو وخت نه شو کولی خو متره آخوا په کوهي کې د یوسف علیه السلام له لوېدو خبر شي؛ خو بل وخت په ډېر لرې واټن کې، له مصر نه د کنعان په لور د کاروان له خوځېدو سره سم د خپل زوی د کمیس بوی احساسوي، خو نه په دې باندې پوهېږي چې دا بوی له کومه راځي او نه په دې چې ولې نن دا احساس ورسره راپیدا شوی، منبع ئې کومه او لوری ئې کوم دئ او نه نورو ته په پوره ډاډ او اطمئنان سره کومه خبره کولی شي، کله چې غواړي د خپلې کورنۍ له غړو سره خپل نننی احساس شریك کړي، زړه نا زړه ورته وایي: که مې په کم عقلۍ متهم نه کړئ زه نن د یوسف بوی احساسوم!! ګورئ چې د کورنۍ غړي ورسره توافق نه کوي او په ښکاره ډول او په پوره تأکید سره ورته وایي: اشتباه کوې، تیر وختونه درباد ېږي!!

ښایي ستاسو د هر یوه په ژوند کې کله داسې واقع شوي وي چې زړه مو ناڅاپه د یوې پېښې د رامنځ ته کېدو خبر درکوي او تاسو له کوم خاص دلیل نه پرته د کومې پېښې انتظار کوئ، ناڅاپه وینئ چې ستاسې د زړه احساس رښتیا ثابت شو او ستاسو انتظار پر ځای وخوت، مثلاً دخپلې کورنۍ له غړو سره ناست یئ، یو تن وایي: ګومان کوم چې ورور جان به مې نن یا سبا له سفره راشي، د کورنۍ نور غړي وایي: نه، هغه لا د راتګ نیت نه لري، دی ورته وایي: هو! زه هم همداسې انګېرم، خو نه پوهېږم چې ولې مې زړه راته وایي چې هغه له سفره راځي!! ناڅاپه ویني چې حدس ئې صحیح وخوت، ورور ئې د محاسباتو او انګېرنو خلاف او د احساس سره سم راغی!! ممکن نه دئ چې دا احساس دې محض یو تصادف وي، ښایي د هغو کسانو شمېر لږ نه وي چې دې ته د تصادف په سترګه ګوري، خو د قرآن له دغو ویناوو معلومېږي چې دا تصادف نه دئ، دا چې په څو پر له پسې مواردو کې د یعقوب علیه السلام (احساس) سم او د حقیقت مطابق خېژي، دا ښیي چې په انسان کې د ده له پنځو حواسو نه علاوه د احساس

(c) ketabton.com: The Digital Library

داسي يوه (ملَکه) شته چي د راتلونکو پېښو نه اطلاع ترلاسه کوي، خو په داسي توگه چي نه د دې پيغامونو له لوري او منبع خبر وي، نه کوم سلطه پرې لري او نه د ده په امر او هغه وخت چي دی ئې غواړي ورته راځي.

دا احساس او اړوند ملکه ئې په تقوی سره وده کوي، په پيغمبرانو، پرهېزگارانو او صالح انسانانو کي کمال ته رسېږي، دوی ته داسي فراست ورپه برخه شي چي نه يوازي د ملمع، گرانو، پېچلو او مبهمو خبرو په حقيقت پوهېدل ورته آسانوي بلکي د ملمع او غولونکو څېرو تر شا پټ زړونه او د هغوی موخې پېژندی شي، د يعقوب عليه السلام په قصې کي مورږ ته د دغه حساس لرې ليد څو بېلگې مخي ته راغلې.

زامن ئې ډېر وروسته پوه شول چي دوی هم د يوسف عليه السلام په اړه اشتباه کوله او هم د خپل پلار په اړه، د پلار په وړاندي پر خپلو غلطيو اعتراف کوي او ترې غواړي چي له الله تعالی نه ورته بخښنه وغواړي.

د قرآن له وينا معلومېږي چي يوسف عليه السلام له ښاره بهر، د خپلي کورنۍ د استقبال لپاره منتظر ولاړ وو چي راورسېدل، مور او پلار ئې په خپلي گاډۍ کي، خپلي خوا ته کښېنول او د ښار په لوري وخوځېدل، د قرآن وينا داسي ده:

ª! $ä$© bÎ ŽÇ Ë {qèz Š$$A$%r Ïf=q/& Ïhø)Î #" r#ä # ß'qã4?ã {qèz Š $$=ù

ÏM/'»|f A$%r #%ÉÚß' ¼ç9 {r"z r Ą ë%$ ' ?ã Ïf=q/& ì ù'r Ç⃝È ûüZË#ä

ð) þÎ `¡ ôn& %ô%r $ym 'Îí $g=è_ %ô% @ö% `Ë ' »ƒã â @ƒÍrÜ? # ‹»d

ß»Ü@øtx 9$ø"R b& Ÿ‰è/ . Ë í%79$ `Ë Nã Ï ä! `r Çô Å9$ `Ë ÓÍ_•z&

Ç⃝È ã Åtø$D Ší$qè ¼ç Î ã±„ $J) # ‹Ü9 'Îí bÎ þ† Îq=z Î ûü/r ÓÍ_ø/

(c) ketabton.com: The Digital Library

•Û$ù Ï] ƒŠ%nŖ$è@ƒrÛ? `Ë ÓÍFð=ãr ÅxùB$$ `Ë ÓÍF•?#ä %6% É‘ *

$VÎó¢Ä ÓÍ@q? í•ÅFy$r $‹R%‰9$ ’Î ¾Çír MR& ÇÚ öŖ$r ÏNºq»J¡¡9$

ÇÊÉÈ ûüÅÎ»Á9$Î ÓÍ)ÅØr

نو کله چي د یوسف علیه السلام محضر ته ننوتل، مور او پلار ئې په خپلي خوا کي کښېنول او وئې ویل: که خدای کول په ډاډ او امن سره مصر ته داخل شئ. او خپل مور او پلار ئې تخت ته لوړ کړل او ورته په سجده شول او وئې ویل: مهربانه پلاره! دا هماغه زما د پخواني خوب تعبیر دئ چي پالونکي رب رښتونی کړ او له ما سره ئې هغه وخت هم احسان وکړ چي له زندانه ئې وایستم او تاسو ئې له بېدیا دلته راوستلئ، وروسته له هغه چي شیطان زما او زما د ورونو تر منځ شخړه راولاړه کړه، بې شکه چي زما پالونکی رب د هر څه لپاره چي وغواړي لطیف دئ، (په لطافت او دقت سره ورته رسي هیڅ څه ئې مخي ته نه شي خنډ کېدی) یقیناً چي هغه باحکمته پوه دئ. زما پالونکیه! پاچاهي دي راکړه او تأویل الاحادیث دې رازده کړ، د آسمانونو او ځمکي خالقه! ته مي په دنیا او آخرت کي مولا او کار جوړوونکی یې، ما مسلمان وفات کړه او له صالحانو سره مي یو ځای کړه.

په دې آیتونو کي په لږ دقت سره څو اساسي مطالب تر سترګو کېږي:

الف: یوسف علیه السلام د خپلي کورنۍ د استقبال لپاره له ښاره بهر ورووتلی.

ب: پلار او مور ئې په خپلي خوا کي په داسي وسیلې کي کښېنولي چي د لارې په اوږدو کي ورسره یو ځای وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ج: په ټولي لارې کي هم او په ټول مصر کي هم داسي خاص امنيتي تدابير نيول شوي چي آثار او نښي نښانې ئې له ورايه ښکاري او يوسف عليه السلام هغه ته په اشارې سره خپل مور او پلار ته وايي: د خداى له غوښتنې سره سم په امن او امان سره ښار ته ننوځئ.

د: د دې آيتونو له الفاظو او په خاصه توګه د (العرش) او (الملك) له الفاظو په وضاحت سره معلومېږي چي يوسف عليه السلام اوس د مصر پاچا دئ او د مصر اقتدار په بشپړه توګه د ده په واك کي دئ.

هـ: مخامخ شاهي ماڼۍ ته تللي او هلته يوسف عليه السلام خپل مور او پلار پرشاهي تخت کښېنولي او په خپله له تخت نه لاندي ودرېدلی او د هغوی احترام ئې پر ځاى کړى، خو مور، پلار او ورونو ئې دى د دې درناوي وړ او مستحق ګڼلی او هغه ته ئې د تعظيم مراسم په ځاى کړي. مفسرين د (خروا له سجداً) په تفسير کي لاندي مختلف نظريات لري:

ځيني په دې باور دي چي د يوسف مور، پلار او ورونو ئې د شکرانې سجده وکړه او الله جل جلاله ته په سجده شول، خو د يوسف لپاره او د هغه نعمت په خاطر چي الله جل جلاله د يوسف په وجه پر دوى پېرزو کړ.

ځيني په دې عقيده دي چي له اسلام نه په مخکي شرايعو کي د تعظيم سجده د غير الله لپاره روا ګڼل کېده، خو اسلام د غير الله لپاره هم د عبادت او هم د تعظيم سجده حرام وګرځوله او فقط د خداى جل شانه لپاره ئې ځانګړې کړه؛ ګواکې د يوسف مور، پلار او ورونو يوسف عليه السلام ته د تعظيم سجده کړې نه د عبادت سجده.

د مفسرينو يوه بله ډله په دې عقيده ده چي سجده؛ پر ځمکي باندي د تندي ايښودلو او د چا په پښو کي د لوېدلو په معنی، په هيڅ آسماني شريعت کي غير الله ته جايز نه وه، په مخکنيو شرايعو کي هم د هغې د جواز هيڅ سند نه شو موندلی، هغوى وايي چي نه ښايي په هر ځاى کي سجده پر ځمکي باندي د تندي ايښودلو په معنی تعبير کړو؛ لکه چي په قرآن کي د لمر، سپوږمۍ، ستورو،

(c) ketabton.com: The Digital Library

ونو، غرونواو ... سجده په مکرر ډول راغلې؛ خو د نومړو موجوداتو دا سجده په هغې معنی نه شو اخیستی چې گواکې دوی سر پر ځمکې باندې ایښی، ځکه دا موجودات نه شمزۍ لري، نه ملا او نه هم زنگنونه چې د دغو غړو په وسیله رکوع ته لاړ شي او بیا سجده وکړي او نه وچولی لري چې پر ځمکه ئې کېږدي، د هغوی د سجدې معنی الله ته له کامل انقیاده پرته بل مفهوم نه شي درلودی، همدارنگه یوسف علیه السلام ته د مور، پلار او ورونو سجده د تعظیم او انقیاد اظهار وو نه د عبادت سجده او نه د هغه پښو ته د پرېوتلو سجده، که تېرو بحثونو ته لږ ځیر شو او د یوسف علیه السلام هغه (رؤیا) په پام کې ونیسو چې لمر، سپوږمۍ او یوولس ستوري ئې د ځان په وړاندې د سجدې په حالت کې لیدلي وو او نن د دغې صحنې د مشاهدې پر وخت وایي: گرانه پلاره! دا زما د هغه پخواني خوب تعبیر دئ چې زما پالونکي رب رښتونی کړ، دا ښیي چې د ویښې سجده به د خوب (رؤیا) سجدې ته ورته وه، حتماً به د دواړو ترمنځ څه شباهت وو، نه هغه تندی پر ځمکې ایښودل وو او نه دا.

یوسف علیه السلام د دې حالت په لیدو سره فرمایي: پالونکي خدای مې پر ما احسان وکړ (پر خپلو ښېگړو ئې ونازولم)، زه ئې له زندان نه بهر کړم او دغه مقام ته ئې ورسولم، تاسې ئې له صحرا نه دلته راوستلئ، وروسته له هغه چې شیطان زما او زما د ورونو تر منځ نزاع را منځته کړه، زما رب جل شانه چې د کوم کار اراده وکړي په لطافت او دقت ئې تر سره کوي، هغه باحکمته پوه دئ. په دې څرگندونو کې هم څو ټکي د غور وړ دي:

الف: د خپل پالونکي خدای په نعمتونو، احسان او عنایت اعتراف کوي او د دې پر ځای چې قدرت ته رسېدل او نعمتونه ترلاسه کول د خپلو هڅو، کمال او لیاقت نتیجه وگڼي، برعکس هغه الهي احسان بولي.

ب: د ده خوا ته د ورونو په شمول د ټولي کورنۍ راتگ لوی نعمت انگېري، یعني دا چې هغه نه یوازې ټولې جفاگانې هېرې کړې دي، بلکې دا الهي پېرزوینه او احسان گڼي چې نن ئې ورونه په څنگ کې دي، له همدغه ځای نه کولی شو په

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې پوه شو چې یوسف علیه السلام ولې له خپلو ورونو سره هغه چلند کاوو، په ډېر احتیاط سره خوځېدو، نه ئې غوښتل چې ژر او له وخت نه مخکې ځان دوی ته معرفي کړي؛ ځکه هغه داسې انګېرله چې ښایي له مقدماتي کارونو نه مخکې ځان معرفي کول به د ورونو د حسادت او کینې د راپارېدو سبب شي او د ده خوا ته له راتلو به ډډه وکړي.

ج_ هغه د خپلو ورونو او ځان ترمنځ د منازعې او شخړې عامل شیطاني لمسونې او تحرکات ګڼي او په دې اړه د بحث په دوران کې اول ځان ته ګوته نیسي او وروسته د ورونو نوم اخلي؛ دا په خپله یوه ظریفه نکته او حساس ټکی افاده کوي او ښیي چې له ورونو سره په معامله کې څومره محتاط دئ او څنګه له هر هغه عادي حرکت او معمولي اشارې نه چې د دوی د احساساتو په ژوبلېدو منتج شي، ځان ساتي.

د_ وایي: په دې ټولو پېښو کې الهي حکمت مضمر وو، حکیم خدای غوښتل چې په دې توګه ما له بېدیا نه مصر ته راولي او د مصر واکمنۍ ته راوسپاري. یعني هغه نه یوازې دا چې تېر هېر کړي او د خپلو ورونو جفاګانې ئې په بشپړه توګه له پامه غورځولې او هیڅکله هم د غچ په فکر کې نه دئ؛ بلکې نومورې پېښې او لوړې ژورې، داسې عادي او طبیعي پېښې ګڼي چې مخکې له مخکې مقدر شوې او له الهي مقدراتو سره سم د ده مخې ته راغلې، د الله تعالی په لطف او توفیق ترې تېر شوی او دغه اوسني مقام ته رسېدلی دئ.

عظیم الشأن قرآن د یوسف علیه السلام دا له عبرتونو، پندونو او لارښوونو نه ډکه قصه د ده په جامع دعا پای ته رسوي: د دعا په پیل کې د الله جل جلاله پر دوو نعمتونو چې دی ئې پرې نازولی اعتراف کوي: (زما ربه! پاچاهي دې راکړه او تأویل الاحادیث دې راوښود) او دا همغه (حکم) او (علم) دئ چې الله جل شأنه ئې له انبیاوو او د دوی له صادقو پلویانو سره د ورکړې ژمنه او وعده کړې ده، بیا الله جل جلاله په دنیا او آخرت کې خپل مولا او کار جوړوونکی بولي او وروسته له الله جل شأنه څخه غواړي چې د ژوند تر پایه پورې همدغسې مطیع او منقاد پاتې شي

(c) ketabton.com: The Digital Library

او مرگ هغه وخت او په هغه حالت کې ورته راشي چې په بشپړه توگه خپل رب ته تسلیم، فرمان وړونکی او منقاد وي او په پای کې ئې د الله د صالحو بنده گانو په کتار کې د ودرېدو او د هغوی مقام او منزلت ته د رسېدو افتخار په برخه شي.

په دې سره قرآن موږ ته د صالح مشرانو ځانگړتیاوې رابښيي او د دوی او د فاسدو واکمنانو تر منځ ژور توپیرونه راپه گوته کوي، دا د دوی لومړۍ ځانگړتیا گڼي چې اقتدار ته رسېدا ئې له خپل رب نه بغاوت ته نه شي هڅولی، اقتدار غرور او مستي نه په کې راولاړوي او د دې سبب نه گرځي چې د خپل رب له اوامرو سرغړاوی وکړي، ځان له قانون نه اوچت وگڼي، ضوابطو او مقرراتو ته التزام ونه لري او په خپله د قانون او شریعت ځای ونیسي؛ بلکې دوی داسې دي چې د قدرت په لوړو پوړو کې له نورو او تر مخکني وخت نه لازیات شریعت او قانون ته التزام لري او ورته غاړه ږدي، دوهمه ځانگړتیا ئې هغه تل پاتې تمنا وي چې دوی د صالح کسانو په قطار کې وي او صالح کسان د دوی په خوا کې. هر مشر له خپلو ملگرو او د ملگرو د څرنگوالي په اړه د ده له هیلو او تمنیاتو نه پېژندی شئ، د کوم مشر چې ملگري او مشاورین نېك او صالح وي او غواړي چې صالح ملگري او نېك مشاورین ئې په څنگ کې وي، هغه صالح مشر دئ، نېك کسان به په چارو گماري، له دې نه به ځان ساتي چې ظالم چارواکي پر خلکو مسلط کړي، نه پرېږدي چې هغه خاینې او مکارې څېرې ئې په (بطانه) کې شامل شي او د ده شا و خوا ونیسي، چې دربارونو او واکمنانو ته د تقرب او نژدې کېدو په لارو چارو پوه دي او په غوړه مالۍ، چاپلوسۍ او چالاکۍ سره ځان دربار ته رسوي، لوړو مقاماتو ته د رسېدو په سوړو بلد دي او په دې لار کې له هیڅ ذلت او رذالت نه ډډه نه کوي. د بد مشر خوا کې به بده (بطانه) او ناصالح ملگري او مشاورین وگورئ، هغه چې له ناروااوو لارو مخکې تللي، تر دربار پورې رسېدلي، د مشرانو شا وخوا ئې نیولې، د دربار قرب او نږدې والي شهرت او قدرت ورپه برخه کړی او په همدې سره ئې د ناروا گټو ترلاسه کولو لارې ځان ته پرانیستې دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

قرآن چي په کومي موخې دا قصه رااخيستې او د کومو مهمو مطالبو د اثبات او بنه توضيح او د يوه تاريخي مثال په ترڅ کي ئې د بيانولو لپاره زموږ مخې ته ايښې، د قصې په پای کي ئې داسي بيانوي:

[illegible]

(c) ketabton.com: The Digital Library

`Å6 »9r 2" ŽIÿã $Zr‰n b‰. $B É»6ØŸ$ 'írR ×ŏtã bîÃÁ%

Õöj)} ØŸq'r "%èr äÓ« èà2 ŸO‹Ãÿ?r ïf‰ƒ ût/ "Ÿ‰$,ƒŸ‰Á?

ÇÈ bqã8sã

دا د غیب خبري دي چي په وحي سره ئې تا ته درښیو او ته هغه مهال د دوی په څنگ کي نه وې چي د کار (په اړه ئې خپلي رأیې) راغونډې کړې او په داسي حال کي (سره سلا) شول چي پټ تدبیر او توطئه ئې جوړوله. ډېری خلك داسي دي چي که ته هر څومره (د دوی پر هدایت باندي) حریص وې ایمان نه راوړي. او ته (د دعوت په عوض کې) کومه بدله نه ترې غواړې، دا خو عالمیانو ته له پنده پرته بل څه نه دئ. او په آسمانونو او ځمکي کي څومره داسي نښې، نښانې شته چي دوی پرې تېرېږي (ویني ئې او احساسوي ئې) خو دوی (له اعتناء او تامل نه پرته) مخ ترې اړوي. او ډېری ئې پر الله ایمان نه راوړي؛ مگر دا چي شرك کوونکي وي. آیا له دې ځان خوندي گڼي چي د کوم الهي عذاب سیوری پرې وغوړېږي او یا قیامت په داسي حال کي ناڅاپه پرې راشي چي بې خبره وي. ورته ووایه: همدا مي لاره ده، د الله لور ته په بصیرت سره بلنه ورکوم، زه هم او هغه هم چي زما متابعت کوي او زه له مشرکانو څخه نه یم. او له تا نه مخکي مو چي له کلیوالو نه څوك لېږلي او وحي مو ورته کړې له سړو پرته بل څوك (فرښتې) نه ول؛ آیا د ځمکي پر مخ نه دي گرځېدلي او نه ئې دي لیدلي چي تر دوی د مخکنیو پایله څنگه وه؟ او د استوگني اخروي ځای خو د هغو لپاره ډېر غوره دئ چي تقوی ئې کوله، آیا تعقل نه کوئ؟ تر هغه چي پیغمبران ناامېده شوي او انگېرله ئې ده چي درواغجن انتظار تېر ایستي دي، ناڅاپه

(c) ketabton.com: The Digital Library

زموږ نصرت او مرسته وررسېدلې او هغه څوك ژغورل شوي چې موږ غوښتل او زموږ عذاب له مجرمينو نه شي ايساريدی. يقيناً چې د دوی په قصو کې د عقل خاوندانو ته ځانگړی پند او عبرت (پروت)دی، دا هسې له ځانه جوړه شوې وينا نه ده، بلکې تر ځان د مخکنيو تصديق او تأييد دئ او د هر څه تفصيل او د ايمان راوړونکو لپاره لارښود او رحمت.

د يوسف عليه السلام د قصې له راوړلو نه د قرآن موخه دا وه چې د پورتنيو مهمو مطالبو تاريخي بېلگې زموږ مخې ته کېږدي، د دغو مطالبو شرح او تفصيل دا دئ: د دغو آيتونو د نازلېدو پر مهال او هغه وخت چې رسول الله صلي الله عليه وسلم د يوسف عليه السلام د قصې مختلفې او حساسې برخې او لوړې ژورې خلکو ته بيانولې؛ نو د دې قصې د اتلانو له پيداښت او وفاته نږدې ۲۵۰۰ کلونه تېر شوي وو، دا قصه له ټولو دغو تفصيلاتو سره او هغسې چې پيغمبر عليه السلام خلکو ته بيانوله نه په کوم کتاب کې موندل کېده او نه په خلکو کې له يوه نه بل ته ويل کېده، پيغمبر عليه السلام په ليك لوست بلد نه وو چې له کوم کتابه ئې اقتباس کړې وی، مخکنيو مسخه شوو مذهبي کتابونو په ډېرې غلطې بڼې کې وړاندې کړې وه، پوښتنه دا ده چې پيغمبر عليه السلام څرنگه دا له عبرتونو ډکه تاريخي قصه په دومره دقت او تفصيل سره او په داسې اغېزناکې بڼې کې وړاندې کړه؟ څنگه وتوانېدو چې د دې قصې په ترڅ کې له يوې خوا د مکې د هغه مهال وضعيت انځور کړي، له بلې خوا هغه څه په اغېزناکه توگه بيان کړي چې د ده او مخالفينو تر منځ تېرېدل او له بلې خوا د دعوت مخالفين د دې عبرتناکې قصې په هېندارې کې خپله څېره او راتلونکې وگورې او خپلې پايلې او محتوم برخليك درك کړي، متوجه شي او عبرت واخلي؟ او څنگه د دې قصې ټولې برخې يوه په بلې پسې رښتيانۍ شوې؟ د قريشو مشرانو هم د يوسف عليه السلام د وروڼو په څېر له رسول الله صلي الله عليه وسلم سره د رخې او کينې لاره ونيوله، د هغه پر ضد ئې د عناد او دښمنۍ لپاره ملاوې وتړلې، په خپلو

(c) ketabton.com: The Digital Library

منځونو کي ئې وويل: يا هغه ووژنئ يا ئې زندان ته کښې کړئ او يا ئې له مکې نه تبعيد کړئ، هغه او ياران ئې له مکې مکرمې نه هجرت ته اړ کړل؛ خو لا زيات کلونه نه وو تېر شوي چي ټول د يوسف عليه السلام د ورونو په شان، د رسول الله صلي الله عليه وسلم مخي ته ټيټ سر او شرمېدلي ودرېدل او عذر ئې ترې وغوښت او ده هم دوی ته د يوسف عليه السلام وينا تکرار کړه: (لاتثريب عليکم اليوم)؟!!

پيغمبر عليه السلام په دې ټولو خبرو باندي څنګه او له کوم ځای نه پوه شو؟ قرآن فرمايي: دا غيبي اخبار دي چي الله تعالی ئې د وحي په وسيله درښيي، دا قصه ښيي چي ته په رښتيا د الله رسول يې او الهي وحي ستا لارښوونه کوي، ځکه چي له وحي نه پرته څوك په غيبو باندي نه شي پوهېدی.

تا د دې قصې په ترڅ کي ستر ستر انکار نه منونکي حقايق د خلکو مخي ته ايښي، خو ډېری خلك داسي وي چي يوازي د حقايقو په ليدو او اورېدو سره ايمان نه راوړي، برهان او استدلال ئې نه شي قانع کولی، د زړه سواندو بلونکو او داعيانو هغه سخت حرص او تلوسه چي د دوی د هدايت په اړه ئې لري، دا هم د دوی د هدايت لپاره کفايت نه کوي او داسي نتيجه نه ورکوي چي د حقايقو په محض ليدلو سره ايمان راوړي او خپل زاړه او غلط افکار او عقايد شا ته وغورځوي، ډېری خلك له حاکمې وضعې سره جوړ جاړی کوي، د خپلي ټولني له روان بهير سره خوځي، دې ته ترجيح ورکوي چي له نورو سره اوږه په اوږه پر مخ ولاړ شي که څه هم هغوی په غلطو لارو روان وي، د خپلي زمانې له غوښتنو سره ځان عادي کړي، دا نه خوښوي چي په دوی، د دوی د ټولني په حالت او په حاکمې وضعې کي بدلون راشي، دعوتګران بايد د دې وضعې په ليدو نااميده نه شي، هغه لږ شمېر خلك چي له حاکمې وضعې سره د ټکر جرأت، همت او شهامت لري او غواړي له روانې بدې وضعې سره مقابله وکړي، د خپلي ټولني د ځواکمنو جاذبو له اغېز نه د وتلو ځواك په ځان کيويني او د حاکم نظام په جوړښت کي او د حاکم او محکوم په وضعې کي د بدلون راوستلو ضرورت احساسوي، همدغه خلك د

(c) ketabton.com: The Digital Library

اسلامي نهضتونو د مشرانو او د مصلحو دعوتګرانو لپاره کافي دي، همدوی دي چې په وضعې کې بدلون راولي، د ټولني د خوځښت مسير بدلوي او بيا هغه مخالف اکثريت هم په دوی پسې روانېږي او د دوی لار تعقيبوي.

ستا د حقانيت د اثبات لپاره دا هم کافي ده چې ته د دعوت په عوض کې له خلکو نه د بدلې او عوض غوښتنه نه لرې او دا د پيغمبرانو عليهم السلام او د صالحو او رښتونو بلونکو يوه ستره نښه ده، په همدې سره يو صالح او حقيقي دعوتګر له يوه ټګمار بلونکي نه بېلولی شو، قرآن کريم له ټولو پيغمبرانو نه دا قول رانقلوي چې خپلو قومونو ته ئې ويلي: له تاسو نه څه طمع نه لرو، اجر او بدله درنه نه غواړو، موږ د عالميانو له پالونکي رب نه د اجر طمع لرو، د پيغمبرانو عليهم السلام د مواصفاتو او ځانګړتياوو د بيانولو په ترڅ کې په دې صفت ترکيز او په مکرره توګه د هغه يادونه ښيي چې دا صفت او ځانګړتيا خاص اهميت لري؛ او موږ دې ته متوجه کوي چې د مشر او لارښود په انتخاب کې بايد دې ته په جدي توګه پاملرنه وکړو او يوازي هغه څوك د مشر او د ټولني د لارښود په توګه غوره کړو چې نه له خلکو نه مادي طمع لري او نه معنوي، نه دا هيله ترې لري چې وئې ستايي او مداحي ئې وکړي او نه د ځان او د خپلو خپلوانو لپاره د مادي امتيازاتو په فکر کې وي، هغه څوك چې د خلکو لارښوونه خپل ديني مسئوليت او شرعي تکليف ګڼي، اجر ئې له الله تعالی نه غواړي، د حق په لار کې تر نورو زياته قرباني ورکوي، نه دا چې نور خلك قربانۍ ته دعوتوي خو په خپله د نورو د خولو او وينو په بيه له جوړ شوي رنګين دسترخانه تغذيه کېږي، نه هغه چې غواړي خلك د دوی د چړچو او عياشيو په پښو کې ذبح شي، د دې لپاره قرباني ورکړي چې دوی جاه او جلال ته ورسېږي، نه هغه چې غواړي په جامو او خوړو کې تر نورو امتيازات ولري او د اوسېدو ځای ئې تر نورو غوره او مرفه وي.

په آسمانونو او ځمکې کې ډېرې داسې خورې نښې نښانې تر سترګو کېږي چې د زمانې په اوږدو کې په وار وار ځان ښيي، راښکاره کېږي او اوړي را اوړي چې انسان د الله تعالی په لوري بلي، حق ته بلنه ورکوي، د کفر له بدو پايلو نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

وېرول کوي او عبرتناکې پاڼې ئې انسان ته انځوروي؛ خو ډېری خلك د دغو نښو نښانو تر څنګ په بې پروايۍ او بې باکۍ سره تېرېږي، نه فکر په کې کوي او نه عبرت ترې اخلي.

که چېرې انسان د خپل چاپيريال ښکارندو مظاهرو ته لږ ځير شي او د خپلو کړنو په تاريخي بېلګو لږ غور او فکر وکړي، په زرګونو بلونکي او داعيان به په کې مومي چې دی د الله تعالی لوري او لارې ته دعوتوي او د سمې لارې په تشخيص او ټاکنې کې ئې مرستې ته ورځي. خو ډېر لږ کسان دا کفايت او اهليت ترلاسه کوي، د دغو محدودو وګړو له جملې نه چې ايمان راوړي، ډېری ئې مشرك شي او خپل ايمان د شرك په ګندګيو لړي، ځيني ئې داسي وي چې د الله تعالی په څنګ کې له غير الله نه هم طمعه لري، مرسته ترې غواړي او د هغوی کورګي ته پناه وړي، ځيني ئې له غير الله نه داسي وېرېږي لکه له الله تعالی نه، ځيني ئې له غير الله سره داسي مينه کوي چې داسي مينه او محبت يوازي له الله تعالی سره ښايي، يوه ډله ئې د غير الله په وړاندي داسي منقاد او فرمان وړونکي وي چې داسي انقياد له الله تعالی پرته بل چا ته جواز نه لري... د مشرکو وګړو په پرتله د هغو سوچه او مخلصو مسلمانانو شمېر چې ايمان ئې په شرك نه دئ لړل شوی، دومره دئ لکه د دنګو غرونو په ډېرو بې ارزښتو ډبرو کې د قيمتي کاڼو شمېر!!

دغه کافر او مشرك عناصر چې د پيغمبرانو عليهم السلام له دعوت سره مخالفت ته ملا تړي او له حق دين سره جنګېږي، څه شي له الهي عذابه ډاډه کړي؟ ولې د قيامت له ناڅاپي راتګ نه د امنيت احساس کوي؟ آيا دې خبرې بې باکه کړي او د ګناه کولو جسارت ئې ورکړی چې له الهي عذابه وېره نه لري او ځان خوندي ګڼي او د قيامت په ناڅاپي راتلو باور نه لري؟! دا څومره بې بنياده ډاډ دئ او دا څومره جاهلانه بې باکي!!

دوی ته ووايه: موږ له تاسو نه خپله لار بېله کړې، زه او زما پلويان په بصيرت او پوهي سره د الله لوري ته بلنه ورکوو، الله تعالی له هر عيب او نقص نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پاك گڼو او له شرك نه ځان ساتو، موږ په كايناتو كې د ژور غور او د تاريخ د دقيقې څېړنې او مطالعې په نتيجه كې خپله لار ټاكلې ده، د الله تعالى د قدرت له نښو نښانو نه د ړندو په څېر سطحي نه تېرېږو، د دغو نښو نښانو پيغامونه په غور او تعمق سره اورو او د هغوى په رڼا كې خپله لار ټاكو.

دا دعوت او بلنه نوې نه ده، له دې نه مخكې هم ډېر ستر ستر شخصيتونه تېر شوي چې په وحي سره به ئې لارښوونه كېده، آيا ستا مخالفين او هغه ځواكونه چې ستا دعوت درواغ گڼي او ستا پر ضد د جنگ جبهه پرانېزي، له تاريخي حوادثو او د خپلو پخوانيو كافرو او مشركو ملگرو له بدو پايلو عبرت نه اخلي؟!! آيا په دې نه پوهېږي چې وروستى برى به خامخا د حقپالو په برخه كېږي، په دنيا كې هم او په آخرت كې هم او اخروي اجر خو به ئې د دنيا په پرتله ډېر ډېر غوره وي؟!!

دا يوازي ته نه يې چې له ستونزو، كړاوونو او مخالفتونو سره مخامخ يې، په ډېرو پيغمبرانو باندي داسي سخت او له زغملو اوچت كړاوونه راغلي او د مخالفينو له داسي شديد مخالفت سره مخامخ شوي چې د اولواالعزمه پيغمبرانو عليهم السلام د يأس او نااميدۍ اسباب ئې برابر كړي، هغوي له داسي وضعې سره مخامخ شوي چې گمان ئې كړى د دعوت د بريا په اړه د دوى باور له گمان او غولوونكو هيلو پرته بل څه نه وو، ځان ئې په كلكې محاصرې كې موندلى، ټولې لارې ئې پر خپلې مخې بندې ليدلې او د برې امكان او احتمال ورته په نشت برابر او محال معلوم شوى. په همدغسي يوې ستونزمنې او له كړاوونو نه ډكې مرحلې كې الهي مرسته وررسېدلې، يأس او نااميدي ئې ختمه شوې او مخكنۍ هيلې ئې رښتونې ختلې، د نجات بېړۍ ئې له طوفانونو تېره شوې او د نجات او بريا ساحل ته رسېدلې او په همدغې مرحلې كې د دوى پر دښمنانو او مخالفينو باندي الهي عذاب نازل شوى او په كلكه مؤاخذه شوي. تر څو چې پيغمبران نه دي مأيوس شوي، د دعوت كار ئې پر مخ بوولى؛ او د خپل قوم له هدايته ئې طمع نه ده شكېدلې، الله تعالى د دوى پر مخالفينو د عذاب لېږل ځنډولى، خو كله چې قوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوی ته د رد ځواب ورکړي، دوی ئې رټلي، شړلي او د دوی په خلاف ئې د جنګ جبهه پرانیستې، الهي عذاب پرې نازل شوی، مهلت ئې پای ته رسېدلی او ټغر ئې ټول شوی.

قرآن چې کومې تاریخي قصې زموږ مخې ته ایښې دي، د تاریخ په لوړو ژورو کې د حق او باطل ترمنځ د تصادم او نښتو کومې پېښې ئې بیان کړې دي، په دې کې د عقل خاوندانو ته عبرتناك درسونه دي، دا د نورو کتابونو د هغو قصو په څېر مه ګڼئ چې قصه خوښو له ځانه جوړې کړې، قرآن د تاریخ د ټولو دردمنو، زړه سواندو او صالحو بلونکو او دعوتګرانو او د دوی د رښتوني الهي دعوت تصدیق کوي، هر څه ئې په ډېر دقت او تفصیل سره بیان کړي، ځوك چې د حق په لټه کې وي او پر حقایقو د ایمان راوړلو اراده لري، دا کتاب به ئې لارښود وي او د ده لپاره د الله تعالی د رحمت او پېرزوینې ډالۍ.

بایبل د دې قصې په پای کې لیکي: (یوسف د کورنۍ غړو ته وویل: زه فرعون ته وایم چې تاسو شپني کوله، دا دنده له نیکونو په میراث درته پاتې ده... اوس له خپلو رمو سره مصر ته راغلي یئ... تاسو به هم فرعون ته همدا خبره وکړئ... که دا ځواب ورکړئ نو هغه به اجازه درکړي چې په جوشن کې پاتې شئ... د نورو سیمو خلك له شپنو کرکه لري... فرعون دوی ته په جوشن کې د پاتې کېدو اجازه ورکړه...یوسف خپل پلار هم فرعون ته راوست او هغه فرعون ته برکت ورکړ!! ... قحطي ورځ په ورځ زیاتېده... یوسف د مصر او کنعان د خلکو ټولې پیسې د غلې په بدل کې ترلاسه او د فوعون په خزانه کې ئې جمع کړې... کله چې د خلکو پیسې ختمې شوې، یوسف ورته وویل: څاروي مو راکړئ چې په بدل کې ئې غله درکړم...دوی مجبور وو د یوه کال غلې په بدل کې د ولس ټول څاروي د فرعون په واك کې شول... خلك بیا راغلل، غله ئې وغوښته او وئې ویل چې اوس خو نه پیسې لرو او نه څاروي، له ځان او ځمکو پرته بل څه نه دي راته پاتې... یوسف د دوی ټولې ځمکې د فرعون لپاره ترې واخیستې... او په دې توګه ټول مصریان د فرعون غلامان شول...یوسف یوازې د کاهنانو ځمکې ترې وانخیستې،

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا ځکه چې هغوی ته ئې وړیا خواړه ورکول نو د خپلو ځمکو پلورلو ته اړ نه ول...نو یوسف خلکو ته وویل: ما تاسې او ستاسو ځمکې د فرعون لپاره پېرلې اوس به تاسو ته تخم درکوم چې وئې کرئ او د لو په مهال به پنځمه برخه فرعون ته ورکوئ او پاتې به ئې ستاسو او ستاسو د څارویو خوراك او د راتلونکي کال د تخم لپاره وي... دوی ورته وویل: تا راسره ښېگڼه کړې ده، موږ راضي یو چې له دې وروسته د فرعون غلامان وو!!)

گورئ چې بایبل یوسف علیه السلام د یوه داسې انسان په څېره کې انځور کړی چې د فرعون خادم دئ، د ولس له مجبوریتونو نه ئې د فرعون په گټه استفاده وکړه، د ولس هر څه ئې ترې واخیستل او د فرعون په واك کې ئې ورکړل او ټول مصریان ئې د ده غلامان کړل!! آیا تر دې د ستر ظلم او تېري تصور کېدی شي؟ آیا داسې انسان تر فوعون هم لوی ظالم نه دئ؟ آیا دا ممکنه ده چې عادل او مهربان خدای داسې څوك په پیغمبرۍ غوره کړي؟!! له دې دروغجنې وینا نه د بایبل د لیکونکې موخه دا ده چې خپلو پلویانو ته ووایي: مهمه دا ده چې اسرائیلیان وژغورلی شي، که په هره بیه وي، حتی د فرعون د ملگرتیا په بیه او حتی د فرعون پښو ته د یوه لوی ولس د غورځولو او د دوی په غاړه کې د غلامۍ د کړۍ اچولو په بیه!! ځکه چې ستاسو جد یوسف علیه السلام همداسې کړي وو!! ښایي یهودي مارکس او هیگل د ځمکو د دولتي کولو نظریه د بایبل له دغې برخې اخیستې وي!! خو تاسو د بایبل دا نظر له اسلام سره مقایسه کړئ چې وایي، ځمکه د هغه چا ده چې کري ئې!! واکمن د خلکو له شتمنیو نه یوازې عشر او زکات ترلاسه کولی شي، خو دا د واکمن حق نه بلکې د (فقیر او مسکین) حق دئ چې حکومت ئې له شتمنو اخلې او په نېستمنو ئې وېشي. قرآن دا د یوه ظالم او فرعوني نظام ځانگړتیا گڼي چې واکمن ئې ځان ته ټولواك وایي او د ملك او ولس ټولې شتمنۍ د ځان بولي، قرآن پیغمبران علیهم السلام او د دوی تگلاره د موسی علیه السلام په څېره کې داسې انځوروي چې هم د ظالم فرعون، هم د تگمار هامان او هم د شتمن قارون مقابله کوي، یو ئې د ظالمانه اقتدار بېلگه، بل

(c) ketabton.com: The Digital Library

ئې د تېگمارو مذهبي مشرانو بېلگه او دربېيم ئې د حريصو شتمنو او بډايانو بېلگه. قرآن وايي چې د تاريخ په اوږدو کي تل دغو دريو طبقو د پيغمبرانو عليهم السلام مقابله کړې، خو بايبل يوسف عليه السلام د فرعون او کاهنانو ملگری معرفي کوي، د فرعون په گټه د عام ولس شتمنۍ مصادره کوي او کاهنانو ته امتيازات ورکوي، په اسلام کي نه خاصه مذهبي طبقه شته او نه د دوی لپاره ځانگړي امتيازات، اسلام فرعوني نظام په دې خاطر محکوموي چې خلك ئې په ډلو وېشلي وو، طبقاتي نظام ئې رامنځته کړی وو، چارواکو ځان ټولواك گاڼو او د ولس په شتمنيو کي ئې د هر راز تصرف حق ځان ته ورکاوو.

بايبل دا قصه او د (پيدا ښت) کتاب په دې بېهوده خبرو پای ته رسوي:

(يعقوب له مرگه مخکي يوسف ته وويل: لوړه وکړه چې ما به په کنعان کي ښخوې... د ده دوو زامنو ته ئې برکت ورکړ... د کشر پر سر ئې ښی لاس او د مشر پر سر ئې کيڼ لاس ايښی وو... يوسف وويل: پلاره تا اشتباه کړې... ښی لاس د مشر پر سره کېږده... هغه ورته وويل: زه پوهېږم چې څه کوم... کشر به تر ده مخور او ستر وي او د ډېرو ولسونو پلار به وي... يوسف ته ئې وويل: زه خپله ټوله ځمکه هم تا ته سپارم... زامنو ته ئې وويل: زما خوا ته راغونډ شئ چې درته ووايم پر تاسو به څه حالت راشي!!... رؤبي ته ئې وويل: ته د سيند د څپو په څېر څپانده يې... خو په دې خاطر چې زما پر يوې مېرمني دي جنسي تېری کړی له دې وروسته به په خپلو ورونو برلاسی نه يې... شمعون او لاوي ته ئې وويل: تاسو بې رحمه او بې انصافه يئ... يهودا د زمري د هغې بچي په څېر دئ چې له ښکاره وروسته وېده شوی وي، څوك دا جرأت کولی شي چې هغه راويښ کړي... د سلطنت او پاچايۍ عصا به تل د ده په لاس کي وي... بولون به د دريا ساحل کي مېشت شي...يساکار د بار وړونکي حيوان په څېر دئ...دان د هغه مار په څېر دئ چې په لاري کي د آسونو پښې چيچي... په جاد باندي به بريدونه وشي... اشي به ښېرازه ځمکي لري...نفتالي هغه غرڅه دئ چې ښکلي بچيان زېږوي...يوسف هغه مېوه لرونکې ونه ده چې د ويالې پر غاړه ئې څانگو سيوری غوړولی وي... بنيامين د څيرونکي

(c) ketabton.com: The Digital Library

لېوه په څېر دئ چې په سباوون کې خپل دښمنان داړي او ماښام هغه څه وښي چې ترلاسه کړي ئې دي!!! بيا د يعقوب عليه السلام او يوسف عليه السلام د مړينې خبره کوي او په همدې سره دا قصه او دا کتاب پای ته رسوي.

د بايبل له منونکو پوښتنه کوو: که دا د برکت ورکولو خبره رښتيا وی او يعقوب عليه السلام د دې واك او اختيار درلودی چې چا ته برکت ورکړي او بختور ئې کړي، نو آيا ده به د خپلې کورنۍ له کوم غړي سپمولی وو؟ آيا دا مجال به پاتې وو چې ځيني ترې محروم شي؟ ولې به ئې د ځينو په هکله هغه خبري کولې چې بايبل ئې ادعا کوي؟ هيڅ پلار نه غواړي چې ځيني زامن ئې ښه او ځيني بد وي، پلار د خپل هيڅ زوی بدبختي او له سعادت نه محروميت نه خوښوي!! د بايبل دا خبره بې بنسټه او واهي ده چې د ښه پلار ټول اولاد به ښه وي او د بد پلار نسل به ټول بد وي، که داسې وی نو د يعقوب عليه السلام په ټول اولاد کې به يو هم داسې نه پيدا کېدو چې د بايبل په وينا ئې ورته ښېرا کړې او بد ئې ګڼلی!! د انسان ښه والی او بد والی د ده په تربيې او روزنې پوري تړلی، هيڅوك له خپلې مور شرير او بد دنيا ته نه راځي او هيڅوك په دې وجه له نورو غوره نه شي کېدی چې په ځانګړې کورنۍ کې پيدا شوی، د آذر په کور کې ابراهيم پيدا کېږي او د نوح په کور کې داسې زوی او مېړمن چې د ده په ځای د کافرانو ملګرتيا کوي.

د بايبل له ليکونکې پوښتنه کوو: آيا ممکنه ده چې د يعقوب عليه السلام په څېر ستر شخصيت دې د خپلو زامنو په وړاندې يوه زوی ته ګوته ونيسي او ودې وايي: ده زما په مېرمنې تېری کړی؟!! آيا کوم شريف انسان به داسې بد زوی له ځان سره وساتي؟ آيا کوم غيرتي ورور به داسې بدکار ورور په خپلې خوا کې ومني او له هغه سره به ګډ ژوند ته تيار شي؟!! تاسو به په بايبل کې دا وګورئ چې د ټولو پيغمبرانو عليهم السلام په ضد ئې ډېري کرکجنې خبري کړې دي او هر يو ئې په يوې او بلې ګناه متهم کړی، دا ښيي چې بايبل د کوم مسيحي لخوا نه بلکې د مسيحيت د ستر دښمن له لوري ليکل شوی، زه په ډېر ډاډ او يقين سره ويلی شم چې بايبل د روميانو په لارښوونه او لګښت او د پولس په څېر د داسې خلکو په

(c) ketabton.com: The Digital Library

لاس لیکل شوی چي د رومیانو له لوري د همدې کار لپاره گمارل شوي او وظیفه ورکړی شوې چي د مسیحیانو ټول پیغمبران او لوړ لوړ شخصیتونه په سترو سترو گناهونو متهم کړي، ما په ټول بایبل کي له آدم علیه السلام نه تر ابراهیم علیه السلام او عیسی علیه السلام پوري داسي کوم پیغمبر ونه موندو چي بایبل دي روغ پرېښی وي او هغه دې په کومي ستري گناه او غلطۍ نه وي متهم کړی!! څنگه ممکنه ده چي یو خدای پال انسان به د الله تعالی د پاك لمنو او معصومو رسولانو په هکله داسي جسارت کوي او دوی به په داسي لویو لویو گناهونو تورنوي؟!!

قرآن د بایبل د دې بېهوده ویناوو او یعقوب علیه السلام ته د داسي پوچو او سپکو خبرو او بې بنسټه وړاندوینو د منسوبولو په خلاف فرمایي چي یعقوب علیه السلام له مرگه مخکي خپل زامن راغونډ کړل او ورته ئې وویل: له ما نه وروسته به د چا عبادت کوئ؟ هغوی په ځواب کي وویل: د هغه یوازني رب عبادت به کوو چي ستا او ستا د پلرونو ابراهیم، اسمعیل او اسحاق رب دئ او موږ ورته منقاد یو. او بیا د مخکنیو شخصیتونو په اړه د بحث په هکله یوه ډېره جامع لارښوونه کوي او د هغو خلکو غلطي انگېرنې تصحیح کوي چي نېکو شخصیتونو ته د ځان منسوبولو له لارې د امتیازاتو ترلاسه کول او ځان تر نورو غوره ثابتول غواړي، دغه غلطه انگېرنه ده چي قومي او نژادي تعصبات زېږوي او د سترو سترو فتنو او لویو لویو جگړو باعث گرځي، قرآن فرمایي:

$Hã bqèóê Ÿr Ö§þ¡ . $B Nä9r ÓM6 ¡ . $B $l; ÓM=z 6% þÉ 7ü

البقرة: ۲۸۲ ÇÊÌÈ šc qèJè/ {qè.

دا یوه ډله وه چي تېره شوه، دوی ته خپلي لاس ته راوړنې دي او تاسو ته خپلي (دوی به د خپلو کړو وړو بدله ترلاسه کوي او تاسو د خپلو کړو وړو)، له تاسو نه دا پوښتنه نه کېږي چي هغوی څه کول؟!!

(c) ketabton.com: The Digital Library

یعني هر څوك به د خپلو عملونو په اړه پوښتل کېږي، نه یو د بل ځواب ورکولی شي او نه یو د بل د کړو وړو په وجه مکافات او مجازات کېږي!! او دا د بایبل د لیکونکي او د بایبل د منونکو او د ټولو هغو خلکو په خولې ستر او سخت گوزار دئ چي په نسلي امتیازاتو باور لري او گمان کوي چي معنوي او مذهبي مقام او منزلت یو داسي موروثي توکی دئ چي له پلاره اولاد ته انتقالېږي، لکه څنگه چي د بایبل بنسټ په همدې غلطي انگېرنې اېښودل شوی، په ټولو جاهلانه او محرفو مذهبونو کي به وگورئ چي دا انگېرنه ئې بنسټ دئ، مذهبي او معنوي مقام موروثي توکی گڼي، په نسلي امتیازاتو باور لري، یوه خاص ټبر ته پر نورو ترجیح ورکوي، د عمل او عقیدې پر ځای نژادي اړیکي او معروفو شخصیتونو ته انتساب خدای ته د تقرب وسیله بولي، په ټولو دغو محرفو مذاهبو کي دا خبره شریکه ده چي خدای له یوه خاص توکم سره خاص تعلقات لري، هغه ورته تر نورو نازولی دئ، خدای ټول خلك یو برابرنه دي پیدا کړي، ټول توکمونه یو شانته نه دي، د دغو مذهبونو توپیر یوازي په دې کي دئ چي هر یو خپل خاص او ځانگړی توکم د خدای نازولی توکم گڼي.

د سم او ناسم مذهب، صحیح او ناصحیح مسلك، اصلي او جعلي دین تر منځ د قضاوت په اړه دا د یوه ستر اصل په توگه په پام کي ولرئ چي: کوم یو ئې په توکمیز توپیر باور لري او خاص توکم ته پر نورو ترجیح ورکوي او کوم یو ټول انسانان برابر او د یوه پلار اولاد گڼي، کوم یو مذهبي مقام موروثي توکی گڼي او کوم یو ئې د انسان عمل او عقیده د ده د معنوي مقام او منزلت معیار گڼي، ناسم مذهب هغه دئ چي د معنوي مقام په اړه د بایبل په څېر قضاوت کوي او سالم مذهب هغه دئ چي قضاوت ئې قرآن ته ورته وي او وایي: $B $I; M=z 6% pBé7ü

ÇÍÈ šc qèJè/ (qç. $Jã bqèóêŸr Oçä¡ . $B Nä9r M6¡ .

سُبْحَانَكَ اللّهُمّ وَبِحَمْدِكَ، أشهد أن لاَ إِلَهَ إِلاّ أَنْتَ أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ

(c) ketabton.com: The Digital Library

د قرآن پلوشې

د یوسف سوره

حکمتیار

(c) ketabton.com: The Digital Library

پلورل شوی صحرایی زلمی!

څنګه له زندانه قصر ته ورسېد

او د نړۍ د ستر او متمدن هېواد پاچا شو؟

راشئ د یوسف له سورې ئې زده کړو!

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library